

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 4. LIPNJA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 70

**Intervju:
Bela Ivković**

**U susret predsjedničkim izborima
u Srbiji**

**Demokratskom kandidatu
podrška manjina**

TEMA BROJA: SLUŽBENI POSJET MINISTRA VANJSKIH POSLOVA RH MIOMIRA ŽUŽULA BEOGRADU

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 600 dinara

☐ 1 godina = 1.000 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina = 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvođanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101-320-5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Cjenik reklamnog prostora

POSLEDNJA STRANA / KOLOR

1 / 1 = 6.000 dinara	} + 20% p.p.
1 / 2 = 3.600 dinara	
1 / 4 = 2.000 dinara	

DRUGA I PRETPOSLEDNJA STRANA / KOLOR

1 / 1 = 5.000 dinara	} + 20% p.p.
1 / 2 = 3.000 dinara	
1 / 4 = 1.700 dinara	

UNUTARNJE STRANE / CRNO-BIJELE

1 / 1 = 3.000 dinara	} + 20% p.p.
1 / 2 = 1.800 dinara	
1 / 3 = 1.300 dinara	
1 / 6 = 700 dinara	
1 / 12 = 450 dinara	

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%
SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

Službeni posjet ministra vanjskih poslova RH
Suradnja RH i SiCG mora biti uzor regije...6-8

Predstavnici HNV-a u Ministarstvu znanosti RH
Hrvatska će i dalje pomagati.....9

Konvencija Borisa Tadića u Subotici
Rješavat će konkretne probleme.....10,11

Intervju
Bela Ivković.....12-14

Mediji na hrvatskom jeziku
Što gledamo, slušamo, čitamo?.....16,17

Obitelj Vojnić sa sedmero djece
Prihvatiti život.....18,19

Istočni i Zapadni Berlin
Balast na grbači.....41

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav Žigmanov

DIREKTOR I V. D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje),
Željka Cvijanov (društvo),
Dušica Dulić (Subotica),
Jasminka Dulić (dopisništva),
Ivan Ivković Ivandekić (fotografije),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA:

Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Nove stranice za nove odnose

Srbija je po tko zna koji put u posljednjih nekoliko godina u izbornom finalu. Ljudi više ne broje izbore, no, zasigurno ovoga puta više ne znaju nabrojiti ni sve kandidate za jedno jedino mjesto predsjednika Srbije. Od 15 kandidata, neprikriveno, tek njih nekoliko trči utrku za mjesto predsjednika, većina je samo vrlo isplativo »utrčala« u državni proračun.

Na javnim skupovima i televizijskim gostovanjima obećava se sve i svašta, a kao nikad, bar kad su na proputovanju u Vojvodini, kandidati spominju i manjine. No, i u tom brojnom nabranjanju, evidentno je da su Hrvati »nestali«.

Iako je zbog kašnjenja u dolasku u Suboticu (na povratku iz Mađarske) Boris Tadić iz dogovorenog programa posjeta, izostavio obilazak Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, ipak je jedini na gostovanju u programu lokalne televizije »primjetio« da i ta manjinska zajednica postoji u Srbiji. Možda su ga baš zato oni, bar kad je riječ o njihovoj jedinoj političkoj organizaciji, unaprijed javno podržali.

Istoga je dana u Beogradu bio hrvatski ministar vanjskih poslova Miomir Žužul, koji se sastao s najvišim dužnosnicima SiCG. Osim najave »novog lista« u suradnji susjeda, Žužul je svojeg kolegu, prvog čovjeka diplomacije Državne Zajednice Vuka Draškovića, iz prve ruke informirao o tome od kada i koliko konzulata SiCG ima u Hrvatskoj.

Žužul se sastao i s predstavnicima vojvođanskih Hrvata koji su ga upoznali sa starijim problemima, koje su onomad odslušali i predstavnici matice iz prošloga mandata, te se pohvalili konačnim političkim ujedinjenjem.

Ministar je sugovornike upoznao s novim veleposlanikom RH u Beogradu Tončijem Staničićem, najavio bolju komunikaciju s maticom i obećao da će u pregovore sa SiCG o pitanjima koja se izravno tiču Hrvata u Srbiji, ubuduće biti uključeni i predstavnici hrvatske manjine. Ovu novinu u odnosu spram svojih sunarodnjaka u susjednoj zemlji, gost je upotpunio najavama da će tijekom ove godine u Srbiju doći i predsjednik Hrvatskog sabora Vladimir Šeks, te potpredsjednica Vlade RH Jadranka Kosor. U svakom slučaju, veliki broj službenih posjeta čelnika Republike Hrvatske Srbiji u prvoj godini mandata nove HDZ-ove Vlade. Bit će da se nešto zbilja »pokrenulo«.

D. D.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 27. 5.

Poslije cjelodnevnih rasprava, Skupština Srbije i Crne Gore nije smijenila šefa diplomacije Vuka Draškovića

PETAK, 28. 5.

Hrvatski šef diplomacije Miomir Žužul u službenom posjetu Beogradu

SUBOTA, 29. 5.

Republička izborna komisija usvojila listu od 15 kandidata za mjesto predsjednika Srbije

NEDJELJA, 30. 5.

Ubijeni direktor i glavni urednik lista »Dan« Duško Jovanović sahranjen u Podgorici

PONEDJELJAK 30. 5.

Premijer Srbije Vojislav Koštunica rekao da je zadovoljan rezultatima rada Vlade u prvih 100 dana

UTORAK, 1. 6.

Izaslanstvo HNV-a u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa RH

SRIJEDA, 2. 6.

Glavna haška tužiteljica Carla del Ponte u okviru posjeta BiH otputovala u Srebrenicu

IZOSTALO ČAK I MRMLJANJE

Mesić je bio u stanju ispričati se, crnogorski političar je to isto uradio, samo još niti jedan srbijanski političar to nije uspio niti promrmljati. **Žarko Puhovski**, predsjednik Hrvatskog helsinškog odbora za ljudska prava, Danas, 29. svibnja.

HRVATI – PROMIDŽBENA STRAŠILA

Kao da je jedan susret Mesića i Marovića ili, pak, onaj Žužula i Draškovića, dovoljan za hvalospjeve suradnji »najboljih susjeda«, a istovremeno u srbijanskoj predsjedničkoj kampanji Hrvati i Hrvatska ostaju promidžbena strašila, a u hrvatskom političkom »podzemlju«, opterećenom nezaposlenošću i socijalnom bijedom, tinjaju, s povremenim plamsajima, antisrpske vatre koje uznemiruju pojedince i skupine.

Na riječima se izbjeglicama želi dobrodošlica u Srbiji i Hrvatskoj, a u stvarnosti sve prepreka do prepreke. I kao da nema pametnijeg posla, srpska politička elita u Hrvatskoj igra se himnom, zastavom i grbom, umjesto da je onoga časa, kada je potpisala sporazum sa Sanaderovom Vladom u opticaj izbacila gospodarske i poduzetničke programe kojima se stvari mogu pokrenuti s mrtve točke. **Neven Šantić**, Novi list, 29. svibnja

BRATSTVO PO OBRAZU

Mada mnogi mađarski političari (i u Srbiji i u Mađarskoj) ističu da je Omladinski pokret 64 županije marginalna organizacija, koju nitko ne shvaća previše ozbiljno, isto se to može reći i za ovdašnji Otočastveni pokret »Obraz« (s kojima mnogi uspoređuju mađarsku organizaciju), ali pojedine akcije koje proističu iz tog njihovog »marginalnog postojanja« rijetko koga ostavljaju ravnodušnim. Prema raspoloživim informacijama Omladinski pokret 64 županije važi za ultranacionalističku mađarsku organizaciju, koja pretežno djeluje u dijaspori, odnosno u državama čiji su dijelovi nekada bili u sastavu Ugarske imperije (Austrija, Slovenija, Hrvatska, Rumunjska, Slovačka, Ukrajina i Vojvodina) i koja se zalaže za restauraciju granica koje je mađarska država izgubila nakon potpisivanja Trijanonskog sporazuma, odnosno za njegovu reviziju. U svim tim državama Omladinski pokret 64 županije ima svoje pristalice i aktiviste i, iako u Vojvodini za sada nije službeno registriran, već je najavljeno da će njihova osnivačka skupština biti 12. lipnja u Bečeju. **A. Grubeša**, Dnevnik, 29. svibnja.

do promjena doći u političkoj i kulturnoj eliti ove države. **Rasim Ljajić**, ministar za ljudska i manjinska prava SiCG, Dnevnik, 30.

VIŠE NEGO LOŠE

Sve u svemu, situacija je više nego loša i svi moramo početi maksimalno raditi na očiglednom problemu koji imamo. Kao ilustraciju koliko je kod nas situacija apsurdna govori i podatak da je 80 posto naših građana za ulazak u EU, ali je velika većina apsolutno protiv izručenja haaških optuženika, jer se o toj obvezi vrlo malo govori kao o obvezi koja nema alternativu. Plašim se da je lažni patriotizam, instaliran u društvo devedesetih, ponovno aktualan i da je sadašnja vlast sklonija s njim koketirati nego aktivno raditi na suočavanju s realnošću. **Oliver Dulić**, predsjednik Odbora za europske integracije Skupštine Srbije i Crne Gore, Provetravanje, svibnja 2004.

NIKAD OAZOM

Balkan nikada kroz povijest nije bio, a nije to ni danas, oaza tolerancije, razumijevanja i ljubavi među ljudima. Zapravo, čini se da je mržnja na Balkanu prije pravilo nego iznimka. Ali, činjenica je i da se nikada ovdje stanje neće moći vratiti na vrijeme od prije 2000. godine. Jednostavno, sve zemlje regije prvi puta imaju isti vanjskopolitički cilj, a to je ulazak u Europsku uniju. A u EU ne možete ići po balkanskim pravilima političke igre. Dakle, ili ćete prihvatiti europske standarde, normalizirati zakonodavstvo, poštovati prava manjina, ili zaboravite na Europu. Mi ne možemo posuti pepelom našu prošlost, ali moramo s njom naučiti živjeti. Moramo izgrađivati drugačiji model društva, a to nije ni lako ni brzo. Tim prije je odgovornost političara veća, ali je nevolja što su oni do sada mnogo više podilazili biračima, nego što su se trudili utjecati na proces njihove političke edukacije. Nama je nužna generalna promjena sustava vrijednosti. Taj sustav vrijednosti je 15 godina bio izvrnut potpuno naglavačke, pa su ratni zločinci, ubojice, kriminalci, secikese i banditi najgore vrste proglašavani herojima. Oni su bili uzor mlade generacije, poželjan model ponašanja, i da bi se to promijenilo, mora se učiniti dosta toga, od obrazovanja, pa sve do medija. Ali, prije svega mora do promjena doći u političkoj i kulturnoj eliti ove države. **Rasim Ljajić**, ministar za ljudska i manjinska prava SiCG, Dnevnik, 30.

Dujizmi

- ✓ *U slobodnoj državi sve je pod kontrolom;*
- ✓ *U građanskoj državi seljaci sve više dobijaju kompleks građana manje vrijednosti;*
- ✓ *Za sreću je potrebno malo, a za nesreću puno manje;*
- ✓ *Naši rezultati nisu mali. Naprotiv, oni su neviđeni;*

Dujo Runje

Predizborno nadmetanje plakatima

Poruke sa zidova

Približavaju se izbori, a to istodobno znači da će naši gradovi postati ružniji. Fasade, prometni znakovi, drveće, zidovi, kontejneri bit će nanovo »ukrašeni« novim slojevima plakata, grafita, različitih poruka, bit će nanovo uništeno ono što je možda (nekim čudom) bilo donekle uređeno, a netko će se, u nečijoj službi, izrugivati estetiци namećući nekakvu svoju anti-estetiku, koja se može razumjeti i kao poruka, ali i kao oblik nasilja.

Jer, opsjedati čitave gradove »porukama« s uništenih fasada, instrumentalizirati nekadašnji sklad arhitekture (ako je ponegdje opstao) kao običnu pozadinu za prizemne, a vrlo često primitivne i uvredljive poruke nije ništa drugo nego svojevrsan oblik psihičkog nasilja nad onima koji imaju svijest o kulturi, ili im je dosta beskrajnog ponavljanja istih parola.

TKO JE KRIV ZA RUŽENJE GRADOVA: Postavlja se pitanje – ima li tko na to pravo, a pošto (vjerojatno) to pravo nema nitko, slijedi pitanje – odgovara li tko (izuzmemo li sadržaj poruka) barem za ruženje gradova? U Zrenjaninu – očigledno ne, a niti kome pada na pamet tražiti (potpisane) odgovorne, pa čak ni osuditi ruženje stotine objekata u gradu.

Slično je i u mnogim drugim gradovima, no, ono što se drugdje javlja sporadično, u Zrenjaninu je očigledno vrlo dobro organizirano. Kratko pred predsjedničke izbore u studenom 2002. čitav je grad od ulaza do izlaza, duž glavne prometnice, na gotovo svakoj zgradi, autobusnom stajalištu i mnogim prometnim znakovima, a to se ponovilo i pred sljedeće, pa i ove posljednje izbore, »ukrašen« znamenjima radikala. Čak su aktivisti toliko bili vrijedni da su svojim porukama oblijepili i pozadine gotovo svih promet-

Stvari, za koji će obični smrtnik platiti kaznu ili odgovarati pred sudom, njima su svima dozvoljene (čak im se za njih od samih građana uzima novac).

Piše:
Vasko Lukinić

Umjesto da svojim primjerom afirmiraju jednakost pred zakonom, dokazuje se da zakon ustvari postoji samo za obične građane, a nikako za njih.

nih znakova, kao da je riječ o nečijoj privatnoj svojini koja ničemu ne služi, pa eto, treba joj se podariti bar neka svrha. Radikali su, po tradiciji, bili najbrži i najefikasniji (kao i obično kad se radi o destrukciji), ali nikako nisu iznimka. Drugi doduše ne škrabaju razne »patriotske« parole u tolikom broju, ali plakate (ni mjesta koja mogu njima naružiti) ne štede.

CILJANO NASILJE PREMA GRAĐANIMA: Začudujuće je, kako nitko od njih nikada nije uspio primijetiti kako se prvobitno zamišljena poruka (pa makar se sastojala od praznih riječi) ustvari preobraća u svoju suprotnost tj. anti-poruku – necivilizirano uništavanje i divljaštvo (koje se praktično dokazuje kao suprotnost parolama o naglom preporodu nakon izbora). No, vjerojatnije je da gospoda političari prije svega poznaju taj način komuniciranja s građanima ili građane smatraju suviše glupim da bi mogli razumjeti drugačije obraćanje. Ili se doista radi o ciljanoj nasilju prema građanima, koji htjeli ili ne, moraju sa svih strana gledati što im se poručuje. Osim toga, poručuje se da netko stoji izvan i iznad zakona. Stvari, za koji će obični smrtnik platiti kaznu ili odgovarati pred sudom, njima su svima dozvoljene (čak im se za njih od samih građana uzima novac). Umjesto da svojim primjerom afirmiraju jednakost pred zakonom, dokazuje se da zakon ustvari postoji samo za obične građane, a nikako za njih. Tako za njih ne važi vezivanje sigurnosnog pojasa u automobilu, a sjetimo se, crtani su i posebni pješački prelazi, kada im je bilo mrsko ići nekoliko metara dalje. Lako će oni s nama. Kruha, izbora i »Pinka« – više nam i ne treba, a gdje i kako živimo baš i nije toliko bitno.

Autor je diplomirani germanist iz Zrenjanina

Prvi službeni posjet hrvatskog ministra vanjskih poslova Miomira Žužula Beogradu

Suradnja RH i SiCG mora biti uzor regije

Za prozirnu granicu bez vojske i policije Prioritet rješavanje problema izbjeglih i zaštita prava manjina* Hrvatima u Srbiji obećana veća potpora i kvalitetnija suradnja s maticom **

Piše: Dušica Dulić

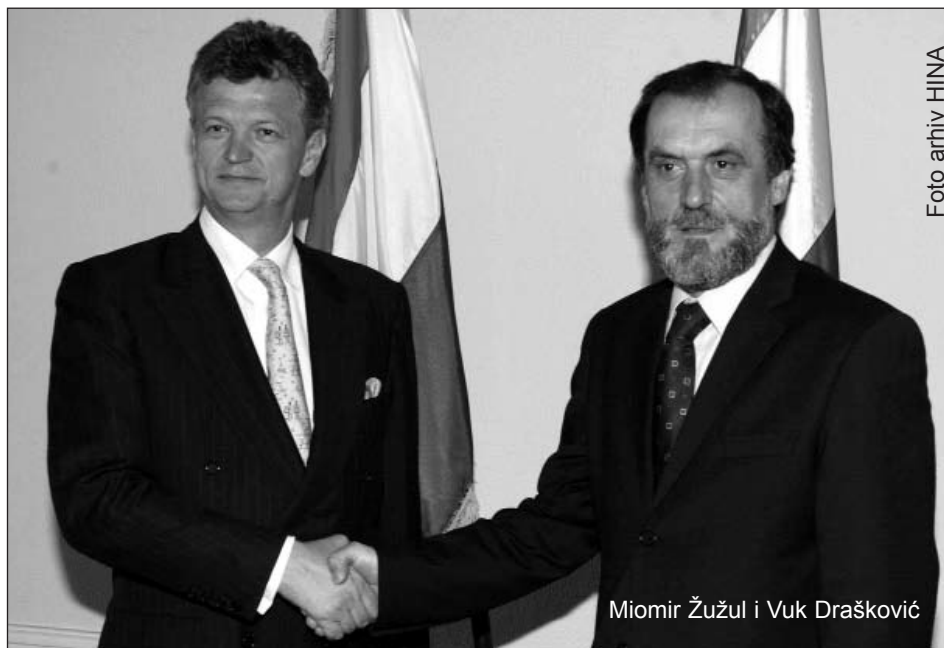

Foto arhiv HINA

Miomir Žužul i Vuk Drašković

Hrvatski ministar vanjskih poslova *Miomir Žužul* bio je prošloga petka u Beogradu u prvom službenom posjetu Državnoj zajednici Srbije i Crne Gore gdje je s domaćinom, ministrom vanjskih poslova *Vukom Draškovićem*, razgovarao o odnosima dviju zemalja, stanju u regiji te o procesu euroatlantskih integracija.

Srbija i Crna Gora i Hrvatska trebaju biti uzor dobre regionalne suradnje, ocjena je poslije sastanka šefova diplomacija.

Miomir Žužul i Vuk Drašković priopćili su da su u centru razgovora bili ljudi i neriješeni problemi poslije rata i raspada bivše zajedničke države. Žužul i Drašković procjenjuju da državne granice trebaju, po ugledu na Europsku uniju, biti prozirne. Drašković kaže da sa granica treba biti povučena vojska, te da ni prisustvo policije nije neophodno. Vlade Srbije i Crne Gore i Hrvatske učinit će sve da zaštite prava manjina kao i da riješe probleme izbjeglih, povratnika i njihove imovine.

EUROPSKI TON PREGOVORA: Hrvatska je na putu potpunog uključenja u Europsku uniju i NATO, među prioritetima hrvatske vanjske politike su i dobri odnosi sa susjedima, te je vrlo važno da su i da -

našnji razgovori s dužnosnicima Srbije i Crne Gore – ministrom vanjskih poslova SCG *Vukom Draškovićem*, predsjednikom Skupštine SCG *Zoranom Samijem* i srbijskim premijerom *Vojislavom Koštunicom* – bili u sličnom tonu, stremljenju europskim integracijama, izjavio je hrvatskim novinarima, na kraju jednodnevnog posjeta Beogradu hrvatski ministar vanjskih poslova *Miomir Žužul*.

»Prvi« konzulat u Kninu?

»Hrvatska ima dva konzulata u SiCG – u Subotici i Kotoru – koji odlično rade, a SiCG nema nijedan u Hrvatskoj i naša je želja da za početak otvorimo konzulat u Kninu«, izjavio je novinarima Vuk Drašković i izazvao priličnu nedoumicu kod gostiju i novinara. Naime, opće je poznato da u Hrvatskoj već godinama postoje konzulati SiCG-a u Rijeci i Vukovaru.

»Govorili smo i o spornim pitanjima. Dva su najvažnija: prvo, ubrzanje rada komisija za zatočene i nestale, jer to je humanitarno i ljudsko pitanje. Hrvatska još traži 1208 nestalih građana, i važno je naglasiti da smo od sugovornika u Beogradu čuli da su spremni raditi na što skorijem rješavanju tog pitanja. Drugo je pitanje granica, koje ima dva aspekta. Jedan je povlačenje vojske s granice, jer težimo europskim standardima, a vojska na srpsko-hrvatskoj granici jedinstven je slučaj u Europi. Pitanje granica je ekspertno-tehničko, provedbeno pitanje, čije rješenje proizlazi iz odluka Badinterove komisije, koje Hrvatska nema namjeru mijenjati«, kazao je ministar Žužul, naglašavajući da će obje vlade nastojati biti maksimalno fleksibilne da bi građanima s obje strane granice u potpunosti omogućile normalan život.

Vojvodanski Hrvati kod Vuka Draškovića

Na poziv ministra vanjskih poslova Državne Zajednice Srbije i Crne Gore Vuka Draškovića, izaslanstvo hrvatske zajednice u Srbiji i Crnoj Gori odazvalo se na razgovor koji je održan u kabinetu ministra u Beogradu 27. svibnja, dan prije dolaska hrvatskog ministra vanjskih poslova Miomira Žužula.

Predstavnici hrvatske zajednice u Srbiji i Crnoj Gori iznijeli su aktualno stanje u zajednici kao i probleme sa kojima se zajednica susreće, a ministar Drašković je predstavnicima hrvatske zajednice obećao potporu u rješavanju problema na koje ova zajednica nailazi a posebno u stvaranju atmosfere povjerenja i uvažavanja pripadnika svih nacionalnosti, pa i hrvatske u ovoj zemlji.

Izaslanstvo hrvatske zajednice u Srbiji i Crnoj Gori činili su: predsjednik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori *mr. sc. Josip Ivanović*, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *dipl. ing. Petar Kuntić* i predsjednica Odbora za suradnju s Republikom Hrvatskom i prekograničnu suradnju Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori *dipl. ing. Slavica Peić*.

Hrvatski ministar vanjskih poslova u dvodnevnom posjetu Crnoj Gori

Đukanović i Žužul: Prioritet dobrosusjedski odnosi

»Dolazak hrvatskog izaslanstva u Crnu Goru izraz je zanimanja za sudbinu Hrvata koji su u Crnoj Gori autohtoni narod«, izjavio je 30. svibnja u Kotoru hrvatski ministar vanjskih poslova Miomir Žužul nakon razgovora s predstavnicima Hrvata u Crnoj Gori.

U zgradi Generalnog konzulata RH u Kotoru predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore Tripo Šubert, predsjednik Hrvatskog kulturnog društva Napredak Silvijo Marković i predsjednik jedine hrvatske političke stranke iz Tivta – Hrvatske građanske inicijative – Dalibor Burić informirali su ministra Žužula o položaju Hrvata u Crnoj Gori i njihovim problemima.

Oni su izjavili da očekuju veću pomoć i od hrvatskih i crnogorskih vlasti. Drže, uz ostalo, da bi Hrvati, s obzirom na veliko hrvatsko kulturno nasljeđe u Crnoj Gori, trebali biti zastupljeni u ministarstvu kulture, u ministarstvu za pitanja manjina, kao i u tijelima lokalne vlasti. Ministar Žužul je obećao da će se prigodom pregovora s predstavnicima Srbije i Crne Gore o Sporazumu o zaštiti manjina voditi računa i o zahtjevima i interesima crnogorskih Hrvata.

U ponedjeljak je Žužul imao susret s najvišim dužnosnicima Crne Gore. On je nakon razgovora s crnogorskim premijerom Milom Đukanovićem, izjavio novinarima da je jedan od prioriteta hrvatske vanjske politike razvijanje dobrosusjedskih odnosa.

»Hrvatska se sada nalazi u jednom izuzetno važnom i povijesnom trenutku, kada smo napravili važan korak prema Europskoj uniji (EU). Ne sumnjamo da ćemo 17. ili 18. lipnja dobiti službeno status kandidata za EU. To ne znači da ćemo odvezati sidro i otići iz regije. Naše buduće članstvo u EU nije izoliranje nas od onih koji žive u susjedstvu«, rekao je Žužul.

Crnogorski premijer Milo Đukanović je, nakon razgovora, izjavio da je poslije prekida odnosa između Hrvatske i Crne Gore došlo do uzlaznog trenda i širenja suradnje na svim poljima, te da je osiguran kontinuitet političkog dijaloga na visokoj razini.

Ministar Žužul je, uz ostalo, izjavio da je postignut načelni dogovor o uspostavi autobusnih veza između Hrvatske i Crne Gore. Najavio je i susrete nadležnih ministara prometa i resornih tijela, te predstavnika zračnih luka Dubrovnika i Tivta.

Žužul je u Podgorici razgovarao i s predsjednikom Crne Gore Filipom Vujanovićem i predsjednikom parlamenta Rankom Krivokapićem.

Miomir Žužul i Milo Đukanović

Foto arhiv HINA

Žužul: Idemo u istom smjeru, samo nam je tempo različito

»Opredjeljenje SCG-a da slijedi europski put umnogome olakšava rješavanje međudržavnih pitanja zatočenih i nestalih, povratak izbjeglih, prava manjina, ali jednako i pitanje granica koje u budućnosti na temelju poznatih principa trebaju rješavati stručna povjerenstva. Svi idemo u istom smjeru, različito nam je tempo, ali je svima ista završna stanica«, rekao je Miomir Žužul.

NOVI SPORAZUMI: Pregovori o sporazumu o zaštiti manjina nastaviti će se, kazao je ministar Žužul, a i Sporazum o sukcesiji, koji je Hrvatski sabor ratificirao i koji stupa na snagu 2. lipnja, treba što prije – najvjerojatnije u Makedoniji – sa-

stanu državne komisije koje će konkretno raditi na tome, pri čemu su najvažnija pitanja raspodjela arhiva i raspodjela imovine. Razgovora je bilo i o budućem transportu nafte, ali i o viznom režimu, te je ministar Žužul naglasio da je hrvatska Vlada privremeno ukinula vizni režim za građane Srbije i Crne Gore do kraja godine, a da za stalno ukidanje viznog režima moraju biti ispunjene još neke pretpostavke. »Ako Srbija i Crna Gora nastavi svoj put ka Europskoj uniji, u skoroj budućnosti i to ćemo pitanje staviti na dnevni red«, kazao je ministar Žužul hrvatskim novinarima na kraju jednodnevnog posjeta, dodajući da je sa srbijanskim premijerom Koštunicom razgovarao i o poziciji i pridruživanju njegove Demokratske stranke Srbije Europskoj pučkoj stranci – gdje je Hrvatska demokratska zajednica punopravna članica – što

Drašković: Hrvati, dobrodošli nazad

»Svi Hrvati koji su izbjegli, dobro su došli u Srbiju i Crnu Goru bez ikakvih uvjeta«, rekao je Vuk Drašković. Govoreći o povratku izbjeglih on je pozdravio stajalište hrvatske strane o uvođenju jednostavnijeg postupka za povratak Srba u Hrvatsku.

Miomir Žužul i Vojislav

Foto arhiv HINA

također govori o spremnosti približavanja europskim integracijama u Srbiji i Crnoj Gori.

Na pitanje koliko predsjednički izbori u Srbiji 13. lipnja, na kojima kao kandidat

velike šanse ima radikal *Tomislav Nikolić*, mogu utjecati na odnose s Hrvatskom, Drašković je rekao kako se nada da neće pobijediti snage koje bi ičim pomutile odnose Srbije i Hrvatske i zaustavile trend svestrane suradnje. Hrvatski šef diplomacije dodao je da nije bilo razgovora o povlačenju tužbe protiv SCG-a pred Međunarodnim sudom pravde.

PRIJATELJSKI SUSRET, UNATOČ PRIJASNJIM IZJAVAMA: Posjet hrvatskog ministra vanjskih poslova prvi je kontakt dužnosnika Hrvatske i SCG od posjeta *Svetozara Marovića* Zagrebu, početkom svibnja, koji je bio predmet velike medij-

ske pozornosti zbog izjave predsjednika RH *Stjepana Mesića*.

Usprkos tome, dvojica šefova diplomacija su negirala da je međudržavna suradnja time ugrožena. Ministar Žužul insistira da je došao u prijateljski posjet i da je prijateljski dočekan.

»Ja nisam čuo niti vidio igdje u izjavi predsjednika Mesića da se on odredio u odnosu na ministra Draškovića. Uostalom, predsjednik Mesić i ja predstavljamo istu državu. Ja sam ovdje došao u prijateljski posjet, na takav način sam i primljen. Mi očekujemo da će uskoro biti nastavak posjeta u Hrvatskoj, mislim da ćemo uskoro

imati posjete na razini premijera, a i na razini ministara«, rekao je Žužul.

Ministar vanjskih poslova Srbije i Crne Gore u izjavi novinarima odlučno je odbio da postoje bilo kakvi problemi.

»Ja ću ići u Zagreb kada budem trebao ići u Zagreb. A, da vam kažem, nemojmo od nečega što je potpuna periferija i što je samo u medijima dobilo ne znam ni ja kakav značaj, praviti ono što to nije. Da je meni itko u Hrvatskoj rekao 'nisi dobrodošao', znajte da bih ja odgovorio 'kako sam dobrodošao, tako te bolje našao'. Ali, to naprosto nitko nije rekao«, kaže Drašković. ■

Miomir Žužul sastao se i s predstavnicima hrvatske manjinske zajednice

Vojvodanski Hrvati sa starim i novim potrebama

Ministar vanjskih poslova RH Miomir Žužul sa suradnicima sastao se u Veleposlanstvu RH u Beogradu i s predstavnicima hrvatske manjine u Vojvodini, s kojima je razgovarao o predstojećim izmjenama izbornog zakona u SCG, koje bi manjinama trebale omogućiti – na osnovu pozitivne diskriminacije – predstavnike u parlamentima SCG i Srbije.

»Meni je drago da se prigodom prvog službenog posjeta Srbiji i Crnoj Gori imam prigodu sastati i s predstavnicima hrvatske zajednice u Srbiji, da imamo prigodu čuti kakvi su problemi i što mi kao Hrvatska, kao vlada, možemo pomoći. Ujedno vam želim iskazati pohvalu na očuvanju hrvatstva ovdje. Znamo da nisu lagana vremena, ali se nadamo da su ona najteža ipak iza nas. Danas smo imali sastanke koji obećavaju da možemo otvoriti novu stranicu u odnosima između naše dvije države, a nadam se da će se to reflektirati i na situaciju i položaj Hrvata ovdje, te da više neće biti situacija kakvih je bilo do prije par mjeseci. No, došli smo čuti od vas kako vi vidite vašu budućnost na ovim prostorima« – rekao je Miomir Žužul te predstavnike vojvodanskih Hrvata upoznao s novim veleposlanikom RH u Beogradu Tončijem Staničićem.

ZAJEDNICA HOMOGENIJA, POTREBE STARE: Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća mr. Josip Ivanović je tom prigodom rekao da se zajednica konsolidira kroz političko ujedinjenje Hrvata u jednu političku stranku, te da su konstituirana sva radna tijela HNV-a. »Zajednica još funkcionira na principima amaterizma. Živjeli smo sve ove godine uz pomoć crkve, kulturno-umjetničkih društava. Sada pokušavamo sve podići na profesionalnu razinu« – zaključio je Ivanović.

Predsjednica HNV-ovog Odbora za suradnju s Republikom Hrvatskom i prekograničnu suradnju Slavica Peić je istaknula veliki problem nezaposlenosti te kao dobar primjer skrbi matične države za gospodarstveni položaj svoje zajednice u susjednoj državi, navela Mađarsku koja je formirala Agenciju i putem kredita potpomaže gospodarstvenike svoje zajednice.

Predsjednik DSHV-a Petar Kuntić je istaknuo kako se ujedinjenjem jedina politička stranka Hrvata u Srbiji stabilizirala i da dalje treba raditi na boljoj integraciji u političku scenu Srbije uz svakako nužnu bolju suradnju s Republikom Hrvatskom. Informirao je ministra Žužula kako je DSHV uputio pismo hrvatskom premijeru *Ivi Sanaderu* s namjerom da ih primi ovoga ljeta prije održavanja pokrajinskih i lokalnih izbora u Srbiji. Hrvatski mi-

Izaslanstvo vojvodanskih Hrvata
s Miomirom Žužulom

nistar je rekao da će posredovati u dogovaranju toga susreta te najavio da će ove godine u službeni posjet Srbiji i Crnoj Gori, te hrvatskoj zajednici koja živi na ovim prostorima doći i predsjednik Hrvatskog sabora *Vladimir Seks* te potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske *Jadranka Kosor*.

Pomoćni biskup đakovački i srijemski i generalni vikar za Srijem mons. *Duro Gašparović* je ukazao na veliku važnost službenih posjeta čelnika RH Srbiji jer hrvatska zajednica time dobiva znak da se o njoj vodi računa, te je govorio o aktivnostima Katoličke crkve koja podržava rad brojnih kulturno-umjetničkih društava koja rade na ovim prostorima.

Direktor Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« *Zvonimir Perušić* je istaknuo kako su mediji na hrvatskom jeziku od izuzetno važne uloge za sve projekte i aktivnosti un-

tar zajednice, te kako bi trebali dobiti značajniju potporu matične države za normalno funkcioniranje i rad. Bilo je riječi i o potpori televizijskom programu na hrvatskom jeziku koji u Vojvodini postoji tri i pol godine, kako kroz financijsku potporu tako i kroz osiguravanje opreme za njezin rad.

PODRŠKA UZ GARANCIJE: Nakon susreta s predstavnicima hrvatske zajednice u Vojvodini hrvatski ministar vanjskih poslova Miomir Žužul je u izjavi okupljenim novinarima rekao kako je Hrvatima ispred Ministarstva vanjskih poslova RH dao garancije za podršku njihovim aktivnostima.

»Nadamo se da će unutar novoga izbornog zakona SiCG, o kojem smo danas bili informirani od strane službenih predstavnika Državne zajednice, i Hrvati imati prigodu biti adekvatno zastupljeni u SiCG, konkretno u skupštini. Dogovorili smo se i da će u nastavku razgovora o Sporazumi o međusobnoj zaštiti nacionalnih manjina aktivno sudjelovati i predstavnici Hrvata koji ovdje žive jer zasigurno o tome imaju što reći« – zaključio je Žužul poslije prvog službenog susreta s vojvodanskim Hrvatima.

Izaslanstvo iz RH činili su i: državni tajnik u ministarstvu vanjskih poslova RH *Gordan Bakota*, šef Kabineta ministra vanjskih poslova RH *Aleksandar Heina*, glasnogovornik Ministarstva vanjskih poslova RH *Dobroslav Silobrić*, savjetnik ministra za međunarodnu promidžbu *Danijel Riđički*, načelnica Odjela za jugoistočnu Europu *Dunja Jevak*, dosadašnji otpravnik poslova u Veleposlanstvu RH u SCG *Davor Vidiš*, te uz novog veleposlanika *Tončija Staničića* i treći tajnik u Veleposlanstvu RH u SCG i *Stipan Medo*. ■

Predstavnici HNV-a u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Hrvatska će i dalje pomagati

Najmanje 80 studenata bit će smješteno u studentske domove

Nastavlja se politika stipendiranja studenata Hrvata iz SiCG

Republika Hrvatska će i ove godine pružiti potporu studentima koji iz Srbije i Crne Gore dolaze studirati u Hrvatsku, izjavio je pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i športa RH dr. Radovan Fuchs u razgovoru s predstavnicima hrvatske zajednice iz SiCG. To prije svega znači da će za oko 30 kandidata, budućih bruceša, ovo Ministarstvo osigurati smještaj u studentskim domovima tijekom polaganja razredbenih ispita, zatim će odrediti kvotu od najmanje 80, a moguće i 100 studenata Hrvata iz SiCG koji će tijekom studiranja nastaviti u studentskim domovima, a nastaviti će se i stipendiranje određenog broja studenata.

Također će, izjavio je dr. Fuchs, biti poštovan i princip pozitivne diskriminacije

Pojačati potporu Hrvatima u SiCG

Usrdanom razgovoru delegacija HNV-a zadržala se i sa predsjednicom saborskog Odbora za useljeništvo Zdenkom Babić-Petričević, koja je naglasila kako Hrvatska pruža sva prava drugim nacionalnim manjinama u Hrvatskoj, te da mora pojačati pomoć i svojoj nacionalnoj manjini izvan Hrvatske, a posebno onoj u SiCG.

prilikom upisa, tako da će studenti Hrvati iz SiCG, koji polože razredbeni prag, biti primljeni na fakultete i izvan kvote koja je određena za prijem. Drugim riječima, studenti Hrvati iz SiCG će sigurno biti upisani na fakultete ukoliko svojim znanjem zadovolje minimum kriterija za upis, a to je položeni prijemni ispit, bez obzira nalaze li se u onom dijelu ljestvice koja ulazi u kvotu za upis ili ispod.

POZITIVNA DISKRIMINACIJA: Razgovor u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske održan je 1. lipnja u Zagrebu, na inicijativu predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća mr. Josipa Ivanovića, uz kojega su prisutni bili i član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za obrazovanje Dujo Runje i pročelnik Odjela HNV-a za obrazovanje, ujedno i ravnatelj Osnovne škole »Ivan Milutinović« u Subotici Ivica Stipić, i Marija Hećimović iz Hrvatske matice iseljenika.

U razgovoru je potvrđeno da će se i ove godine razvijati pomoć Republike Hrvatske hrvatskim manjinama izvan Hrvatske, a poglavito hrvatskoj manjini u SiCG, a da će poseban tretman imati studenti koji studiraju nacionalnu grupu predmeta, a to su hrvatski jezik i književnost, povijest, povijest umjetnosti, etnologija, muzička i li-

kovna akademija i učiteljski fakultet.

Mr. Josip Ivanović je pomoćnika ministra upoznao sa situacijom u vezi školovanja na hrvatskom jeziku u SiCG, pri čemu je naglasio kako većih problema s kadrovima nema, te da je veliki broj učitelja zainteresiran za rad u hrvatskim odjelima, ali da su se svi oni školovali u Srbiji na srpskom jeziku, te da tečajevi hrvatskog jezika i njihov trud na samoobrazovanju nisu dostatni i da se njihova doedukacija mora odvijati institucionalno.

S tim u svezi Dujo Runje je zatražio da profesori određenih predmeta sa fakulteta u Hrvatskoj dolaze u Vojvodinu i permanentno drže tečajeve ovdašnjim učiteljima

Delegacija HNV-a s pomoćnikom ministra

na hrvatskom jeziku, a da nakon toga ovdašnji učitelji dobiju nostrifikaciju svojih diploma stečenih u Srbiji, kako bi i službeno dobili zvanje učitelja na hrvatskom jeziku. Na taj način, naglasio je Runje, za jednu godinu mi bismo pitanje učitelja na hrvatskom jeziku riješili za dugi niz godina. Ovaj prijedlog je također prihvaćen i već se od jeseni mogu očekivati tečajevi za učitelje.

NA HRVATSKOM OD POČETKA DO KRAJA: Strateški cilj hrvatske zajednice u SiCG je, međutim, školovanje na hrvatskom jeziku od početka do kraja, a ne samo u osnovnim školama, tako da su izni-

Zadovoljni sastankom

»Zadovoljan sam razgovorima u Ministarstvu, možemo mirno ići doma, jer smo dobili uvjerenja da će uvjeti koji su do sada važili za naše studente, važiti i u buduću«, izjavio je nakon sastanka mr. Josip Ivanović.

te želje i planovi o osnivanju gimnazije na hrvatskom jeziku u Subotici, a mr. Josip Ivanović pokrenuo je i pitanje osnivanja multietničkog sveučilišta u Subotici, na kojemu bi se, po odlukama Skupštine Vojvodine i Skupštine općine Subotica, nastava izvodila na srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku. Ta inicijativa, naglasio je mr. Ivanović, nailazi na otpor prije svega u Ministarstvu prosvjete Republike Srbije, a ujedno je zatražio od pomoćnika ministra da Republika Hrvatska sve kontakte Učiteljskog fakulteta u Somboru, koji najavljuje nastavu na hrvatskom jeziku, sa fakultetima u Hrvatskoj uvjetuje konzultacijama s HNV-om, budući je to mjesto na kojem se treba odlučivati o strateškim pitanjima hrvatske nacionalne manjine u SiCG.

Razgovaralo se i o mogućnosti doniranja udžbenika za stotinjak djece koja pohađaju nastavu u hrvatskim odjelima, i to iz hrvatskog jezika, matematike, zemljopisa i još nekih drugih predmeta, od strane Ministarstva, za što je prethodno potrebno da se ti udžbenici odobre u Ministarstvu prosvjete Republike Srbije.

Ivica Stipić je govorio o tome kako izgleda nastava u hrvatskim odjelima, kao i o ambijentu u prosvjeti uopće, istaknuvši kako prije 2000-te godine od 21 ravnatelja osnovnih škola u Subotici niti jedan nije bio Hrvat, a da ih sada ima nekoliko.

Z. P

Prijam u Pododboru

Tijekom boravka u Zagrebu, s delegacijom HNV-a razgovarali su i članovi Pododbora za hrvatske manjine u Europskim državama, koji djeluje unutar Odbora za ljuska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskoga sabora. Taj je Pododbor formiran 25. svibnja, predsjednica je zastupnica Ivana Sućec-Trakoštanec, a članovi zastupnici Ivanka Roksandić, dr. Stjepan Bačić, Niko Rebić i Pejo Trgovčević. Pododbor ima i vanjske članove, a to su predstavnik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore Luka Ciko, predstavnik Hrvatske biskupske konferencije i ravnatelj Hrvatske inozemne pastve mr. Ivan Pero Grgić, predstavnik HTV-a i urednik emisije »Korijeni« Ivo Kujundžić i predstavnik Filozofskog fakulteta i Instituta »Ivo Pilar« iz Zagreba dr. Drago Pavličević.

Članovi pododbora

Konvencija Borisa Tadića u Subotici

Rješavat ću konkretne probleme

*Nismo narod niti zemlja na kraju svijeta i u Europu ne možemo brzinom kornjače
Svatko koje god vjere i nacije bio, mora biti uvažavan*

Piše: Jasminka Dulić

Tadić govori na konvenciji

Krajem prošlog tjedna u Subotici su se predstavila dva predsjednička kandidata, koji prema istraživanjima javnog mnijenja imaju najviše šansi za pobjedu na budućim izborima: *Boris Tadić* i *Tomislav Nikolić*.

BRŽE U EUROPU: Predstavljanje Borisa Tadića Subotičanima, u okviru kampanje, odigralo se u petak. Tijekom dana Tadić je boravio u Mađarskoj, gdje se sastao s ministrom za vanjske poslove *Lászlom Kovácsom*. »Tijekom tog posjeta govorili smo o Vojvodini kao autonomiji, kao regiji koja je buduću potencijal našeg europskog integriranja« kazao je Tadić po povratku »podsjećam vas da je EU ustvari nastala kroz suradnju regija. U tom smislu, poseban značaj imaju općine, koje bi mogle imati samostalnu suradnju u domenu ekonomije ili kulturne razmjene, kao posebno značajnog i čvrstog mosta naše buduće međunacionalne suradnje«.

Josip Gabrić i Boris Tadić

Odlučuje se u drugom krugu

Prema prof. dr. Srbobranu Brankoviću za ishod predsjedničkih izbora relevantna su četiri kontingenta glasova, odnosno broj glasova koje su osvojile stranke sadašnje Vladine koalicije (1.600.000), broj glasova koje je osvojila Demokratska stranka (481.000), broj glasova koje su osvojile male stranke bivšeg DOS-a, one koje nisu prešle cenzus (400.000) i broj glasova koje je osvojio Tomislav Nikolić, kao predsjednički kandidat, kada SPS nije sudjelovala sa svojim kandidatom (1.167.000), te glasovi koje je osvojila SRS na skupštinskim izborima na kojima je sudjelovala i SPS (1.056.000).

Kako stvari sada stoje, izbori za predsjednika Srbije bit će riješeni u drugom krugu. Na ishod izbora presudno će utjecati spremnost vodstava stranaka demokratskog bloka, koje ne budu imale kandidata, da podrže onog kandidata koji se bude suprotstavio Tomislavu Nikoliću, kao i spremnost njihovih pristalica da slijede poziv svog vodstva. Ovo su neki od zaključaka istraživanja javnog mnijenja koje je sproveo Medium Index – Gallup International.

Prema istraživanjima različitih agencija najviše bi građana u ovom trenutku glasovalo za Tomislava Nikolića, iza kojega slijede Boris Tadić i zatim Dragan Maršićanin.

15 kandidata za predsjednika Srbije

Republička izborna komisija utvrdila je listu od 15 kandidata za predsjednika Srbije, na izborima zakazanim za 13. lipanj. Potvrđeni su kandidati: *Ljiljana Arandžević, Vladan Batić, Ivica Dačić, Milovan Drecun, Dragan Đorđević, Branislav Ivković, Mirko Jović, Jelisaveta Karađorđević, Bogoljub Karić, Dragan Maršićanin, Zoran Milinković, Tomislav Nikolić, Borislav Pelević, Marjan Ristićević i Boris Tadić.* ■

Glavni događaj kampanje, predstavljanje na trgu velikom broju okupljenih odigrao se prema predviđenom rasporedu, nakon kratkog »zagrijavanja« od strane 'vječitog' *Zvonka Bogdana*, Tadić je poručio Subotičanima: »Moj cilj je Srbija u Europskoj uniji i tu stavljam točku i svaka prepreka mora biti savladana kako bismo ostvarili taj cilj, jer mi nismo narod niti zemlja na kraju svijeta i u Europu ne možemo brzi - nom kornjače. Ja hoću da izmijenim način ponašanja u našoj politici, te će moj prvi posao kao predsjednika biti formiranje predsjedničkog ureda sa stotinu ljudi, koji će se baviti konkretnim problemima ljudi.«

Gradani na trgu

Konkretni problemi, koje je Tadić naveo, jesu problemi nezaposlenih, problemi mladih ljudi, žena i djece koji trpe nasilje, problemi umirovljenika, te sudovi koji ne funkcioniraju, toleriranje nasilja u društvu i netolerancija prema različitosti. »Svatko

koje god vjere i nacije bio, mora biti uvažavan« rekao je Tadić i na kraju poručio: »Ja želim nastaviti put *Zorana Đinđića* prije svega njegov projekt – tisuću mladih lidera, jer je Srbiji potrebna nova politička generacija.« ■

Boris Tadić i Subotičani

U šetnji Korzom

Tri razloga

Tomislav Nikolić, je u svom obraćanju u Subotičanima rekao da ima tri razloga da se birači pojave na biralištima i glasuju za radikale. Prvi razlog je da Srbija konačno dobije takvu Vladu kakvu zaslužuje, drugi razlog je da radikali osvoje vlast i na pokrajinskoj razini i na lokalnim izborima a treći razlog je da u Subotici sruše 'mađarsku vlast' u lokalnoj samoupravi koja postoji od 1945. godine. Obećao je osim toga kruh od 1.5 dinara i to tako da će zatvoriti Labusa i Dinkića, i od novaca što su oni sakupili će financirati jeftini kruh. Mađarima je poručio da ne sklapaju sporazume s lošim Srbima nego da s radikalima vežu ugovor i zatim će ih oni uvesti u parlament. ■

Bela Ivković, predsjednik Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«

Međusobni sukobi se moraju nadvladati

Željelo se raditi u oblasti kulture, na prikupljanju i promicanju kulturne baštine bunjevačkih Hrvata Godine 1993. uspjeli smo objединiti crkvenu i gradsku »Dužijancu«* Krajem lipnja izborna skupština Centra*

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Bela Ivković, predsjednik Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, jedan je iz plejade veterana koji su svojim angažmanom doprinijeli emancipaciji Hrvata u Subotici. Uz to što je član-osnivač Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, jedan je od utemeljitelja HKUD »Bunjevačko kolo«, a od osnivanja Hrvatskog nacionalnog vijeća siječnja 2003. godine, jedan je od vijećnika ovoga institucionalnog tijela. Rođen je u Subotici 1939. godine, osnovnu školu i prva dva razreda gimnazije završava u Subotici, a potom pohađa klasičnu gimnaziju na Šalati u Zagrebu, gdje je i maturirao. Kao izvanredan student diplomirao je na Pravnom fakultetu u Nišu 1972. godine. U Subotici obavlja privatnu odvjetničku praksu već dugi niz godina.

HR: Kako je došlo do osnivanja Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Bunjevačko kolo«?

Godine 1968. uključio sam se u onu grupu koja je organizirala po prvi put gradsku manifestaciju »Dužijanca«, koja se dotle, od 1911. godine, obilježavala kao crkvena svečanost. S konca šezdesetih godina prošloga stoljeća »Dužijance« su bile izuzetno lijepo organizirane, tada su se osjetila izrazita liberalna strujanja u ondašnjoj državi i takva manifestacija se mogla organizirati. Te prve gradske »Dužijance« su vršnjakinje prvih »Vinkovačkih jeseni« i »Đakovačkih vezova« i sve te manifestacije su trebale oživjeti stare običaje koji više nisu bili pod cenzurom. Nas oko šezdesetak, pokrenulo je s konca šezdesetih godina, uz organizaciju »Dužijance«, i inicijativu za osnivanjem Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Bunjevačko kolo« i ono je osnovano 18. siječnja 1970. godine.

HR: Tko su bili istaknuti pojedinci koji su pokrenuli inicijativu za osnivanje Društva?

Bili su to književnik *Balint Vujkov*, sudac *Naco Zelić*, koji je bio organizator brojnih kulturnih aktivnosti hrvatske zajednice, koji je za taj svoj rad dobio i »Oktobarsku nagradu« grada Subotice, a potom se zbog tog istoga svoga rada našao pod udarom represivne politike, zatim *Marko Peić*, koji je također bio član inicijativnog odbora, a veliku pomoć je pružio i *Antun Milodanović*, koji je tada bio tajnik komiteta Saveza komunista. Velik doprinos je pružio i sudac *Ivo Stantić* koji je bio prvi predsjednik našeg Društva, kao i književnik *Lazar Merković*.

HR: Je li po Vašem mišljenju Društvo ponijelo adekvatan naziv?

Sretan sam i sada zbog takvoga odabira naziva društva koje ukazuje na pripadnost subetničke skupine Bunjevaca hrvatskoj etničkoj skupini, a poznato je kako Bunjevci, uz Šokce, već nekoliko stotina godina unatrag naseljavaju prostor između Dunava i Tise i njihova je povijest posebna u sklopu lokalnog rubnog hrvatskog prostora.

HR: Gušenjem »Hrvatskog proljeća« došlo je i do zatiranja nacionalnih osjećaja. Ima li Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Bunjevačko kolo« tešku povijest, budući da je osnovano u godinama nacionalnog poljeta?

Iako se u okviru našeg Društva jedino isticala kulturna baština podunavskih Hrvata, s početka sedamdesetih godina prošlog stoljeća Društvo dolazi pod udar represivne politike. Postojala je dakle, isključiva želja za radom u okviru kulturno-umjetničkog društva, u programu nije bilo nikakvih političkih zahtjeva, željelo se raditi u oblasti kulture na prikupljanju i promicanju kulturne baštine bunjevačkih Hrvata, ali su posljedice tadašnje politike bile poražavajuće za hrvatsku zajednicu. Godine 1973. Društvo je izgubilo svoj predznak koji ga je određivao kao hrvatsko i tada je postalo anacionalno. Tada su Hrvati izgubili instituciju u kojoj se nastojalo na očuvanju kulturne baštine. Tada sam radio u stručnoj službi fonda za zdravstveno osiguranje i kako nisam bio na odgovornijoj funkciji, nisam imao konkretnih problema kada je represija počela.

HR: Kakve je posljedice izazvala takva politika unutar hrvatske zajednice u Vojvodini?

Posljedice se očituju čak i danas, jer je za našu zajednicu odlazak ili ušutkavanje toliko broja intelektualaca veliki gubitak. Usporedno s osnivanjem »Bunjevačkog kola« javila se i inicijativa za osnivanjem ogranka Matice hrvatske u Subotici, ali ta inicijativa nije zaživjela, jer inicijatori dolaze pod udar tadašnje politike. Takozvani »matičari« su dobivali otkaze i mnogi su otišli živjeti u Republiku Hrvatsku, a mnogi su otišli na manje utjecajne i plaćene poslove i dugo vremena nisu mogli napredovati u oblastima onoga što su radili. Suđeno je kulturnom djelatniku *Beli Gabriću*, profesor *Anti Sekuliću* i jednom od tajnika Društva *Grgi Bačliji*, koji su osuđeni i koji su bili na robiji.

HR: Kada ste izabrani za predsjednika Društva?

Početkom 1991. godine, kada počinju brojne nedaće podunavskih Hrvata zbog ratnih sukoba, Upravni odbor »Bunjevačkog kola« bira za predsjednika *Vladu Šujića* koji se ubrzo pasivizira i podnosi ostavku. Nakon toga Upravni odbor je izabrao mene za predsjednika Društva, koje tada još nosi naziv Kulturno umjetničko društvo »Bunjevačko kolo«.

HR: Kako ocjenjujete tadašnje političke i kulturne orijentacije unutar »Bunjevačkog kola«?

Već dugo vremena u Društvu je bio dominantan duh »jugoslavenstva«, malo se obaziralo na kulturnu baštinu bunjevačkih Hrvata. Nastojao sam uključiti u rad uprave ljude koji će upravo potencirati očuvanje naše kulturne baštine i u upravu se uključuju: *Lojzija Stantić*, *Grgo Kujundžić*,

Ana Kopunović, *Franjo Vujkov*, *Vojislav Sekelj* s kojima se formira Uprava hrvatske orijentacije. Takva uprava polagano stvara tlo za mogućnost promoviranja kulture bunjevačkih Hrvata, što polagano i sve više prihvata i članstvo. Nacionalna oznaka vraćena je u naziv našeg društva 1995. godine. Od tada ova naša institucija nosi naziv Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo«. Godine 1997. uspjeli smo obnoviti veliku dvoranu i dio ostalih prostorija uz financijsku pomoć Skupštine općine, ali smatram kako naš Centar još nije dovoljno adaptiran, jer su neophodne još neke građevinske intervencije.

HR: Koji odjeli sada postoje u Centru?

Postoji Folklorni odjel koji vode *Sandra Lipozenčić* i *Davor Dulić*, dok s najmlađima radi *Karolina Vojnić Hajduk*. Aktivan je i Glazbeni odjel koji vodi *Vojo Temunović* i u njihovoj organizaciji svake se godine održava »Festival bunjevačkih pisama«, a veoma je aktivan i naš Likovni odjel čiji je predsjednik *Josip Horvat*, a koji čine sekcije slikara, slamarica i šlinga. Na žalost, Dramski nam odjel ne radi poslije smrti *Jose Bajića*, koji je više no uspješno vodio taj odjel.

HR: Što smatrate najvažnijim organizacionim uspjesima Centra?

Kao prvo, još 1993. godine uspjeli smo objediniti »Dužijancu«. Te godine blagdan Velike Gospe pado je u nedjelju i tada smo spojili crkvenu i gradsku »Dužijancu«. To su do tada bile dvije strane istoga običaja, uvijek je običaj »Dužijanica« u našem narodu bio i zahvala Bogu nakon žetve i veselje zbog završenih žetelačkih

radova. Mi smo se opredijelili za dvije glavne manifestacije čiji smo organizatori. Jedna je »Dužijanica«, a druga je »Veliko prelo«. Sve ono što se stvara u okviru odjela Centra tijekom godine, prikaže se na tim manifestacijama. Centar »Bunjevačko kolo« je organizator tih manifestacija, ali u okviru tih priredbi ima mjesta za sve ostale hrvatske institucije koje se žele predstaviti, jer nitko nije isključen tko želi sudjelovati. Manifestaciju »Veliko prelo« započela je »Pučka kasina« daleke 1879. godine i to prelo nikada nije imalo samo isključivo kulturni značaj, nego je to bio događaj prilikom kojega su se susretali naju-

gledniji ljudi iz zajednice bunjevačkih Hrvata i ta komponenta se treba i dalje održati. Uz »Veliko prelo«, sada imamo i »Prelo mladih« i to mi je posebno drago.

HR: Kada započinje Vaš politički angažman i što je bio Vaš motiv za političko djelovanje?

Jedan sam od osnivača Demokratske stranke Hrvata u Vojvodini, koja je osnovana 15. srpnja 1990. godine. Od osnivanja osam godina sam bio predsjednik Nadzornog odbora. Uvijek sam smatrao da moramo biti organizirani, jer kao pojedinci možemo manje učiniti i to je motiv za moj politički angažman. Smatrao sam kako se treba udružiti i politički djelovati organizirano, jer su u tom smjeru drugačija nastojanja jednostavno diletantska. Bilo je teško tih devedesetih godina, ali rukovodstvo stranke se odlučno i hrabro ponašalo.

HR: Što mislite o Forumu hrvatskih institucija i organizacija u Vojvodini?

Upravo je Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« bio inicijator za osnivanje Fo-

ruma, jer je veoma važno postojanje jednog tijela koje će biti mjesto dogovaranja oko svih aktivnosti. Ni jedna institucija podunavskih Hrvata postojanjem Foruma nije izgubila samostalnost, a takav Forum bez dominiranja i uplitanja ima veliko opravdanje za svoje postojanje, jer se unutar njega uspješno vrši koordiniranje rada institucija putem dogovaranja.

HR: Vijećnik ste Hrvatskog nacionalnog vijeća od osnivanja. Koje su zadaće nacionalnog vijeća?

Već se u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini razmišljalo o osnivanju takvoga Vijeća, imali smo nacрте statuta i bilo je pokušaja da se Vijeće osnuje izvan stranke. Počela je vrlo živa aktivnost, kako bi se formiralo Vijeće i konstitutivna sjednica je održana 25. siječnja 2003. godine. Uvijek sam se zalagao za to da Hrvatsko nacionalno vijeće ne trebaju činiti samo ljudi iz oblasti politike. Prema Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, nacionalna vijeća se utemeljuju radi ostvarenja prava na samoupravu u pojedinim oblastima. To su pitanja službene uporabe jezika i pisma, obrazovanja, kulture, te informiranja na jeziku nacionalne manjine i sve su to pitanja u kojima moraju odlučivati i u praksi sprovesti ih ljudi iz raznih društvenih oblasti, a politička stranka treba podupirati takav rad, ali bez dominantnog uplića.

HR: Koji su izvori financiranja Centra »Bunjevačko kolo«?

Naš Centar uredno financira Skupština općine Subotica, ali ta sredstva nisu dovoljna i općina ne bi ni trebala biti jedini financijer. Djelatnost našeg Centra nije kampanjska, mi ne živimo od programa do programa. Naš rad predstavlja kontinuitet, jer uz očuvanje kulturne baštine, promovi-

Salaši nestaju

Porijeklom sam salašar, rođen sam u Maloj Bosni na salašu mojih roditelja i tamo sam proveo djetinjstvo. Teta me je dovela u grad kada sam pohađao treći razred osnovne škole, ali izlasci na salaš su za mene uvijek bili povratci kući. Iza naselja Mala Bosna moja teta mi je ostavila u naslijeđe salaš koji sada imam i najljepše mi je kada na tom salašu provedem vrijeme s društvom, a i oni koji tamo dođu, vidim da se osjećaju lijepo. Salaši nestaju i evo, i taj moj salaš je na sve većoj osami.

ramo i aktualno stvaralaštvo, a takav oblik rada zahtijeva permanentnu djelatnost. Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine također financira naš Centar, tako što Hrvatsko nacionalno vijeće raspoređuje pristigla sredstva za sve hrvatske institucije, ali je opet i to nedovoljno. Smatram kako bi i Republika Hrvatska trebala više podupirati rad »Bunjevačkog kola«.

HR: Kakvo je Vaše mišljenje o aktualnom stanju i hrvatskoj zajednici u Vojvodini?

Mislim da postoji živost i napredak, ima zaista mnogo kulturnih događanja, ali isto tako ima i niz neurađenih stvari, prije svega oko organiziranja radi boljeg funkcioniranja institucija. Treba reći i da postoji mnogo međusobnih sukoba unutar naše zajednice koji se moraju nadvladati. Različita mišljenja trebaju postojati i dobro je da postoje, ali se ne smije u tim različito-

stima govoriti o личности, nego o njegovom radu i nazorima. Rekao bih kako je neopravdano što su neki pojedinci izvan svih struktura naše hrvatske zajednice, jer zaista postoji raznolikost institucija i udruga, tako da svatko može učestvovati u nekom dijelu aktivnosti koji njega interesira. To je važno razumjeti, jer smo kao pojedinci slabiji.

HR: Kada će se održati izborna Skupština »Bunjevačkog kola«?

Dogovor je da se Skupština našeg Centra održi krajem lipnja. Bit će to izborna Skupština. Aktualnoj Upravi mandat je istekao nakon četiri godine, a ja sam predsjednik centra već trinaest godina i želio bih da me naslijedi netko mlađi. Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« sada broji oko četiri stotine članova i oni će odlučiti o budućem predsjedniku. ■

Manjine traže nacionalne simbole

Znakovlje za Srbe u Hrvatskoj i Hrvate u Srbiji?

ZAGREB – Srbi u Hrvatskoj će uskoro imati svoju zastavu, grb i himnu, piše zagrebački Vjesnik od prošle srijede. Vjesnik se poziva na najave predstavnika srpske manjine. List dodaje da će prijedlozi nacionalnih simbola biti objavljeni tokom narednih mjesec dana, a da ovog trenutka za stupnici iz redova srpske zajednice u Saboru ne otkrivaju kojim se nacionalnim simbolima žele predstavljati u Hrvatskoj.

Za sada se tek zna da su odlučili formirati koordinaciono tijelo na državnoj razini, koje će okupljati sedamnaest županijskih vijeća srpske zajednice, jer im Ustavni zakon o nacionalnim manjinama to dopušta. To koordinaciono tijelo moći će donositi sve odluke važne za srpsku manjinu, pa i one o zastavi, grbu i himni hrvatskih Srba. Hrvatski premijer, *Ivo Sanader*, upozorio je predstavnike srpske manjine povodom najave da će izraditi svoj grb, zastavu i himnu, da »vode računa o tajmingu i činjenici da u Hrvatskoj još nisu zacijelile rane« iz rata tokom 90-ih. »Pozivam sve koji s na-

ma surađuju u Hrvatskom saboru i po-državaju vladu da vode računa o činjenici da postoje rane iz Domovinskog rata i da Hrvatska traži više od 1.200 nestalih«, naglasio je Sanader na izvanrednoj sjednici vlade, izazivši nadu da istup predstavnika srpske manjine neće voditi u velike rasprave i napomenuo da normalizacija odnosa Hrvatske i SiCG nema alternativu.

Hrvatski predsjednik *Stjepan Mesić* protiv se prijedlogu da pjesma »Bože pravde« bude himna Srba u Hrvatskoj.

U izjavi hrvatskom radiju Mesić je rekao da bi srpska manjina trebala imati obilježja iz kojih bi se vidjelo da su lojalni građani i nacionalna manjina sa svojim simbolima, a ne simbolima Srbije. On je rekao da bi na isti način simbole trebali imati i Hrvati koji žive u BiH, a ne da ističu simbole Hrvatske.

»Bože pravde« su kao himnu Srba u Hrvatskoj predložili predsjednici 14 vijeća srpske manjine u Hrvatskoj, odnosno u njihovo ime zastupnik u hrvatskoj Skupštini

Milorad Pupovac. Prijedlog je izazvao burne reakcije i negodovanje, a mediji, boračka udruženja i mnoge političke partije nazvali su tu ideju opasnom političkom egzibicijom. ■

Hrvatska Srbiji plaća odštetu

Sporazum o sukcesiji bivše SFR Jugoslavije stupio je jučer na snagu. Prema ovom sporazumu država nasljednica bivše Jugoslavije, građani i poduzeća imaju pravo na povraćaj imovine bez obzira na nacionalnost i državljanstvo vlasnika. Tako će Hrvatska morati početi isplaćivati odštete Srbiji i Crnoj Gori za oduzeta odmarališta na Jadranu i drugu oduzetu imovinu. Do polovice 2000. godine, kada je hrvatska Vlada zabranila prodaju spornih nekretnina, prodane su desetine odmarališta i ostale imovine u vlasništvu srbijanskih poduzeća, gradova i organizacija. Imovinski problemi između dvije države do sada su se mogli različito tumačiti.

Hrvatska je odugovlačila ratifikaciju Sporazuma koji je potpisan 2001. godine sve donedavno, kada je Hrvatski sabor dao »zeleno svjetlo« tom međunarodnom sporazumu. Sporazum prati i odluka Vlade Hrvatske od 7. travnja ove godine kojom se nalaže raznim ministarstvima da naprave metodologiju povratka ili nadoknade imovine. Od firmi u Srbiji najviše nekretnina potražuju »Jugobanka«, »Geneks« i »Centrotekstil«. ■

I Hrvati u SiCG žele svoj grb i himnu

Nacionalno vijeće hrvatske nacionalne manjine u SCG moglo bi uskoro otvoriti raspravu o simbolima Hrvata u SiCG.

Predsjednik HNV-a *mr. Josip Ivanović* potvrdio je za »Hrvatsku riječ« i neke medije u Hrvatskoj da će tu točku dnevnog reda predložiti na sljedećoj sjednici Vijeća, koja bi se trebala održati uskoro. Kako je objasnio Ivanović, zakon omogućava korištenje nacionalnih simbola, ali oni ne smiju biti identični simbolima matične države te manjine, pa je potrebna djelomična izmjena. Ivanovićev je prijedlog da Hrvati u SiCG imaju zastavu gotovo istovjetnu zastavi Republike Hrvatske, s razlikom da grb ne bi imao krunu sastavljenu od pet grbova pokrajina, već bi se sastojao samo od crveno-bijele šahovnice. Posebnu himnu, smatra Ivanović, ne treba birati, već bi se u svečanim prilikama intonirala hrvatska himna »Lijepa naša«. Ivanović još upozorava da su simboli i obilježja hrvatske nacionalne manjine u SiCG tek »nadgradnja«, a da je daleko važnije popraviti klimu u svakodnevnom životu, pa tek onda dogovarati simbole, jer bi biranje simbola »u ovom trenutku moglo sadržavati nešto incidentno«. ■

Predsjednici nacionalnih vijeća kod predsjednika Skupštine AP Vojvodine

Osnivačka prava vijećima, a financijer i dalje Pokrajina

Na poziv predsjednika Skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine *Nenada Čanka* na sastanak s predsjednicima nacionalnih vijeća nacionalnih manjina koje žive na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine, koji je održan 25. svibnja u Novom Sadu, odazvao se i predsjednik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori, *mr. sc. Josip Ivanović*.

Glavna tema razgovora bilo je prenošenje osnivačkih prava manjinskih tiskanih medija na nacionalna vijeća. Budući da je kod većine nacionalnih vijeća izražena zabrinutost glede financiranja manjinskih listova kada se prenesu osnivačka prava na nacionalna vijeća, u odluku o prenošenju i ugovoru ugrađuje se još jedan novi član koji glasi:

»Nacionalno vijeće hrvatske nacionalne manjine se obvezuje da neće otuđiti imovinu kao i da će nastaviti djelatnost Novinsko-izdavačke ustanove 'Hrvatska riječ'. Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine garantira financiranje djelatnosti Novinsko-izdavačke ustanove 'Hrvatska riječ', najmanje na nivou budžetom utvrđenih sredstava, u vrijeme preuzimanja osnivačkih prava.«

Ovim se amandmanom u potpunosti ostvaruje odluka Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine broj OV-003-25 sa 3. sjednice Vijeća od 28. veljače 2004. godine.

Predsjednik Čanak je obećao daljnju brigu i potporu radu nacionalnih vijeća koja djeluju na teritoriju AP Vojvodine. ■

Mediji na hrvatskom jeziku

Što gledamo, slušamo, čitamo?

Iz medijskog »zatočeništva« u slobodno djelovanje su pušteni radio i televizijski mediji, a poslije gotovo pola vijeka od svog gašenja i »Hrvatska riječ«

Piše: Dražen Prčić

U višegodišnjoj spriječenosti i nemoćnosti medijskog nastupanja na materinskom jeziku manjinska hrvatska zajednica na prostoru današnje SiCG, poglavito teritoriju autonomne Pokrajine, sustavno je težila dobijanju prava za svoj prostor u eteru i na papiru. Demokratskim promjenama u prvoj godini novog milenija, ali ponajviše tranzicijskim valom koji je uslijedio padom »Berlinskog« zida (raspadom bivšeg SSSR), snaga europskog autoriteta, koji će još više osnažiti kasnijim ujedinjenjem najjačih država u ekonomsku uniju, nametnula je nova pravila igre. Prije svega u financijskim podrškama, bez kojih ratom, krizama i mega inflacijama razorene države s prostora bivše SFRJ nisu mogle ni zamisliti infrastrukturni »povrat u prijašnje stanje«, a potom kao malu protiv uslugu poštovanja velikodušne geste zatraženo je priznavanje prava manjinama i ostvarivanje njihovog slobodnog djelovanja u medijskim sferama.

Jer, velika i moćna Europska unija, koja je svoju snagu brutalno pokazala američkom dolaru i kursnoj razlici u korist prejakog eura, počiva na stabilnim osnovama demokratski organiziranog društva, u kojemu jedinu vlast ima slobodan protok kapitala, uz jasno i strogo pravno organizirane pojedinačne države – članice, u čijim sustavima ne smije biti nikakvih problema -

Redakcija na hrvatskom jeziku Radio Subotice

tičnih momenata koji bi, opet, mogli ugroziti sve navedeno. I tako, nakon svih ovih krupnih događanja, koja su se dogodila u posljednje dva desetljeća, iz medijskog »zatočeništva« u slobodno djelovanje su pušteni radio i televizijski mediji, a poslije gotovo pola vijeka od svog gašenja i »Hrvatska riječ«, koja već više od godinu dana, svakog petka, nalazi svoje mjesto na kioscima.

RADIO SUBOTICA, REDAKCIJA HRVATSKOG PROGRAMA: Započinjući svoj rad prije nekoliko godina, hrvatski radijski program emitira se svakog radnog dana od 19 do 21 sat, na 91,5 MHz u sklopu cjelodnevnog programa Radio Subotice. Programska shema (koju možete pronaći na posljednjoj stranici našeg tjednika) koncipirana je na kolažnom tipu kombinacije informativnog

Prema anketi većina ispitanika je naglasila da redovito čita »Hrvatsku riječ«.

Dragomir Vujković, boksački trener: Zbog specifičnosti posla koji obavljam i čestih putovanja najčešće slušam hrvatski program na radiju.

Cecilija Skenderović, trgovkinja: Kad god sam u prilici redovito pratim radijski i televizijski program, istina radijski više jer sam često u automobilu, dok sam redovita čitateljka »Hrvatske riječi« na koju sam pretplaćena od prvog broja.

Branka Skenderović, učiteljica: Redovito pratim sve medije koji imaju program na hrvatskom jeziku.

Vladislav Horvacki, djelatnik osiguranja: »Hrvatsku riječ« čitam od prvog broja, »TV Divane« pratim uvijek kada sam u mogućnosti, kao i radioprogram, najčešće tijekom vožnje automobilom, nažalost zbog odlaska na posao nisam u prilici pogledati program na K23.

Jedina TV emisija uživo: K23

dijela (svakodnevno) i tematskih priloga (koji imaju svoje termine ovisno o danu u kojem se emitiraju). Uz obilje informacija iz zemlje i RH, uvijek aktualnim prilozima i gostima, kontinuirano se njeguju izvorne vrijednosti hrvatske zajednice oličene u njegovanju vjere, obiteljskih vrijednosti, te potpunog izričaja u kulturi, sportu, glazbi. Malom anketom na uzorku slučajno izabranih aktera, hrvatski radioprogram ubjedljivo je prvi u recepciji medija na hrvatskom jeziku ovdašnjih prostora. Što je, objektivno analizirano, posve normalno i logično, s obzirom kako je to još uvijek svima najdostupniji i najjeftiniji medij, ali i glede okolnosti tradicije okupljanja oko radioaparata koja svoje korijene vuče iz

prošlosti, kada je struja još uvijek bila privilegij imućnijih, a radio se mogao slušati i uz lampaš na dalekim salašima. Uz sve to, mnogi ispitanici su odgovorili, kako često radijski program na hrvatskom jeziku prate uz vožnju osobnim automobilima, što također predstavlja jedinstvenu mogućnost koja je još uvijek dostupna samo radio valovima. Iz svega navedenog, nada-

mo se da će, s obzirom na široku percepciju, radijski program na hrvatskom jeziku dobiti više prostora i bolje termine, jer svojom kvalitetom i masovnim prijamom to jamačno zaslužuje!

TV »DIVANI« I »PROGRAM UŽIVO NA HRVATSKOM JEZIKU NA LOKALNOJ SUBOTIČKOJ TVK23 (Petak, 7,50h): Televizija, kao najsloženiji, ali i najdominantniji medij naše stvarnosti, dugo je bila neostvaren san manjinskog oglašavanja, posebno na hrvatskom jeziku. Jedini »slikovni« doseg dugo je bila emisija »TV divani« urađena u poludokumentarnoj formi, zahvaljujući, prije svega, velikom entuzijazmu njenih autora, koji su nasnimili metre i metre video-materijala, putujući diljem Vojvodine kilometre i kilometre ne bili kamerom »ispratili« događaje, manifestacije i ljude koji pripadaju hrvatskoj manjinskoj zajednici. Ali, kako nije u pitanju »živi« program, svih ovih godina bili smo svjedoci »šaranja« termina u programskoj shemi TV NS, od kasno noćnih do konačnih 18.30 nedjeljom, što je »idealan« termin jedino kad zaviju snjegovi. No, bilo kako bilo, emisija je opstala, gleda se i zahvaljujući reemitiranju na lokalnoj subotičkoj televiziji K23, koja je jedini svijetli primjer u televizijskom eteru naših prostora. Zahvaljujući pozivu njihove redakcije, prije nekoliko tjedana započeo je, po prvi puta u medijskoj povijesti na našim prostorima, s emitiranjem »živi« program na hrvatskom jeziku. Svakog petka, u sklopu jutarnjeg programa koji ova stanica emitira, u rezerviranom terminu od 7,50h, zahvaljujući angažmanu

djelatnika (novinara) »Hrvatske riječi«, četvrt sata se realizira emisija u sklopu koje se razgovara s gostom, prelistava novi broj tjednika »Hrvatska riječ«, oglašavaju najvažnije najave događaja koji slijede, uz obilje dobre glazbe. Ukoliko još niste niti jednom pogledali ovu jedinstvenu »živu« emisiju, već sljedećeg petka upalite vaš televizor u petak (7,50h) i potražite K23 na vašem daljinskom.

Prema rezultatima ankete veći dio ispitanika je odgovorio kako često pogleda »TV Divane«, dok velika većina još uvijek nije ni čula za postojanje »Hrvatskog programa u jutarnjem programu na televiziji K23« **»HRVATSKA RIJEČ«:** Jedini pisani informativni medij na hrvatskom jeziku koji egzistira na tržištu SiCG je naš i vaš tjednik »Hrvatska riječ«, koja obnovljena 2003. godine, poslije 47 godina (1956. godine je prestala izlaziti) čekanja, svakog petka »čeka« svoje čitatelje na gotovo svim kioscima širom Vojvodine. Uz više nego pristupačnu cijenu od 20 dinara, što je objektivni minimum minimuma za više od 50 stranica bogato ispunjenih brojnim informacijama iz svijeta aktualne domaće i inozemne politike, kulture, dječjeg priloga, sporta, zabave, uz bogat i precizan cjelotjedni TV programa i vrhunsku križaljku, svatko je u prilici potražiti svoj primjerak i

Redakcija tjednika

čitati glasilo na svom materinskom jeziku. O objektivnosti i kvaliteti rada ovog tjednika govore činjenice kako protiv »Hrvatske riječi« nije pokrenut niti jedan sudski postupak glede objavljenih tekstova, a višestruko smo pohvaljivani na najvišim mjestima, počevši od osnivača (Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine), pa dalje od svih koji su imali u rukama i pročitali naš i vaš tjednik. ■

Nasmijana djeca

Obitelj Vojnić sa sedmero djece

Prihvatiti život

*Djeca međusobno brinu jedno za drugo * Stariji pomažu mlađima, a mlađi onima najmlađima*

Sretna obitelj

U Tavankutu živi obitelj *Tomice i Kate Vojnić*. Vjenčali su se 17. rujna 1983. godine i sada imaju sedmero djece. Otac ove obitelji nekad je radio kao vatrogasac u Solidu, a sada se bavi zemljoradnjom i manjim dijelom stočarstvom. Mama Kata je domaćica i ona najviše vremena provodi s djecom. Najstarija je kćerka *Marija*, koja je trenutno na studiju u Novom Sadu. Sada je na prvoj godini Više tehničke škole, odjela za ekologiju. Drugo dijete je *Pavle* koji sada završava srednju školu za automehaničara. *Martin* je treće dijete i sada završava osmi razred.

David je četvrto dijete i učenik je petog razreda osnovne škole. *Bernardica* je peto dijete i ona je učenica trećeg razreda osnovne škole. *Tomislav* je šesto dijete i učenik je drugog razreda osnovne škole. Sedmo dijete je *Veronika*, koja će na jesen u prvi razred osnovne škole. Tomislav nastavu sluša na hrvatskom jeziku, a Veronika će biti prvak i također će biti učenik hrvatskog razreda. Ona je i u vrtić išla na hrvatskom jeziku. Bernardica ide u srpski odjel, ali pohađa satove hrvatskog jezika s

elementima nacionalne kulture.

BOŽJA ODLUKA: O tome kako su se odlučili na sedmero djece, te kako uspijevaju pokriti sve materijalne troškove, Kata Vojnić nam je rekla, kako to nije bila njihova odluka, nego je to dar od Boga. Suprug Tomica se nadovezuje i kaže kako je vjera presudila u svemu. »Treba prihvatiti ono što Bog nudi, a po mom shvaćanju je život jedna najveća vrijednost koju čovjek može imati. To nisu bili naši planovi, nego Božji, mi smo samo odlučili prihvatiti život. Tako da tu nije bilo posebnih planova, to je jednostavno tako. Možda je to nekima smiješno, ali nikad nisam bio uplašen za sutra, uzdamo se u Božju pomoć i to nas drži. Ne mogu reći da nije teško, teško nam je svaki dan, no, hvala Bogu ničeg nam ne pritiče, ali još uvijek nam dotiče. Mislim da boljom organizacijom društva kao i nas samih, sigurno bismo mogli olakšati sebi. Nama ne treba neka humanitarna pomoć, nego nam treba pružiti mogućnost da radimo. I one obitelji koje imaju jedno ili dvoje djece ne žive mnogo bolje od nas. I oni se također bore i rade. Na ženi je bila velika obveza svu djecu roditi, no isto tako tu djecu treba i odgojiti. Na meni je obveza da osiguram sve s moje strane, ne mogu reći da nije teško, ali još uvijek se može. Za sad ne strahujem za sutra« kaže otac ove obitelji.

AKTIVNOSTI DJECE: O tome kako govori država i crkva o bijeloj kugi Kata nam kaže da joj na neki način to smeta: »Jer svi o tome govore, a nitko se nikad nije pitao, kako je živjeti sa sedmero djece. Svako dijete zahtijeva nešto posebno. Ove godine imaju i maturante, pa i njih treba pripremiti, no, tu je i kćer koja studira, pa svaki put iz Novog Sada košta, a tu su i ispiti i druge potrepštine. Djeca na ne-

ki način možda žive skromnije, među njima nema nepravde. Rekla sam, možda, jer će na taj način mnoge stvari znati više cijeniti, nego djeca kojoj je pruženo sve. Sada su bile aktualne i ekskurzije, no, ove godine nitko nije išao«. Mama Kata kaže: »Ne želimo praviti nepravdu, ako starija djeca nisu išla, neće ići niti mlađa«. Djeca su uključena na razne aktivnosti, kao što su folklor, tamburaški orkestar i nogomet. To je dobro, jer, kako su rekli, djeca stječu radne navike i obveze, a s druge strane pružena im je mogućnost da s folklorom putuju i vide ono što im se u obitelji ne može priuštiti. Tako su djeca putovala i bila u svojoj matičnoj domovini u Hrvatskoj. Mali Tomislav je bio i u posjetu predsjedniku Republike Hrvatske Stjepanu Mesiću. Često puta im je teško otići na probe, ali ipak redovito odlaze i razna putovanja su im ustvari nagrada za njihovo zalaganje i redovit rad. Martin je aktivan u nogometu i ove godine ulazi u stariju gru-

pu kadeta. Starija djeca idu i na sviranje, te često i kod kuće sviraju poznate hrvatske tamburaške pjesme. Bernardica je išla na takmičenje na hrvatskom jeziku prošle godine i dobila je prigodne darove. Još nam je rekla kako joj je hrvatski jezik omiljeni predmet i kako ga rado posjećuje.

Za djecu hrvatski jezik nije stran, jer su djeca aktivna i u crkvi gdje se govori hrvatski, zatim, kao što je spomenuto, djeca su aktivna i u Hrvatskom kulturno-prosvjetnom društvu »Matija Gubec« gdje se također govori hrvatski. U obitelji se najviše govori ikavica, no često Tomislav kad dođe iz škole posluži se i hrvatskim jezikom. Mama Kata je rekla kako djeci nije nametnut hrvatski jezik, nego su djeca sama vidjela što je naše. Djeca često pomažu roditeljima oko poslova što se tiču stoke ili zemlje, no, kako je Tomica Vojnić kazao, ne može još svakog pustiti da radi sam. Nemaju oni još tu naviku, a i nemaju svi iste mogućnosti i želje. Od malih nogu pomažu, sada se već vidi tko ima predispozicije, a tko ne. Ima djece koja vole više raditi, a koja manje, no svi im pomažu i rade. Tomislav nam je pričao, kako voli što ima puno braće i sestara, no desi se koji puta i da se posvađaju, pa mama i tata moraju biti i suci. Kako je rekao Tomislav: »Često puta tata mora malo i da nas natuče, jer nismo baš uvijek dobri«. Djeca međusobno brinu jedno za drugo. Stariji pomažu mlađima, a mlađi onima najmlađima. Svatko radi ono što je u njegovim mogućnostima. No, Tomislav nam je rekao i svoju želju, kako bi on, kada poraste, želio biti svećenik. Možda mnogi misle kako je sve to nemoguće, da se ova obitelj ne boji sutrašnjice i sve prepušta u Božje ruke. Ljepotu koju oni imaju, nitko im ne može uzeti. Radost života i osmijeh djeteta je nenaplativa vrijednost, koju još mnogi nisu spoznali.

Željka Cvijanov

U organizaciji Ministarstva poljoprivrede Republike Srbije

Registracija poljoprivrednih gospodarstava

Po prvi puta se na teritoriju Republike Srbije provodi registracija poljoprivrednih gospodarstava, a na temelju uredbe objavljene u Službenom glasniku Republike Srbije br. 45/04. Ministarstvo poljoprivrede pokreće proces registracije s ciljem da točno prepozna korisnike agrarnog proračuna kako bi racionalnije provele mjere za poticanje razvoja poljoprivredne proizvodnje i uspostavilo izravan kontakt s proizvođačima bez posrednika.

Upis poljoprivrednih gospodarstava je dobrovoljan, besplatan i nije vezan za rok, ali treba naglasiti da samo registrirana poljoprivredna gospodarstva mogu koristiti sredstva namijenjena za premije, subvencije i kreditiranje koja se isplaćuju iz proračuna Republike Srbije, kao i druge usluge državnih savjetodavnih službi čija reforma tek predstoji.

U Registar poljoprivrednih gospodarstava upisuju se:

1. fizičke osobe – poljoprivrednici skupa s članovima svog obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva;
2. poduzeća registrirana za obavljanje poljoprivredne proizvodnje;
3. zemljoradničke zadrug;
4. poduzetnici registrirani za obavljanje poljoprivredne proizvodnje i
5. znanstveno-istraživačke organizacije iz područja poljoprivrede.

Registar se vodi u Upravi za javna plaćanja koja je sastavni dio Ministarstva financija Republike Srbije, i to u organizacijskim jedinicama koje posjeduju svu potrebnu dokumentaciju (informator) u obliku obrazaca, koja je nužna za upis. Ispunjene obrasce i potrebne dokumente uredno spakirane u omotnicu koja se nalazi u

informatoru možete predati na šalteru Uprave za javna plaćanja na teritoriju vaše općine prema priloženom popisu ili organizirano preko vaše Mjesne zajednice ukoliko je to moguće. Nakon provedbe upisa u Registar, Uprava za javna plaćanja izdaje uvjerenje o upisu poljoprivrednog gospodarstva i iskaznicu koju u roku od deset dana od dana podnošenja zahtjeva dostavlja poštom na adresu nositelja poljoprivrednog gospodarstva.

Dokumenti koje predaju fizičke osobe – poljoprivrednici uz ispunjene obrasce su:

1. preslika osobne iskaznice nositelja poljoprivrednog gospodarstva;
2. preslike osobnih iskaznica članova poljoprivrednog gospodarstva koji su upisani u obrazac br. 2;
3. preslika izvotka iz katastra nekretnina ili presliku ugovora o zakupu poljoprivrednog zemljišta ili presliku ugovora o davanju zemljišta na korištenje bez naknade (sve ove preslike moraju biti ovjerene u sudu ili općini);
4. presliku namjenskog tekućeg računa otvorenog u poslovnoj banci po vlastitom

izboru.

Dokumenti koje predaju pravne osobe uz popunjene obrasce su:

1. rješenje o registraciji pravne osobe ili poduzetnika;
2. preslika izvotka iz katastra nekretnina ili preslika ugovora o zakupu poljoprivrednog zemljišta ili preslika ugovora o davanju zemljišta na korištenje bez naknade (sve ove preslike moraju biti ovjerene u sudu ili općini);
3. informacija o broju jednog žiro računa.

Ukoliko nositelj poljoprivrednog gospodarstva nije u mogućnosti prigodom upisa u Registar dostaviti preslike dokumenata iz točke 3. odnosno, izvotka iz katastra nekretnina, ugovor o zakupu ili ugovor o davanju zemljišta na korištenje bez naknade, iste može dostaviti u roku od 6 mjeseci od dana upisa u Registar. Ukoliko nositelj poljoprivrednog gospodarstva i u roku od 6 mjeseci ne dostavi potrebne dokumente, to poljoprivredno gospodarstvo bit će izbrisano iz Registra.

Proveru podataka upisanih u Registar po službenoj dužnosti obavlja poljoprivredna inspekcija. Sve potrebne dodatne informacije koje se odnose na registraciju poljoprivrednih gospodarstava možete dobiti kod osoba zaduženih za proces registracije u vašoj općini ili mjesnoj zajednici i na šalterima Uprave za javna plaćanja.

Sve sugestije, primjedbe ili žalbe na proces registracije koji se provodi na teritoriju vaše općine možete isključivo u pisanoj formi dostaviti na sljedeću adresu: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS, Nemanjina 22-26, 11000 Beograd.

VIJESTI

O žetvi i otkupu pšenice

U ponedjeljak je u organizaciji Kluba 100 P Plus i Udruge poljoprivrednika Subotice održan sastanak na kojemu su, među ostalima, sudjelovali pokrajinski tajnik za poljoprivredu *Igor Kurjački*, potpredsjednik Skupštine općine Subotica *Lazar Baraković*, član Izvršnog odbora zadužen za poljoprivredu *Mirko Ostrogonac*, generalni direktor Znanstvenog instituta za ratarstvo i povrčarstvo *prof. dr. Miroslav Malešević* i ravnatelj Zavoda za strne žitarice *dr. Srbišlav Denčić*.

Tema sastanka je bila žetva i otkup pšenice, registracija poljo-

privrednih gospodarstava, carine na uvoz poljoprivrednih strojeva i druga aktualna pitanja. Na sastanku je zauzet stav da se proces utvrđivanja kvalitete pšenice, preuzimanje i isplata moraju pojednostaviti i ubrzati.

Ovi stavovi će koncem tjedna biti priopćeni na tribini »Agrar u politici Vlade« koja se održava u Kaću, a na kojoj će sudjelovati ministri poljoprivrede i financija u Vladi Republike Srbije, *dr. Ivana Dulić Marković*, odnosno *Mlađan Dinkić*.

Udruženje za povraćaj imovine

Udruženje građana za povraćaj oduzete imovine na teritoriju subotičke općine s okolicom svake srijede i petka prima zainteresirane stranke u uredu br. 12 na drugom katu Otvorenog sveučilišta. Radno vrijeme je oba dana od 9 do 12 i od 17 do 19 sati.

Predsjednik Skupštine Srbije u Subotici

Osuda antimanjinskih incidenata

Predrag Marković

Predsjednik Skupštine Srbije *Predrag Marković* rekao je u Budimpešti da se autonomija u Vojvodini mora ojačati i da to treba biti »realna autonomija«.

Treba, međutim, razdvojiti pitanja autonomije i decentralizacije, rekao je predsjednik Skupštine Srbije u Budimpešti nakon sastanka sa predsjednikom odbora za vanjskopolitičke poslove mađarskog parlamenta *Žsoltom Némethom*.

Marković je također rekao da treba odlučno reagirati na sve moguće probleme koji se sada javljaju u vezi nacionalnih manjina u Vojvodini.

Prošloga je petka, po povratku iz Budimpešte, Predrag Marković bio gost na sjednici subotičke Skupštine općine na kojoj je okupljene vijećnike, zastupnike i predsjednike nacionalnih vijeća upoznao s rezultatima sastanaka u Mađarskoj.

Marković je ukazao na probleme koje Srbija trenutačno ima u suradnji s Mađarskom. Među ostalim spomenuo je potrebu ratifikacije važnih zastarjelih međudržavnih sporazuma, koji se među ostalim tiču slobodne razmjene ljudi i robe.

Predsjednik DSHV-a Petar Kuntić je gosta upozorio da je prevelik cenzus za ulazak nacionalnih manjina u republički parlament anuliran donošenjem zakona o pozitivnoj diskriminaciji. S tim u vezi, po njegovim riječima, postoje nejasnoće poput pitanja treba li politička stranka iz manjinske nacionalne zajednice prikupiti 10.000 potpisa ovjerenih na sudu da bi prijavila listu, i koji će

kriteriji biti za sastavljanje popisa glasača na posebnoj listi.

Kuntić je istom prigodom zatražio od Markovića prijem izaslanstva DSHV-a kako bi se razgovaralo o mnogim još nepreciziranim pitanjima vezanim za ulazak manjinskih zastupnika u republičku skupštinu.

Predsjednik Skupštine Srbije Predrag Marković posjet Subotici završio je otvorenjem seminara na temu »Službena uporaba mađarskog jezika u organima uprave i pravosuđu«, koji do 30. svibnja traje na Paliću.

Njemačko izaslanstvo u Subotici

Tijekom četverodnevno posjeta Vojvodini njemačko izaslanstvo predvođeno državnim tajnikom *Heribertom Rehom*, ministrom unutarnjih poslova Pokrajine Badem-Virtemberg boravilo je 27. svibnja u Subotici.

Dan ranije, 26. svibnja, izaslanstvo je u Njemačkom kulturnom centru primilo rukovodstvo Njemačkog narodnog saveza. Poslije večere s gradonačelnikom *Gezom Kučerom* izaslanstvo je sutradan obišlo znamenitosti u centru Subotice a u Gradskoj kući ih je primio gradonačelnik sa suradnicima.

Njemačko izaslanstvo u čijem sastavu je bio i *Hans Supric*, predsjednik Saveznog udruženja Podunavskih Nijemaca i *Eugen Krist*, rukovodilac Kulturne fondacije Podunavskih Nijemaca je izrazilo zadovoljstvo s postignutim rezultatima u sferi gospodarstva i o mjeri zaštite prava manjina u ovoj regiji.

Svjetski dan zaštite životne sredine

Stručna suradnica za ekologiju u subotičkoj Općini *Gordana Gavrilović* najavila je na brifingu dvodnevni program obilježavanja 5. lipnja, svjetskog dana zaštite životne sredine.

Danas će se u organizaciji JP »Palić-Ludaš« u Maloj gostionici održati savjetovanje od 10 do 18 sati na temu »Očuvanje i zaštita pešćarskih područja – Subotičke pešćare«.

U subotu će biti organizirano predstavljanje četiri projekta: »Subotica zna što je kompostiranje«, »Subotica bez ambrozije«,

United Games i »Hranimo se pravilno«.

Program će u 10 sati na Sunčanom satu otvoriti gradonačelnik *Géza Kucsera*, poslije čega će kod Plave fontane članovi Udruge »Mladi i igra« odigrati kazališnu predstavu na temu kompostiranja, a potom će djeca iz škole »Žarko Zrenjanin« ispred Gradske knjižnice prikazati selektiranje otpada i pripremu organskog otpada za »bure« za kompostiranje.

Na kraju Korzoa će učenici Politehničke škole dijeliti savjete o postupcima dobivanja komposta i programu »Subotica bez ambrozije«.

S početkom u 11 sati ispred Plave fontane bit će organizirana ekološka igraonica, a kod Zelene fontane će od 10.15 do 13 sati biti organizirano upoznavanje s načelima pravilne ishrane i degustacija bio-proizvoda članova Udruge TERRA'S, predstavljanje projekta u svezi s alergijskim zdravstvenim problemima i načini uništavanja ambrozije, te predstavljanje aktivnosti školskih ekoloških sekcija i nevladinih organizacija u području zaštite životne sredine.

Sastanak predstavnika mjesnih zajednica

Predsjednik Izvršnog odbora *Árpád Papp* pozvao je predstavnike mjesnih zajednica na zajednički sastanak s čelnicima lokalne samouprave koji će se održati 10. lipnja s početkom u 17 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Kako je rekao, cilj sastanka je upoznati se s problemima mjesnih zajednica i utvrditi pravac aktivnosti koje se prioritarno trebaju provoditi.

Na državnom prvenstvu mažoretkinja u Osijeku

Zagrepanke najuspješnije

OSIJEK – Prošloga je vikenda Osijek bio domaćin 8. državnog prvenstva mažoretkinja pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Sabora RH *Vladimira Šeksa*, a u osječkoj se Tvrdi okupilo 1600 djevojaka i 58 timova iz 29 gradova diljem Hrvatske od Komina i Pakošтана do Osijeka i Vukovara. U formacijskom natjecanju, a u pitanju su paradni defile do sto metara i koreografija u mjestu najbolje su bile Zagrepčanke, osvojivši prva mjesta i zlatne medalje u sve tri kategorije, kadetkinje, juniorke i seniorke. Ostale medalje podijelili su mažoret-klubovi iz Osijeka, Gline i Vukovara, i sva tri su se grada plasirala za europsko natjecanje, koje se od 3. do 5. rujna održava u Jastrebarskom. Ove je godine novina natjecanje u neformacijskim oblicima vježbe, solo, par i trio pa su Osječanke osvojile pregršt medalja. *Matea Forjan* osvojila je zlato u kategoriji seniori, a također i seniorski trio: *Tea Alagić, Ivana Forjan* i *Jelena Arambašić*, dok je u juni-

orskoj konkurenciji na solo nastupu srebro zavrijedila *Doris Lepeša*, a srebrom se okitio i juniorski par *Ivana Gajvarovski* i *Eleonora Leisner*.

Vrlo je zapažen i nastup djevojaka iz Ogulina, zatim Varaždinki i Glinskih banica, no zagrebačke su mažoretkinje bile najspremnije za natjecanje, posebice u formacijskim vježbama a imale su i fantastičnu koreografiju. No, ni naše mažoretkinje nisu puno zaostajale, tvrdi *Branimir Radić – Bilin*, trener i voditelj Mažoretkinja grada

Osijeka i predsjednik Mažoret-saveza Hrvatske.

Na upit što očekuje ove godine od prvenstva Europe, gdje osječke kadetkinje i juniorke brane naslov prvakinja, Bilin se malo zamislio: »Bit će veoma teško, konkurencija je iz godine u godinu sve veća a već do sada je nastup na europskom prvenstvu, kojemu smo ove godine domaćini u Jastrebarskom, potvrdilo 13 europskih država. Moram reći, mada će zvučati kao hvala, Hrvatska je u samom europskom vrhu bavljenja mažoret plesom, što nameće našim djevojkama još veću obvezu svakodnevnih treninga i uvježbavanja elemenata, jer mi na predstojećem europskom prvenstvu branimo i naslove prvaka, ali i boje Republike Hrvatske. Nastojat ćemo u što ljepšem svjetlu predstaviti mažoret-boje Lijepe naše, pa i zadržati laskavu titulu prvih u Europi.«

Slavko Žebić

Rado ćemo pomoći Subotičankama

Kad je čuo da pišem za Hrvatsku riječ, *Branimir Radić – Bilin* poručio je svim mladim Subotičankama i svim relevantnim institucijama i čimbenicima u gradu i regiji, da ako imaju zanimanja za ovaj vid djelatnosti, a mažoretkinje su sportska, kulturna i protokolarna djelatnost, neka se slobodno obrate bilo za potrebite informacije, pa i za svu potrebitu pomoć, kako bi i Subotica u dogledno vrijeme imala mažoret-klub i timove od kadeta pa do seniori. Mi u Osijeku rado ćemo im pomoći. Moram reći da imamo i do 100 nastupa tijekom godine, od čega dvadesetak inozemnih, a poanta rada s mažoretkinjama i jest putovanje državom i inozemstvom.

Bjesnilo na vratima

SONTA – Bjesnilo je opasna zarazna bolest, za ljude ponekad i smrtonosna. Spada u grupu zoonoza i sve je prisutnija u cijeloj zapadno-bačkom okrugu, a nedavno smo imali i konkretan slučaj u Sonti. Naime, početkom svibnja domaća mačka je ujela svoju gazdaricu. Brzom reakcijom veterinarske službe mačka je izolirana, a nakon dva dana je i uginula. Uginulo je u istom dvorištu i jare. Ženi je pravodobno pružena medicinska pomoć, pa je sad izvan opasnosti. Prema riječima *Georga Gusmana*, veterinarskog inspektora i savjetnika u ministarstvu poljoprivrede, na području općine Apatin veliki problem predstavljaju mačke i psi lualice: »U konkretnom slučaju, pretpostavljamo da je

ova mačka bila u kontaktu s lisicama, koje su najčešće prijenosnici ove opake zaraze. Pokraj gazdarice, mačka je, vjerojatno, uspjela ugristi i jare. Više ćemo znati po dobivanju rezultata pretraga. Moram upozoriti ljude da su mačke opasnije od pasa, pogotovu, što su obično miljenice djece. U prvom stadiju bjesnila mačke su uplašene i povučene, skrivaju se po mračnim kutovima. To traje nekoliko dana, a u sljedećem stadiju javlja se pjena na ustima, nenormalni pokreti i nagli skokovi. Krajnji stadij je karakterističan po izuzetnoj agresivnosti. Najopasnije je to, što mačke obično skaču u lice, jer što je ozljeda bliža centralnom živčanom sustavu, period inkubacije je kraći. Veliki problem predstavljaju nam i psi lualice, kao potencijalni prijenosnici ove zaraze. Nemamo sredstava za izgradnju azila po zakonskim standardima, a društva za zaštitu životinja su nemilosrdna, važnije im je zaštititi životinje, nego ljude. Nemojte pomisliti da ja ne volim životinje, volim ih, ali, s druge strane bio sam svjedokom groznih ozljeda, posebno kod djece, ozljeda koje će im ostaviti traume za cijeli život. U našoj općini u tijeku je akcija cijepjenja pasa protiv bjesnila. Do sad je tretirano oko pet tisuća pasa, što donekle umanjuje opasnost. Akcija je besplatna, pošto je SO Apa-

Tavankučani na

Veličkoj smotri folklor

VELIKA – U nedjelju 30. svibnja u Općini Velika održana je Velika smotra folklor pod nazivom »Čuvajmo običaje zavičaja«. Na ovoj manifestaciji sudjelovalo je 16 društava iz Republike Hrvatske, Vojvodine i Bosne i Hercegovine, koji su predstavili običaje i kulturu svoga kraja. Na ovoj sada već tradicionalnoj smotri folklor sudjelovalo je i HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, a u okviru prijateljske povezanosti četiri društva: KUD »Rudar« iz Raše, HKUD »Dubrava«, Aladinici i domaćini KUD »Ivan Goran Kovačić« iz Velike.

Odlazak mladih Tavankučana financijski su potpomogli Hrvatska matica iseljenika, »Agria«, J. P. »Pogrebno« i »Eurogas« iz Subotice.

L. S.

Upis djece u vrtić

SONTA – Od ponedjeljka 31. svibnja počeo je upis djece u dječji vrtić »Pčelica«. Za upis je potrebno dovesti dijete, priložiti zdravstvenu knjižicu djeteta, uplatiti 500 dinara za upisninu i 60 za osiguranje, koje nije obvezno. U vrtić se upisuju djeca rođena 1998. i do srpnja 1999. godine. Upis će trajati do 11. lipnja.

tin osigurala potrebna sredstva, a oni koji još nisu cijepili svoje ljubimce, mogu se prijaviti u Apatin, u prostorije »Snabdjevača«. Radimo i humanu kastraciju, no, kako se ona plaća, to je dobra volja vlasnika psa. Istina, time se sprječava parenje i nekontrolirano razmnožavanje, no nismo u mogućnosti nikoga natjerati na taj potez.«

Ivan Andrašić

Kompanija Boortmalt dolazi u Vojvodinu

Proizvodnja pivskog ječma po europskim standardima

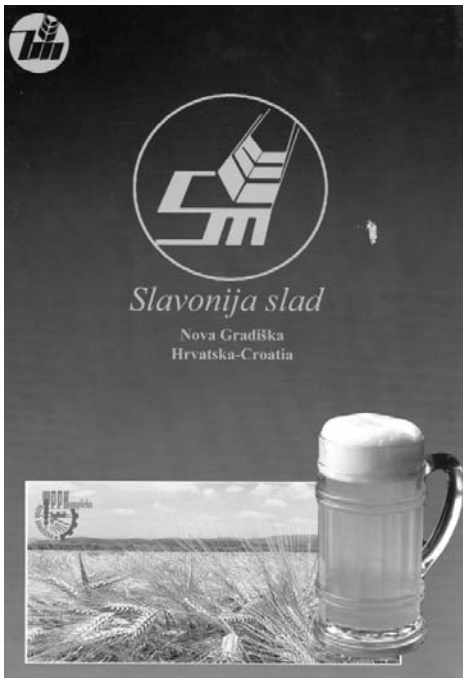
NOVA GRADIŠKA – U Novoj Gradiški 26. svibnja održani su tradicionalni »Dani polja pivarskog ječma«, gdje su pokraj naučno-istraživačkih kuća, predstavnika pivarske industrije i proizvođača ječma u Republici Hrvatskoj sudjelovali i proizvođači ječma i predstavnici nekoliko poljoprivrednih zadruga iz Vojvodine te predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petar Kuntić.

Tijekom ove manifestacije vođeni su razgovori o perspektivama proizvodnje pivskog ječma i u Vojvodini za poznatog kupca – vodeću europsku kompaniju u ovoj oblasti Boortmalt grupu iz Boortmeerbeecka u Belgiji. Boortmalt je danas ne samo jedan od europskih vodećih proizvođača i izvoznika pivarskog ječma, nego, također, investira u proizvodnju slada na novim rastućim tržištima poput jugo-istočne Euro-

Tvornica slada u Novoj Gradiški

Prva zemlja iz ove regije, gdje je Boortmalt 1996. godine odlučio investirati u proizvodnju slada i pivskog ječma, bila je Hrvatska. Kupovinom stare tvornice slada u Novoj Gradiški Slavonija-Slad kapaciteta 18.000 tona te gradnjom potpuno nove tvornice trostruko većeg kapaciteta (55.000 tona godišnje) tvrtka »Slavonija slad« zauzima vodeće mjesto u regiji. Potpuno opskrbljuje potrebe za pivskim sladom u Hrvatskoj, Sloveniji, BiH te je sve više prisutna i na tržištu Srbije. Norme visokog kvaliteta i zdravstvene sigurnosti uvijek su imale primarno mjesto u poslovnoj politici Boortmalt grupe. Kako bi se ispunile navedene norme, kompanija investira u sjemenarstvo i razvoj tehnologije pivskog ječma, kao svugdje tako i kroz tvrtku PP kompleks u Novoj Gradiški koju je kupila Boortmalt grupa. Ova tvrtka je u

kompleksu tvornice »Slavonija slad«, koja je ove godine prvi puta zasijala oko 1000 hektara pivskog ječma na prostoru Vojvodine.

O perspektivi daljeg ulaganja i zainteresiranosti za zajedničku proizvodnju na prostoru Vojvodine s ovdašnjim poljodjelcima razgovarali smo s dipl. agronomom Petrom Kuntićem, koji je već pune dvije godine uključen u akciju da se Boortmalt dovede upravo na prostor sjeverne Bačke i da se pomogne ovdašnjim proizvođačima da uz pšenicu, kukuruz, suncokret dobiju i četvrtu kulturu, koja bi zauzimala znatnije površine u ataru.

»Velika je čast za određenu regiju u jugoistočnoj Europi dolazak ovako poznate kompanije, stoga se radujemo da su prvi kontakti napravljeni upravo s poljoprivrednim zadrugama na prostoru općina

Boortmalt

Belgijska kompanija Boortmalt je proizvodnju slada za pivarsku industriju započela davne 1924. godine s 3.700 tona godišnje i postupno je rasla do 30.000 tona. Boortmalt je smješten u čvorištu europskih komunikacija. U luci Antwerpen, koja je druga po veličini u Europi, kompanija na dva žitna terminala raspolaže s objektima, skladištem i opremom za manipulaciju ječma i slada.

Subotica i Sombor. Očekujemo da će već ove jeseni znatne površine ječma biti zasijane za poznatog kupca iz grupe Boortmalt. Velika je to šansa za ovdašnje poljoprivredne proizvođače da se aktivno uključe u upravljanje europskim standardima proizvodnje. U čitavoj organizaciji proizvodnje pivskog ječma po europskim standardima najvažnija je kvaliteta isporučene ječma (pokraj postotka vlage i primjesa veoma je važan parametar i postotak dušika, te ne bi smio biti veći u zrnu u momentu otkupa od 11,5 posto). Ako se udovolji ovim parametrima, isplata cjelokupne isporučene količine ječma od strane kompanije je u cijelosti do 15-20 kolovoza, osim toga Boortmalt učestvuje u zajedničkoj proizvodnji davanjem odabranih sorti sjemena pivskog ječma te umjetnih gnojiva i sredstava za zaštitu bilju. Znači, u čitavom poslu oko proizvodnje ječma najmanje je upitan novac. Novca ima, ali se i od potencijalnih budućih proizvođača očekuje da podignu razinu tehnologije proizvodnje koja uz standardnu tehnologiju podrazumijeva i obvezno ispitivanje zemljišta. Nadamo se da će uvažavajući obostrane interese proizvodnja pivarskog ječma krenuti ove jeseni na većim površinama.

J. Dulić

Očekujemo konkretne poteze

LOVAS – U petak, 28. svibnja u mjestu Lovas u Republici Hrvatskoj održan je sastanak nekolicine predstavnika vojvođanskih poljoprivrednih zadruga s čelnicima Vukovarsko-srijemske županije i predstavnicima ministarstva poljoprivrede Republike Hrvatske na već dobro poznatu temu vezanu za pitanje vlasničke transformacije u Vojvodini. Sastanku su prisustvovali i dopredsjednici DSHV-a *Joza Kolar* i *Josip Pekanović* iz Sombora te član predsjedništva iz Sonte *Ivan Kozbašić*.

Čelnici DSHV-a ponovno su aktualizirali temu pomoći Hrvatima na polju gospodarstva i kako je rekao Josip Pekanović »raspoloženje od strane Vlade RH i Ministarstva poljoprivrede postoji i očekuju se sada i neki konkretni potezi. Prije svega očekujemo pomoć u nalaženju kredita našim gospodarstvenicima, koji u nedostatku svog kapitala ne mogu investirati u proizvodnju i malo toga mogu učiniti sami.«

U posjeti HKPD »Matija Gubec«

U Rumi na Brijegu

RUMA – Jedino društvo s hrvatskim predznakom u Rumi jest Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec«. Ovo društvo broji 420 članova i samo se izdržava od svojih sredstava. Društvo raspolaže sa svojim prostorom u kojem se održavaju aktivnosti, a u dvorištu društva pod krovom su i nove prostorije. Prema riječima predsjednika društva **Zlatko Kolarica**: »Gradnja novih prostorija društva započeta je 2000. godine i glavno financiranje je bilo od prijatelja društva, od toga 80 posto daju ljudi dobre volje, a 20 posto je od prihoda samog društva. Prošle godine dobili smo od Ministarstva kulture Republike Hrvatske 35 tisuća kuna, što smo koristili za kupovinu materijala, dok su samo podizanje i radove radili volonterski članovi i prijatelji društva. Sada su urađeni građevinarski radovi, slijedi izrada stolarije, električni radovi, žbukanje itd. Ako dobijemo ponovno pomoć, očekujemo da ćemo ove godine barem djelomično moći zgradu završiti i staviti je u funkciju.

Nova i stara zgrada društva

Društvo je svakodnevno otvoreno, ljeti radi 'bašta', ljudi se okupljaju u večernjim satima, organizira se ples, tamburaši sviraju. Od sekcija radi Veliki tamburaški orkestar, a od jeseni ćemo okupiti djecu za tamburašku školu, dramsku i folklornu sekciju.

Umjetnički rukovoditelj i dirigent Velikog tamburaškog orkestra **Josip Jurca** je, govoreći o nastupima i uspjesima ovog orkestra, iznio i probleme koje imaju: »Najveće poteškoće su u održavanju, popravci i čuvanju starih instrumenata i kupovini novih. Imamo oko 45 tambura i često nam nedostaju sredstva već i za kupovinu pletenih žica te za kofere za polovinu instrumenata, a kamoli za nove instrumente. Tam-

bure su, naime, instrumenti koji se zbog samog načina sviranja brzo oštete i habaju i stalno se trebaju popravljati, a nama je doista teško doći do novih instrumenata«.

Jasminka Dulić

Zlatko Kolarica

Josip Jurca

Petnaesti festival tamburaških orkestara Srbije

U čast Savi Vukosavljevu

RUMA - U petak i subotu 21. i 22. svibnja 2004. godine u Rumi je održan 15. festival tamburaških orkestara Srbije. Na ovogodišnjem festivalu, koji je bio revijalnog karaktera, nastupilo je 12 tamburaških orkestara. Uz veliki tamburaški orkestar HKPD »Matija Gubec« iz Rume na ovogodišnjoj smotri sudjelovali su još i Gradski tamburaški orkestar »Branko Radičević« također iz Rume, kao i tamburaški sastavi iz Šida, Srijemske Mitrovice, Novog Sada, Beograda, Jaše Tomića, Kruševca, Šapca, kao i dva tamburaška orkestra iz Subotice. Gost na ovogodišnjem festivalu u Rumi bio je tamburaški orkestar iz Banja Luke. Na početku festivala goste i prisutne je najprije pozdravio predsjednik SO Ruma **dr. Dušan Stojković**, da bi zatim manifestaciju u ime Savjeta festivala tamburaških orkestara Srbije otvorio **Stojan Boškov**.

Ovogodišnja smotra bila je ujedno posvećena i devedesetoj obljetnici od rođenja čuvenog vojvođanskog skladatelja **Save Vukosavljeva**, o kome je na uvodnoj večeri govorio njegov dugogodišnji prijatelj **Jovica Jerkov**, a i mnogi orkestri su odsvirali po koju njegovu skladbu. Veliki tamburaški orkestar HKPD »Matija Gubec« nastupio je druge koncertne večeri i na svom repertoaru je pokraj skladbi **Josipa Jurca** »Rumo lepotice«, gdje je vokalni solist bio **Dušan Stupar** i »Brežanskog drmeša« imao i čuvenu kompoziciju **Save Vukosavljeva** »U Rumi na Bregu« koja je i posvećena bivšem počasnom predsjedniku društva s Brega pokojnom **Mihajlu – Miši Kunu** kao i skladbu, koja je slovila za najzahtjevniju na festivalu »Alegro za tambure« **Ivana Zajca**.

N. Jurca

Rumljani gostovali u Hrvatskoj Uspješan koncert u Zaprešiću

ZAPREŠIĆ - 16. svibnja Veliki tamburaški orkestar HKPD »Matija Gubec« iz Rume sa svojim solistima *Dušanom Stuparom* i *Marijom Bebčić* održao je dvosatni koncert u Zaprešiću, kojem su između ostalog prisustvovali i predstavnici Hrvatskog sabora, izaslanik hrvatskog predsjednika *Stjepana Mesića*, predstavnici gradova Zagreba i Zaprešića i Hrvatske matice iseljenika.

Polaganje vijenaca na grob bana Jelačića

ka. Koncert je održan povodom 145. obljetnice smrti bana Josipa Jelačića u Novim dvorima, krasnom zaprešićkom parku, gdje se nalazi kapela s posmrtnim ostacima velikog hrvatskog bana.

Prije koncerta predstavnici rumskog društva i HKPD »Ban Jelačić« iz Petrovaradina su položili vijence, kao što je to učinila i potpredsjednica Hrvatskog sabora te predstavnici Hrvatske matice iseljenika, gradova Zaprešića i Zagreba i srednje škole »Ban Josip Jelačić« iz Zaprešića. Održani su i prigodni govori o životu bana Jelačića te je najavljeno objavljivanje zbirke pjesama hrvatskog bana na hrvatskom i njemačkom jeziku. Cijelu ovu prigodu uljepšali su svojim programom i Puhački orkestar grada Zaprešića i zaprešićke mažoretkinje.

N. Jurca

Koncert u Zaprešiću

Prevenција ovisnosti o drogama

Nije znatiželja jedini uzrok

GOLUBINCI – U organizaciji Vijeća mladih pri Vikarijatu srijemskom 26. svibnja s početkom u 20 sati u župnoj dvorani u Golubincima održana je tribina za mlade na temu: »Prevenција ovisnosti o drogama«. Pred tridesetak okupljenih slušatelja predavač vlč. *Željko Tovilo*, župnik iz Hrtkovaca, iznio je osobno iskustvo iz rada s liječenim ovisnicima u komuni Paučje kod Đakova.

Na početku je predavač istaknuo, kako je pogrešna podjela droga na teške i lake, jer svaka droga loše utječe na ljudski organizam i obično vodi u dublju ovisnost. Potkrijepio je to primjerom iz osobnog razgovora s ovisnicima, koji su na pitanje, koja im je droga bila najteža, odgovarali: »Marihuana ili hašiš.« Premda se one

smatraju lakim drogama, najdostupnije su i od njih obično ovisnost počinje. Vlč. Tovilo je također istaknuo, kako znatiželja nije jedini uzrok kasnije ovisnosti, kako je to rašireno mišljenje, jer nakon pokušaja iz znatiželje može se prestati. Glavni uzrok ovisnosti uglavnom leži u neriješenim osobnim problemima, s kojima se korisnik opojnih droga ne zna ili ne želi suočiti na ispravan način. To može biti nerazumijevanje roditelja, neuspjeh u ljubavi ili studiju, osobna neprilagođenost itd. Da bi se započelo uspješno liječenje ovisnika, potrebno je da se sam ovisnik odluči na to slobodnom voljom, u protivnom redovito dolazi do recidiva. Koji puta je roditeljska ljubav najveća zapreka uspješnom liječenju, jer roditelji teško priz-

naju da im je dijete ovisnik.

Uz odgovore na pitanja prisutnih, predavač je završio prijedlogom za susret mladih s nekim od izliječenih ovisnika, koji bi im osobnim svjedočanstvom mogao približiti posljedice uzimanja narkotika, ili organiziranu posjetu komuni u Paučju. ■

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

**PREDUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PREVOZ I CEREMONIJAL
SAHRANE**

Tel.: 024/558-011

Cvečara:
Tel.: 024/557-130

DialUp, Full i Day nalozi
Wireless internet
Izrada web prezentacija
Prodaja računara i opreme

DialUp, Full és Day üzemmód
Wireless internet
Web honlapok kidolgozása
Számítógép és alkatrészek árúsítása

SuOnline.NET

Trg Cara Jovana Nenada 15, Subotica. Tel/Fax: (024) 559-200

Živjeti u Plavni

I nakon svega optimizam

PLAVNA – Stipo Širić, podrijetlom Hercegovac, sadašnji žitelj Plavne, u mlađim danima je sklopio kumstvo sa *Zvonimirom Pelajićem*, rođenim Plavancem, čiji je otac podrijetlom iz Vodica. Širići su u Plavnu kolonizirani s proljeća 1946. godine, s većom skupinom Hrvata iz zapadne Hercegovine, s područja općina Posušje, Tirude i Ljubuški. Većina pridošlih obitelji bila je brojna, s puno djece, tako da je šezdesetih godina prošlog stoljeća u Plavni bilo oko 270 hercegovačkih Hrvata.

Od tada taj broj se iz raznih razloga permanentno smanjivao, zbog poplava, ekonomskih potresa, a posebno zbog ratnih zbivanja u posljednjoj dekadi. Danas u Plavni živi svega tridesetak osoba iz ove skupine.

RUŽAN SAN ILI ISTINA: I pored malobrojnosti uspjeli su i do danas sačuvati najljepše osobine svojih predaka: poštenje, marljivost, sposobnost suživota sa svim etničkim zajednicama, uspjeli su sačuvati i svoje specifično narječje, ikavicu, koja se na posebno lijep način stopila sa šokačkom ikavicom u Plavni.

Zvonimir Pelajić prosvjetni djelatnik u mirovini, narušena zdravlja, teško je preživio ratne godine, uz puno provokacija i maltretiranja. S ove vremenske distance, nerado se sjeća svih zbivanja devedesetih godina: »Koncem osamdesetih i početkom devedesetih bio sam član Skupštine MZ Plavna skupa s kumom Stipom. Sva 'talasanja' izazvana tzv. jogurt-revolucijom, prenijela su se na općine, pa i na mjesne zajednice. Početkom devedesete nacionalizam uzima maha, u Plavni je došlo do zbivanja za koja nitko nije vjerovao da su u ovom selu moguća. Među ljudima, koji su do tada bili kao jedan, došlo je do podvajanja na temelju nacionalne pripadnosti. Osnivanje MO Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini bilo je protumačeno kao prst u oko tadašnjoj vlasti, a i njoj bliskim strankama i jedinkama. Počela su psihička i tjelesna šikaniranja nacionalno 'nepodobnih' odnosno nas Hrvata. Sve se zbivalo uz prešutno odobrenje vlasti. Isključenje iz Skupštine MZ, problemi i proganjanja na poslu, prijetnje i šikaniranja od strane ljudi bliskih režimu, pa čak i podmetanje požara, kao i privođenja i saslušanja u policiji, želio bih zaboraviti. Želio bih vjerovati da je to samo ružan san, no to je gorka istina.«

BEZ ZAŠTITE: Kum Stipo dodaje »Sku- pa smo prolazili kroz dobro i zlo. Zbivanja,

o kojima govori Zvonimir, teško su nas pogodila. Plavanci su se, što mi je bilo nepojmljivo, podvojili na nacionalnim osnovama. Na površinu je isplivao sav 'talog' društva koji su se naoružali i postali prvi ljudi u selu. Naša zla kob bila je i skela Plavna -Vukovar. U vrijeme najžešće propagande zloupotrebljavana je od strane TV Novi Sad na najperfidniji način. Bio sam nazočan prigodom snimanja reportaže o

li prije. Nekima su ostale mrlje na savjesti, nekima tjeskoba u duši i nepovjerenje u ljude i to je to«.

KRENUTI S MRTVE TOČKE: Zvonimir na to dodaje: »Sad moramo zaboraviti sve proživljeno, oprostiti jedni drugima. Bilo je to vrijeme kolektivnog ludila, vrijeme u kojem su harale moralne nakaze. Raduje me da smo i pored svih zala i nedaća, uspjeli opstati na ovim prostorima. Naša

dolasku izbjeglica iz Slavonije. Za oko mi je zapala uplakana žena s dvoje djece, na kojoj se kamera najdulje zadržala. Nakon snimanja ta žena s djecom, kao i ostale 'izbjeglice', istom skelom su se vratili u Vukovar. Upravo takve scene na TV izazivale su najviše emocija kod velikog broja ljudi, direktno ih huškajući da 'stanu u obranu ugroženih'.

Mi, Hrvati, bili smo im pri ruci, nisu trebali ići preko Dunava tražiti neprijatelje. To je ostavilo svoje posljedice, Plavna više nikad neće biti ono što je bila prije tih zbivanja. Ne mogu reći da su nas Srbi starosjedioci direktno napadali, ali nisu uradili ništa da nas uzmu u zaštitu. Kao da prije toga nismo bili dobri susjedi. Dolazak izbjeglica donio nam je nove nevolje, većina je bila miroljubiva, no onaj ekstremni dio stvarao je nevolje. Plavnom je zavladao strah, zaključavali smo se u kuće, a po ulicama se 'šenlučilo', puškaralo. Izgleda da vlasti nisu imale snage to spriječiti, jer se sve zbivalo i pokraj nazočnosti policije. Rat je prošao, ekstremi su otišli, no odnosi u Plavni nikad neće biti onakvi kakvi su bi-

ikavica nije zaboravljena, koliko pratim zbivanja, u većem broju sela šokačkog Podunavlja djeluju kulturno-umjetnička društva s predznakom hrvatska, na radio-postajama Bač i Odžaci redovito se emitiraju vjersko-informativni programi na hrvatskom jeziku, to me ispunjava optimizmom, jer odavno se zalažem za očuvanje vlastite i prihvaćanje svih ostalih kultura u okruženju. Naša nacionalna kultura razvijat će se samo povezivanjem unutar svoje zajednice i sa svim drugim zajednicama, koje egzistiraju na ovim prostorima. Pri tome ni jedna etnička skupina ne smije monopolizirati lokalni kulturni život. Tako će se i Hrvati ovog dijela Bačke integrirati u naš cjeloviti nacionalni korpus, a skupa s drugim zajednicama razvijat ćemo suživot različitih kultura. Želio bih da se i u mojoj Plavni kultura pokrene s mrtve točke. Pa mi smo još 1958. godine izveli glazbenu komediju Dr. Josipa Andrića 'Na vrbi svišala', čime smo dokazali da i ovako mala sredina može uraditi velike stvari«.

Ivan Andrašić

Kako je umirao moj narod (32.)

Bačka i Banat

Na dan Obraćanja sv. Pavla 25. siječnja, Subotička biskupija je uz zaštitnika župe i sjemeništa proslavila 25. obljetnicu ustanovljenja i osamostaljenja biskupije i 30. obljetnicu sjemeništa »Paulinum«, te završetak ekumenske molitvene osmine. U kapeli sjemeništa u jutarnjim satima služena je misa. Domaćin, biskup subotički *Janos Péntzes*, na početku slavlja pozdravio je najčasnijeg gosta i predvoditelja liturgije pronuncija Svete Stolice u Beogradu, *msgr. Gabriela Montalva*, te beogradskog nadbiskupa i metropolita *msgr. Franca Perka*, kotorskog biskupa *msgr. Ivu Gugića*, zrenjaninskog biskupa *msgr. Laszla Huzsvara* i vikara za Srijem biskupije Đakovačke i srijemske *Stjepana Milera*.

U koncelebriranoj misi za profesore, odgojitelje, poglavare, sjemeništarce s njihovom rodbinom i ostale nazočnike, sudjelovali su i rektor sjemeništa, *msgr. Josip Mioč* te prefekt *Mato Jakobić*.

Usprkos tegobnim vremenima i ratnoj histeriji, koja je s područja Subotičke biskupije otjerala već veliki broj katolika, poslijepodnevnoj svečanosti u bazilici sv. Terezije Avilske bili su nazočni i predstavnici Srpske pravoslavne crkve *Vasilije Protić*, koji je tu bio u ime *Irineja Bulovića*, predstavnik Evangeličke crkve *Istvan Batori*, predstavnik Reformirane Kristove crkve *Emil Poth* te predstavnici državnih i gradskih vlasti *József Kasza* i *Stanka Kujundžić*.

PEDESETA OBLJETNICA SAMOSTANA: Na svetkovini Krista Kralja svečanim misnim slavljem u franjevačkoj samostanskoj crkvi u Novom Sadu proslavljena je pedeseta obljetnica osnutka i postojanja samostana u tome gradu. Koncelebrirano misno slavlje predvodio je subotički biskup Ivan Péntzes, a kako su tamošnje vlasti zabranile ulazak u tzv. Saveznu Jugoslaviju provincijalu hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda ocu *Mirku Mataušiću*, tamošnjim franjevcima i vjernicima jubilej je čestitao fra *Marijan Kovačević*, provincijalov delegat iz samostana u Subotici. Franjevački samostan u Novim Sadu zaživio je u kući koju je franjevcima darovao *Matija Leh*, župnik iz Gajdobre. Najveći broj franjevac u samostanu se nalazio u vrijeme doseljenja. U je-

sen 1944. godine ondje su trojica franjevac: *gvardijan Krizostom*, te *otac Krištof* i *otac Mihalj*. U listopadu ih odvođe partizani i ruska vojska. Oca Krizostoma, gvardijana, htjeli su ostaviti zbog bolesti i procjene da je »star«, no on nije htio ostati bez braće te su povel i njega na put bez povratka. U vojarni novosadske riječke mornariće vjerojatno je bio mučen i prvi je umro, a za grob mu se ne zna. Druga dvojica franjevac povedena su s ostalim muškarcima prema Indiji s usputnim zaustavljanjem u Petrovaradinu, gdje su proveli noć u ispo-

Sjemeništarci »Paulinuma« u Subotici

vijedanju. Na putu prema Tekijama, Gospinom svetištu, jedna je partizanka s posebnom brutalnošću maltretirala, fizički i verbalno, oca Krištofa, govoreći mu neka ga spasi djevica Marija, čiju krunicu nosi. Iscrpljen, otac Krištof nije mogao nastaviti pješčenje te ga stavljaju na jedan ruski vojni kamion u kojeg jedan ruski vojnik uskače i ubija ga rafalom iz automata. Tije- lo ubijenog oca Krištofa vjerojatno je sahranjeno u zajedničku grobnicu u predgrađu Indije. Otac Mihalj, jedini od braće, stiže u Indiju 2. prosinca 1944. godine, a vraća se iz logora i prvu sv. misu drži za Božić iste godine, poslije podne u 16 sati. Od 1987. godine novosadski samostan postaje kuća filijala samostana u Zemunu. Premda nikada nije imao župu u gradu, taj

»Ova (moja) knjiga je sli- ka; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:
Marko Kljajić

su samostan vjernici rado pohađali sudjelujući osobito u misnim slavljinama i u sakramentu pokore. Franjevci su se uključili u kulturni život, zalažući se oko katoličkog tiska. Godine 1982. utemeljeno je izdavačko poduzeće »Agape« koje je poslije prošireno i tiskarom. Do godine 1991. pravno je to bila sekcija za mađarska izdanja zagrebačke Kršćanske sadašnjosti, a od te godine kao privatno poduzeće. Početkom devedesetih ondje je prvi put u povijesti sastavljena i tiskana biblijska konkordancija na hrvatskom jeziku.

HRVATI U BANATU BEZ SVEĆENIKA: Najveća enklava Hrvata u Banatu je Pančevo, u kojemu uz ostale živi oko sedam tisuća Hrvata. Pančevo je treći grad po popisu stanovnika. U njemu je uz spomenutih oko 7.000 Hrvata još oko 13.000 katolika, uglavnom Mađara. Hrvata katolika još se očuvalo i živi u banatskim selima Opovo, Starčevo, Perlez, Bika i Ivanovo. Nažalost, danas tu nema ni jednog Hrvata katoličkog svećenika koji bi dijelio sudbinu hrvatskih katolika u tim mjestima. U Pančevu je lijepa i velika samostanska crkva posvećena sv. Karlu Boromejskome, sagrađena prije 1718. godine, a njom upravljaju franjevci konventualci ili bolje rečeno, upravljali su. Zvona crkve sv. Karla Boromejskog na omalenom Štrosmajevom trgu, kojega zatvara crkva sa samostanom u Ulici Vuka Karadžića 1, ne zvine osim nedjeljom, a crkvena vrata su otvorena samo za dan nedjeljnih svetih misa. Samostanski telefon ne odaziva se na pozive, a veliki starinski zidni satovi na dugom hodniku i u svečanoj blagovaonici ne otkucavaju minute i sate. Kao da se sve zaustavilo odlaskom mladog župnika *fra Ivana Kovačevića* koji je u istome gradu i samostanu proveo nepunih osam godina, živeći sa svojim župljanima Hrvatima, Mađarima, Bugarima i ostalim katolicima i dijeleći s njima i dobro i zlo svakidašnjice.

Utjecaj političkih promjena na izjašnjavanje Hrvata Bunjevaca koncem XIX. i tijekom XX. stoljeća

Procesi zbližavanja i udaljavanja

Govor bačkih Bunjevaca najbliži je najmlađem zapadnohercegovačkom novoštokavskom ikavskom govoru, kojim pokraj stanovništva zapadne Hercegovine govore još novoštokavski ikavci sjeverne Dalmacije, Like i Krbave

Piše: Kalman Kuntić

Pri spomenu narodnog imena Bunjevac i upućenijima će pasti na pamet Bunjevci u povijesnoj Bačkoj, na teritoriju današnje južne Mađarske i sjeverne Srbije, odnosno Vojvodine. No, pokraj navedenih država, oni žive na prostorima jugozapadne Hrvatske i rubnim područjima Bosne i Hercegovine, od Neretve na sjever do rijeke Une.

Mi se u ovom radu nećemo posebno baviti pitanjima ličkih, dalmatinskih, te bosansko-hercegovačkih Bunjevaca, jer su oni u potpunosti integrirani u hrvatsku naciju. Pokraj toga višestoljetni odvojeni život i različite uprave i kulturni pojasevi učinili su ovu nekad kompaktnu subetničku cjelinu dovoljno drugačijom da bi usporedna analiza obiju skupina bila nesvrhsishodna za naše temeljno poduzeće.

Svrha i pristup feljtona je apostrofiranje prijelomnih povijesnih događaja i procesa u Austro-Ugarskoj i Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca (SHS), Kraljevini Jugoslaviji, Kraljevini Mađarskoj, te jugoslavenskoj državi nakon Drugog svjetskog rata, odnosno refleksijama povijesnih događaja i procesa na nacionalni identitet, nacionalno-integracijske ideje i razinu nacionalne integracije Hrvata Bunjevaca u sjevernoj Bačkoj.

Temeljno nastojanje autora nije davanje odgovora – već postavljanje pitanja i naznačavanje bitnih točaka, koje su po našem mišljenju utjecale na nacionalno integriranje odnosno dezintegriranje, ove nekad na rodno jedinstvene skupine.

Pažljivijem čitatelju zapasti će za oko često korištenje časa imena Bunjevac, časa imena Hrvat, te njihovo uzastopno miješanje, što je posljedica našega nastojanja da koristimo subetničko ili etničko ime u izvornom obliku kako se kada spominje.

NARODNI JEZIK I IME NARODA: Govor bačkih Bunjevaca najbliži je najmlađem zapadnohercegovačkom novoštokavskom ikavskom govoru, kojim pokraj stanovništva zapadne Hercegovine govore još novoštokavski ikavci sjeverne Dalmacije, Like i Krbave, te islamizirano stanovništvo zapadne Bosne. U neprekidnom dodiru sa srpskim srijemsko (vojvođansko) – šumadijskim govorom bački Bunjevci su primili dosta srpskih riječi i jezičnih osobina. Iz postojbine sjeverne Dalmacije, Bosne i Like donijet je

priličan broj turzicama, a u novoj domovini osjetan je utjecaj mađarskog i njemačkog jezika. Vlastiti su jezik bački Bunjevci pak nazivali: naš jezik, slovinski, bošnjački, dalmatinski, bunjevački, jugoslavenski, hrvatski, hrvatski ili srpski, srpsko-hrvatski, a jezikom državne ili vojne uprave nazivan je još rackim i ilirskim.

Šarenilo pri određivanju imena jezika karakterizira i ime naroda. U staroj domovini stanovništvo dalmatinske obale nazivalo je svoje sunarodnike katoličkim Vlasima, koji su oduvijek činili odvojen entitet od pravoslavnih Vlaha, od kojih su se pokraj vjeroispovijesti razlikovali i govorom, jer su Bunjevci bez iznimke ikavci, dok su tamošnji pravoslavni Srbi ijekavci. Uslijed stalnih pomjeranja tijekom XVII. stoljeća, a osobito za vrijeme Kandij-

skog i Velikog (Bečkog) rata Bunjevci su se u Lici i Dalmaciji suživjeli sa starosjedičkim čakavskim ikavcima.

Koliko je određenje narodnoga imena u to vrijeme nesigurno, pokazuje ime čakavskih ikavaca Hrvata »Kranjci«, koji su ga dobili po granici-krajini spram Turaka, a da pri tome nemaju veze sa slovenskim Kranjcima. Pokraj Vlaha i Kranjaca susjedi Bunjevaca bili su pokrštenici (neochristiani) islamizirani puk vraćen u katoličanstvo nakon oslobođenja Like od Turaka, koji je govo-

Bosanski franjevci među vjernicima

rio istim jezikom kao i Bunjevci.

Navedena činjenica u svezi nepostojanja jednoga narodnog imena u staroj domovini, oko kojega bi se okupile različite subetničke skupine, daje se objasniti time što do pojave modernih nacionalizama u XIX. stoljeću, Europom a naravno i njenom periferijom Balkanskim poluotokom, prevladava regionalni i vjerski patriotizam.

Bački su Bunjevci, pak, nakon doseljenja nazivani Ilirima, katoličkim Racima, Totima (Slovacima, sic!) i Dalmatincima (Dalmatima), a sami su sebe zvali Bunjevcima. Svi su, inače, rimokatolici, što ih je, u pogledu vjeroispovijesti, razdvajalo od Srba, dok ih je jezična barijera spram mađarskog jezika očuvala od mađarizacije.

**U sljedećem broju slijedi nastavak:
Početak bunjevačkog narodnog preporoda.**

Piše: vlč. mr.
Andrija Kopilović

*Državni i
evanđeoski
zakon se
upotpunjuju.
Isus nije
dokinuo
naravni zakon,
nego je na
njemu dalje
gradio. Milost
ne dokida
ljudsku
prirodu, nego
je pretpostavlja
i na njoj gradi.
Isus usavršava
ljudske zakone
i nadomješta ih
potpunim,
cjelovitim,
savršenim.*

»Oprosti tom čovjeku, pa ga uvedi u nebo, makar on ustrajao u zlu«

Jedino oprostjenje daje mogućnost pomirenja

U ovo vrijeme nepovjerenja, nepotrebnog optuživanja, tješi me ovo razmatranje jednog vrsnog teologa koje ću ovdje, prepričano, s vama podijeliti i ponuditi kao put i malo svjetla. Opraštanjem se na neki način bavi i državni zakon. Ako je netko napravio prekršaj, tada ide na sud, gdje se sudskim postupkom nastoji procijeniti krivica i odgovornost optuženika. Otkrije li se da je to napravio iz slabosti, nehotično, da to nije učinio iz zloće, tada ga sud oslobađa krivice ili mu smanjuje kaznu. Pronađe li se da je osuđenik doista bio odgovoran i kriv, tada ga se sudi. No, opet mu se može opravdati dio krivice, a time i smanjiti kazna, ako je spreman okajati krivnju, ako pokazuje volju da se popravi. I kad je netko osuđen, može ga se, prema njegovom dobrom ponašanju na odsluživanju kazne, putem raznih državnih autoriteta pomilovati i prije dovršenja kazne.

Pokazuje li pak osuđenik ustrajnost u zlu, ako ne daje nikakve znakove pokajanja i želje za popravkom, tada ga se osuđuje na najteže kazne i ne otpušta mu se ništa. Državni zakon i zdravo ljudsko prosuđivanje poznaju različite vrste opraštanja, razumijevanja i oslobađanja od kazne, prema osuđenikovom raspoloženju za vlastiti popravak.

Državni zakon ne osuđuje iz mržnje ili osvete. Sudski postupci se trebaju temeljiti na pravедnosti. Oni toliko opterećuju krivca koliko je on bio svjesno odgovoran. Kada bi zločinca državni zakon oslobodio krivice, tada bi sam zakon bio zločinački. Državni zakon mora biti pravedan. Cilj je zakona popravljanje zločina, uspostavljanje na rušenoga reda pravde, te time očuvanje opće pravde, mira i sloge. **OSVETOM SE NE USPOSTAVLJA PRAVDA:** Povrijeđeni pojedinci su u opasnosti da se osvećuju, da iz mržnje i ranjenosti sami žele uspostaviti pravdu. Zbog toga oni, zapravo, čine nepravdu, jer na jednu nepravdu natovare novu. Osveti nije do toga da se zločinac popravi, nego da se i njemu nanese bol ili da ga se uništi. Utoliko je osveta nepravedna. Njoj je do uništenja

života, a ne do uništenja krivice, zločina i zla. Zato oprostiti znači odustati od osvete, od stvaranja nove nepravde. Oprostiti znači pružiti uvreditelju mogućnost da se pokaje, da popravi zlo koje je načinio i da se time opet uspostavi pomirenje i mir među ljudima, kao i dobri odnosi između uvreditelja i uvrijeđenoga.

Evanđeoski tekstovi iznose odnos Crkve kao ustanove, kao i pojedinca, prema uvreditelju. Isus traži od vjernika da opomenu subrata koji griješi. Ako se ne popravi na riječ jednoga, neka grešnika opomenu dvojica. Ako li pak ne posluša ni dvojicu svjedoka, tada je potrebno javiti Crkvi. Ali, ako on ni čitavu Crkvu, kao zajednicu koja mu kaže da je kriv i da se mora popraviti, ne posluša, tada, kaže Isus: *Neka ti bude kao poganin i carinik.* Zanimljivo je, da Isus ne kaže: *Onda mu oprost, pa će sve biti u redu.* Naprotiv, Isus dopušta da se onaj koji čini zlo, slobodno ubuduće opredijeli za zlo ili za dobro. On ne kaže: *Oprosti tom čovjeku, pa ga uvedi u nebo, makar on ustrajao u zlu.*

Po židovskom zakonu bila su potrebna dvojica svjedoka za vjerodostojnost neke optužbe. Isus, međutim, traži da se uvreditelja najprije opomene u četiri oka. On traži diskreciju, a ne ogovaranje. Nakon toga treba pozvati dvojicu svjedoka da bi to svjedočenje bilo vjerodostojno. Ako ni njih ne posluša, Isus dalje uporno traži da se sve učini kako bi se čovjeka navelo da se popravi. Međutim, ako on to ni nakon svih pokušaja ne učini, tada Isus zahtijeva da se kršćani klone toga čovjeka, da s njime ne druguju, da se ponašaju onako kako su se Židovi morali ponašati prema carinicima i poganima, a to znači da su ih morali izbjegavati i nisu smjeli zalaziti u njihove kuće. Sveti Pavao traži slično, da se kršćani klone onih koji se neće popraviti, da ih i ne pozdravljaju, ali da im ne budu neprijatelji, nego da uvijek budu otvoreni prema njihovoj mogućoj volji da se vrate na pravi put.

IZBJEGAVATI ONOGA TKO ČINI ZLO: Isus, nikako dakle, ne zahtijeva da kršćani mrze onoga

koji je činio zlo, niti da mu se osvećuju, nego da ga izbjegavaju kako ne bi i njih zarazio zlom. Drugim riječima, on najprije traži opraštanje, a ne osvetu, još manje mržnju. Ako plivač izbjegava virove u moru ili u rijeci da se ne utopi, onda on ne mrzi more. Ako netko izbjegava blato na putu, onda to nije mržnja prema tom tlu, nego čuvanje sebe. Ako se čovjek mora kloniti osobe zaražene nekom prenosivom bolešću, onda to nije zato što mrzi bolesnika, nego da bi očuvao sebe i da ne bi opteretio bolesnika upravo time što se sam zaražao.

Ljudi obično kažu: *Opraštam, ali ne zaboravljam!* Ako time misle da se neće osvećivati, da ne mrze onoga koji ih je povrijedio i učinio nepravdu, ali da od njega traže da se popravi, da ispravi nepravdu koju im je nanio, onda je to ispravno. Ako se oprašta uvreditelju, ali se ne želi s njime razgovarati, jer on ne pokazuje nikakve znakove popravljanja, onda je to ispravno. Ako je netko oprostio svojem neprijatelju, čak mu je išao pružiti ruku, a ovaj to nije prihvatio, onda nikakva krivnja nije na pomiratelju što je i dalje udaljen od uvreditelja. Svaki čovjek ima pravo na samoobranu, kako od tjelesnih tako od psihičkih i duhovnih uvreda. Svaki čovjek, također, ima pravo pokazati da mu je načinjena krivica, ima pravo upozoriti uvreditelja da ga vrijeđa, ima pravo od njega zahtijevati da ispravi uvredu. Njega dobro jednostrano tumačiti Evanđelje. Jer, pravi smisao Svetog pisma izlazi iz cjeline Evanđelja. Državni i evanđeoski zakon se upotpunjuju. Isus nije dokinuo naravni zakon, nego je na njemu dalje gradio. Milost ne dokida ljudsku prirodu, nego je pretpostavlja i na njoj gradi. Isus usavršava ljudske zakone i nadomješta ih potpunim, cjelovitim, savršenim.

Dobro bi bilo koji puta u našim međuljudskim odnosima, ako ne uvijek iz vjerničkih uvjerenja, onda barem iz činjenice da je Isusov model najzdraviji – slijediti glas i njegovu pouku. ■

Održana XVIII. smotra dječjeg stvaralaštva »Klincijada 2004.«

Smijeha djeci

U organizaciji Predškolske ustanove »Naša radost« od 26. do 28. svibnja održana je smotra dječjeg stvaralaštva pod nazivom »Klincijada«. Ove godine moto Klincijade je »Smijeha djeci«. U srijedu 26. svibnja otvorena je izložba likovnih radova djece P.U. »Naša radost«, na sceni Jadran, gdje je održana i ova manifestacija. Izložbu je otvorila kostimografkinja dječjeg kazališta *Erika Janović*. Najbolji – ma zahvalnicu je uručio ravnatelj P.U. »Naša radost« *Jašo Šimić*.

Ovogodišnju »Klincijadu« otvorio je gradonačelnik Subotice *Géza Kucsera*, koji je u svom obraćanju prisutnima rekao, kako je ovo svijet gdje je sve lijepo, bez svađe i politike. »Bilo bi dobro da tu budu prisutni i odrasli političari, te da se nauče, kako se na pošten i iskren način može stvoriti nešto lijepo« spomenuo je gradonačelnik Subotice.

PRVI PUTA KAO UČESNICI: Iako je ovo osamnaesta Klincijada po redu, katoličko-hrvatski vrtić »Marija Petković« je po prvi puta sudjelovao na ovoj smotri dječjeg stvaralaštva. Naime, vrtić je otvoren prije tri godine, no od rujna 2003. ovaj vrtić potpada pod P. U. »Naša radost«. Na taj način vrtiću je pružena mogućnost da sudjeluje na Klincijadi 2004. Pokraj zbora P. U. »Naša radost« iz vrtića »Šumice« na otvaranju Klincijade nastupio je zbor i orkestar vrtića »Marija Petković«. Toga dana za djecu su odgajatelji ove ustanove priredili predstavu pod nazivom »Bredski muzičari«. Istog dana vrtić je nastupio s koreodramom »Pepeljuga« i sa splotom Bunjevačkih narodnih igara. U petak je ponovljen isti program. Orkestar i zbor je pripremila odgajateljica *Marina Pijuković*, koreodramu je s djecom uradila odgajateljica *Dijana Milodanović*, a folklor je s djecom uvježbala odgajateljica *Dajana Šimić*. U svim pripremama su pomogle odgajateljice s. *Iva Bagarić* i *Emina Kujundžić*. Kao i uvijek djeca sve pripreme proživljavaju u iščekivanju nastupa.

RADOST IŠČEKIVANJA: O tome kako su tekle pripreme za ovu manifestaciju, odgajateljica Marina je rekla: »Radosni smo što smo mogli sudjelovati na ovoj smotri. Prvi puta smo bili na Klincijadi i ne samo da je drago djeci, nego i nama odraslima. Za ovu Klincijadu odabrali smo tri oblasti s kojima smo se predstavili, a to su: glazba, dramatizacija i folklor. Djeca su bila oduševljena i uživala su u pripremama. Što se tiče glazbe, u zboru su sudjelovala sva djeca iz našeg vrtića,

a u orkestru su svirala starija djeca koja imaju predispozicije za glazbu« rekla je odgajateljica Marina. S djecom koja su svirala u orkestru prvo je rađeno individualno, a tek onda su napravili orkestar. U koreodrami »Pepeljuga«, kako nam je rekla odgajateljica Dijana, sudjelovala su djeca starije i najstarije skupine. Svatko je dobio ulogu koju je želio. Kostime i scenografiju su sami izrađivali, tako da su djeca pokraj pokreta i glume morala voditi brigu i oko scene. Djeca su uživala u pripremi scenografije. Splot Bunjevačkih narodnih igara su izvela najmlađa djeca. Kako nam priča odgajateljica Dajana, djeca su rado vježbala korake, a najviše su uživala u nošnji. Naime, malu nošnju je dosta teško naći, pa je nošnju posudio HKC »Bunjevačko kolo« i obitelj Pijuković. Iako su oni još mali, za njih je to bio veliki izazov. Rijetko kada djeca imaju prigodu da budu u nošnji, te im je to već bilo nešto predivno. Pokraj Vrtića »Marija Petković« na Klincijadi su sudjelovali i drugi vrtići Predškolske ustanove »Naša radost«. Pokraj mnoštva veselih i nasmijanih mališana salu su popunili, kako prijatelji iz drugih vrtića, tako i roditelji i odrasla publika. Iako je moto, kako je već spomenuto »Smijeha djeci«, i odrasli su se mogli iskreno nasmijati i bar na kratko zaboraviti na svoju svakodnevicu. Klincijada je napunila osamnaesti rođendan, a mališani se mijenjaju iz godine u godinu. Djeca koja su sudjelovala na prvoj Klincijadi, sada su već odrasli ljudi koji su možda baš ove godine na sceni gledali svoje mališane. Bila je to još jedna vesela i radosna Klincijada 2004.

Ž. C.

Tijelovska procesija u Subotici

Na blagdan Tijelovo 10. lipnja pontifikalna misa i procesija za cijeli grad je u katedrali-stolnoj Bazilici svete Terezije Avilske u 18 sati. Procesija će se odvijati širim putem oko katedrale.

Promocija fotomonografije »Naši mladenci«

U organizaciji Hrvatskog akademskog društva Subotica 8. lipnja u »Zavičajnoj galeriji dr. Vinko Perčić« biti će otvorena izložba fotografija zastupljenih u fotomonografiji »Naši mladenci« *Stanke Kujundžić* o bunjevačkim svadbenim nošnjama i običajima u XX. stoljeću na području Subotice i okoline. Izložbu će otvoriti *Judita Rafai*, dipl. etnolog i povjesničar književnosti i *Olga Kovačev Ninkov*, dipl. povjesničar umjetnosti i etnolog. Izložba će biti otvorena do 7. srpnja, od utorka do subote u vremenu od 10 do 13 sati. Promocija fotomonografije »Naši mladenci« održat će se 10. lipnja u svečanoj Vijećnici Gradske kuće s početkom u 19 i 30 sati. Knjigu će predstaviti doc. dr. sc. *Milana Černelić*, voditelj Etnološkog odjela Filozofskog fakulteta u Zagrebu i *Árpád Papp*, predsjednik Izvršnog odbora Skupštine općine Subotica, dipl. etnolog. Predavanje doc. dr. sc. *Milane Černelić* u »Zavičajnoj galeriji dr. Vinko Perčić« pod nazivom »Istraživanje bunjevačke etno-geneze« održat će se 11. lipnja s početkom u 18 sati.

Objavljeni dobitnici nagrada »Vladimir Nazor«

Nagrada »Vladimir Nazor« za 2003. godinu za životno djelo za književnost pripala je *Viktoru Žmegaču*, za glazbu *Tonku Niniću*, za likovne i primijenjene umjetnosti *Nives Kavurić Kurtović*, za filmsku umjetnost *Iliji Iveziću*, za kazališnu umjetnost *Iki Škomrlj* i za arhitekturu i urbanizam *Andriji Mutnjakoviću*. Odluku o nagradama jednoglasno je donio Odbor »Nagrade Vladimira Nazora« u sastavu *Milan Moguš*, predsjednik Odbora, *Goran Grgić*, *Jagoda Martinčević*, *Krešimir Nemec*, *Ante Peterlić*, *Jerko Rošin* i *Feda Vukić*, kako je izvijestila glasnogovornica Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Godišnje nagrade »Vladimir Nazor« dobili su za književnost *Renato Baretić* za roman »Osmi povjerenik«, za glazbu *Silvije Foretić* za skladbu »Ordinarium missae«, za likovne i primijenjene umjetnosti *Igor Rončević* za izložbu u Domu HDLU-a, za filmsku umjetnost *Zrinko Ogresta* za film »Tu«, za kazališnu umjetnost *Zvonimir Zoričić* za ulogu Filipa u »Trilogiji o ljetovanju«, te za arhitekturu i urbanizam *Iva Letilović* i *Morana Vlahović* za višestambenu zgradu POS-a u Krapinskim Toplicama. Nagrade će se uručiti na svečanoj sjednici 19. lipnja u Palači »Dverce« u Zagrebu.

Proslavljen blagdan Duhova

U nedjelju 30. svibnja na blagdan Duhova u katedrali sv. Terezije Avilske, 279 mladih je primilo sakrament svete krizme, koji je podijelio subotički biskup *Ivan Pénzes*. Misu je

predvodio subotički biskup uz koncelebraciju drugih svećenika. Na svečanoj svetoj misi, mladi krizmanici su čitali, pjevali i molili Boga za silazak Duha Svetoga. Misno pjevanje je predvodio katedralni zbor »Albe Vidaković« pod ravnanjem sestre *Mirijam Pandžić*.

Dva kazališna festivala u Subotici

Prošlog tjedna od 28. do 30. maja u Subotici su u sklopu jednog zajedničkog programa održane dvije kazališne manifestacije. Riječ je o 26. festivalu eksperimentalnih scena Vojvodine i devetom po redu festivalu »Dani dramskog studija AKUD-a Ivo Lola Ribar« iz Subotice. Manifestacije su podržane od strane republičkih, pokrajinskih i lokalnih institucija. Na programu se našlo trinaest predstava, koje su odigrane na tri različite subotičke kazališne scene. Nastupale su amaterske kazališne trupe iz: Subotice, Novog Sada, Bačkog Petrovca, Novih Banovaca, Sivca, Šida, Crvenke, Pančeva, Novih Karlovaca, Nikšića i Novog Bečaja. Raznolikost trupa donijela je široku prezentaciju pristupa, iščitavanja i organizacija kazališne umjetnosti. Predstave su se kretale u rasponu od onih klasičnih, sve do predstava koje su u mnogim pogledima nadmašivale pejorative amaterskog. Zajednička karakteristika svih bila je zavidna vitalnost, predanost i iskrena volja za stvaralaštvom. Dodijeljeno je mnoštvo nagrada i priznanja u različitim kategorijama. Prvoplasirana predstava Festivala eksperimentalnih kazališta Vojvodine je »Romski san« (Romski teatar – Novi Karlovci), koja je ujedno dobila i najviše nagrada u ostalim kategorijama. Žirijem je predsjedavao književnik *Đorđe Kuburić*, dok se za selekciju pobrinuo *Stevio Bardak*. Ovakvo umjetničko okupljanje je svojom egzistencijom ukazalo na bitnost njegovanja i poticanja kreativnosti one druge, neprofesionalne razine, za koju je potrebno doista mnogo energije u ovoj teškoj i često kaotičnoj svakodnevnici.

Kulturom do jednakih prava

U organizaciji Izvršnog odbora Skupštine općine Subotica, America's Development Foundation i Gradske biblioteke, u okviru »Mjeseca kulture« moći ćete vidjeti predstavu Teatra Rugantino iz Zagreba i prisustvovati koncertu na kojemu će nastupiti *Sylvia Khittl-Muhr* (sopran) i *Frank Fanning* (klavir).

Predstava »Uho, grlo, nož« je predviđena za 9. lipanj s početkom u 19 i 30 sati u Narodnom kazalištu na komornoj sceni. Koncert će biti održan u subotu 12. lipnja u Vijećnici Gradske kuće s početkom u 21 sat. Na programu su djela *Schumana*, *Volfa*, *Vagnera*, *Malera* i *Straussa*. Ulaz je slobodan.

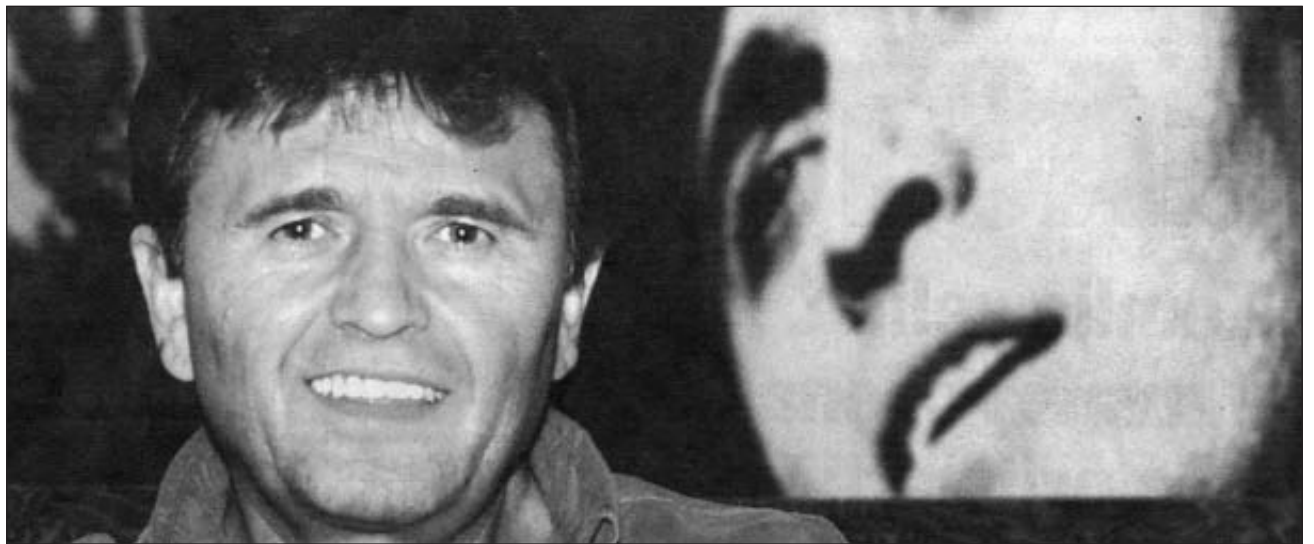
Ivica Šerfezi 1935. -2004.

Popularni hrvatski pjevač *Ivica Šerfezi* preminuo je 29. svibnja u Zagrebu u 69. godini života. »Zlatni dečko hrvatske estrade«, kako su nazivali Ivicu Šerfeziju, rođen je 1. prosinca 1935. godine u Zagrebu, a karijeru je počeo u amaterskom glazbenom sastavu Do-Re-Mi s pijanistom *Ivicom Španom* i *Stjepanom Mihaljin*-cem.

Godine 1956. prijavljuje se na »Prvi pljesak« i pobjeđuje kao najbolji pjevač u muškoj konkurenciji. Zatim je uslijedio nastup na festivalu »Zagreb '59«, na kojem je pobijedio, otpjevavši »Ljubavnu pjesmu« s *Gabi Novak*.

DUGOGODIŠNJA KARIJERA: Ivica Šerfezi često je nastupao diljem bivšeg SSSR-a, u Njemačkoj, SAD i Čehoslovačkoj. Šerfezi je u svojoj dugogodišnjoj pjevačkoj karijeri snimio pedesetak singlica, devetnaest LP-a i nekoliko CD-a, a neke od njegovih najpoznatijih pjesama poput »Suze liju plave oči«, »Još uvijek volim plave oči«, »Nazovi me kad kiša pada« i danas se rado slušaju. Tijekom života Ivica Šerfezi bio je aktivan sportaš. Bio je veliki zaljubljenik u tenis, 1956. godine je kao član teniskog kluba »Mladost« osvojio međunarodno prvenstvo u Opatiji.

Josip Andreis (1909.-1982.)

Josip Andreis, muzikolog, rođen je u Splitu 19. ožujka 1909. a preminuo je u Zagrebu 16. siječnja 1982. godine. Srednju školu završio je 1926. u Splitu, talijanski i francuski jezik studirao je u Zagrebu i Rimu, a diplomirao je 1931. u Zagrebu. Muziku je učio na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, gdje je 1947. diplomirao na nastavničkom odsjeku. Profesor je povijesti glazbe (1945-1972) na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, te pročelnik Historijskog (1948-1969), odnosno Muzikološkog odjela (1970-1972).

Vrstan muzički historičar Josip Andreis je u svojim priručnicima prvi u Hrvatskoj znanstvenom metodom izložio i osvijetlio muzička zbivanja u tijeku stoljeća. U »Historiji muzike« (I-III 1953-1954), prvoj većoj, općoj povijesti glazbe objavljenom u Hrvatskoj, Andreis je iscrpnom analizom svih važnih činitelja dao sintetičke preglede koji otvaraju nove poglede na složena muzička zbivanja, posebno XIX. i XX. stoljeća. »Razvoj muzičke umjetnosti u Hrvatskoj« (1962.) prva je povijest hrvatske muzike u kojoj je sistematski raspoređena i znanstveno obrađena građa. Tu je Andreis prikazao razvoj muzičke kulture u Hrvatskoj od srednjeg vijeka do šezdesetih godina prošlog stoljeća. Uz povijest muzike bavio se i muzičkom estetikom, te iz tog područja napisao dva djela: »Uvod u glazbenu estetiku« (1944.) i »Vječni Orfej« (1968.). Bio je urednik prvog izdanja »Muzičke enciklopedije« (1958.-1963.).

Otvorena izložba slika s Kolonije »Bunarić«

Likovna kolonija u sklopu »Dužijance«

U organizaciji Likovnog odjela Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« 28. svibnja u vestibulu subotičke Gradske kuće otvorena je izložba slika nastalih na prošlogodišnjoj Koloniji »Bunarić«.

Brojne posjetitelje ove izložbe pozdravio je predsjednik Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« Josip Horvat, ističući kako je VII. saziv Kolonije »Bunarić« bio jedna od dvadeset i pet manifestacija u sklopu prošlogodišnje gradske manifestacije »Dužijanca«, a potom je u ime organizacionog odbora ovogodišnje »Dužijance« pozdravio *Bela Ivkovića*, predsjednika HKC »Bunjevačko kolo« i *Lazu Vojnić Hajduka*, predsjednika Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Đurđica Orčić »Bjelina šlinga«

SVEČANO OTVARANJE IZLOŽBE: »Na prošlogodišnjem sazivu likovne Kolonije »Bunarić« prvoga radnog dana učestvovalo je četrdeset umjetnika, a ostalim danima učestvovalo je trinaest članova našeg Likovnog odjela, kao i dvanaest gostiju iz Mađarske, Republike Hrvatske, distrikta Brčko, Pivnice, Sombora, Srijemske Mitrovice i Slankamena. Od stotinu i devet nastalih likovnih djela na ovoj izložbi predstavljeno je trideset i osam slika prema selekciji, koju je izvršila povjesničar umjetnosti *Olga Šram*«, rekao je Josip Horvat, nakon čega su se u glazbenom dijelu programa otvaranja izložbe, izvedbom izbora iz baštine klasične glazbene literature, na violinskim instrumentima predstavili *Kristina i Franjo Vojnić Hajduk*, studenti segedin-

ske Muzičke akademije, a potom je *Marija Jaramazović* recitirala dio iz poeme »Avaške godine« književnika *Milovana Mikovića*.

INSPIRACIJA I DOBRA ORGANIZACIJA: Posjetitelje izložbe pozdravio je i Bela Ivković koji je rekao, kako

ga je Bunarić od najranijeg djetinjstva asocirao na izvor, a Bunarić kao Marijansko svetište već je duže vremena izvor Gospine milosti, a od nedavno je i nepresušni izvor nadahnuća umjetnika. »Okolica« svetišta, južna obala jezera Palič, salaš domaćina Kolonije Paje Đuraševića i sve što okružuje Bunarić kao slikarski motivi inspirira

slikare, a dobra organizacija Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« kao glavnog nositelja svih manifestacija »Dužijance« i iznimno zalaganje domaćina Paje Đuraševića, bez obzira na teška vremena u kojima je ova Kolonija počela raditi, doprinijeli su da jednogodišnje okupljanje slikara postane izazov kojemu mnogi ne mogu odoljeti. Kolonija »Bunarić« po tradiciji se održava u drugoj polovici kolovoza i prema pro-

gramu i ove godine će bit u sklopu »Dužijance«. Radovi nastali na Koloniji ostaju u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« koje već posjeduje bogatu zbirku. U ime našeg Centra zahvaljujem se svim slikarima«, rekao je Bela Ivković, dok je *Grgo Kujundžić*,

Josip Horvat i Bela Ivković

predsjednik organizacionog odbora »Dužijanca 2004« najavio, kako će se i ove godine osmi saziv Kolonije »Bunarić« održati u sklopu planiranih dvadeset i šest manifestacija »Dužijance« od 19. do 22. kolovoza.

Izložba likovnih radova s Kolonije »Bunarić« bit će otvorena do 7. lipnja svakog radnog dana od 10 do 12 i od 16 do 19 sati.

Z. Sarić

Ruža Tumbas »Ludoš«

O radu slikarice Ruže Tumbas

Salaši Panonske ravnice

Ruža Tumbas rođena je u Subotici 1929. godine. Nakon završenog osnovnog školskog obrazovanja školovanje nastavlja u ženskoj gimnaziji gdje i maturira. Nakon toga radi kao službenica financijske struke. Sada je umirovljenica. Već u srednjoj školi pokazala je svoju ljubav prema slikanju. Iskazuje se kao talentirani crtač. Prvu izložbu imala je 1957. godine, na kojoj izlaže s grupom amatera, članova likovne sekcije poduzeća za izradu šinskih vozila »Bratstvo« iz Subotice, gdje i radila.

Od 1958. godine bila je član kluba slikara »Veljko Vlahović« u Subotici. Kada je osnovan Likovni odjel u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« 1980. godine postala je njihov član. Tu radi i danas. Do sada je jedan od najplodnijih likovnih stvaralaca u ovom centru.

RAD UMJETNICE: Tokom ovih godina Ruža Tumbas je naslikala bezbroj slika. Do sada je imala 17 samostalnih izložbi, a skupnih, kako je i sama kazala, ne zna im se broj. Zadnju samostalnu izložbu Ruža Tumbas je imala u klubu umirovljenika 17. prosinca 2002. godine. Ovu izložbu je otvorio povjesničar umjetnosti *Bela Duranci*. Dobila je mnoštvo priznanja i nagrada, a najznačajnija je otkupna nagrada, zlatnik s likom Josipa Broza Tita, koju je dobila na smotri Jugoslovenskog amaterskog stvaralaštva u Kraljevu 1983. godine. Ta organizacija je bila na nivou cijele, sada bivše Savezne Federativne Republike Jugoslavije. Sudjelovali su amateri iz svih republika. U svom umjetničkom stvaranju pauzirala je šest godina, kada joj

se rodio drugi sin. Nakon toga se ponovno uključila i sve do danas slika. Radi u više tehnika, no najviše njenih slika – salaša, cvijeća, mrtve prirode i u posljednje vrijeme, vjerskih motiva, može se vidjeti u suhom pastelu. Samostalno izložbe, osim u Subotici, imala je i u: Somboru, Adi, Senti, Molu, Bačkoj Topoli, Zrenjaninu, Mostaru, Osijeku i Segedinu.

SALAŠ-MOJE OPREDJELJENJE: Ruža Tumbas je slikala mnoštvo raznovrsnih stvari, no kako nam ona priča: »Radila sam sve i svašta i onda mi je bratić rekao da se trebam opredijeliti za nešto po čemu ću biti poznata. Moje opredjeljenje je salaš, u tom sam se pronašla i po tome me mnogi znaju, mada crtam sve osim likova«. Do sada je sudjelovala na svim kolonijama »Bunarić«. Na mnogim knjigama i naslovnim stranama su njene slike. Slika koja je rađena 1972. našla je svoje mjesto na naslovnoj strani knjige, koja je izdata 1997. godine pod naslovom »Narodne umotvorine bačkih Bunjevaca«. Radila je svoje slike i u dobrotvorne svrhe, kao i za izgradnju specijalne škole i doma »Vuk Karadžić« u Somboru. Svoje slike uglavnom prodaje. Ima ih širom cijele Europe, što govori o njenom uspjehu. Ne samo da s ljubavlju slika, nego s ljubavlju i govori o svojim radovima. S ponosom pokazuje svoje salaše. Kroz sva četiri godišnja doba svaki salaš je za sebe posebna priča, koja se može pročitati u oku promatrača, te ih svatko doživljava na poseban način, baš onako kako želi.

IZ ANTOLOGIJE POEZIJE BUNJEVAČKIH HRVATA

Balint Vujkov

SUMNJAM U ZORE

Ne može drugačije to bit'.

Osjećam, dosta je trzaja

Nit

Moga

Života

Mota

Neumitno vreteno.

Postaje tanja i tanja...

Moje ja se neumitnom ne klanja,

Piri buntovne zublje,

Kune i opire...

Uzalud.

Padam sve dublje.

Vreteno

Vrti svijest k'o željezo

Plameno.

I očaj zaplače...

Svijest!... bunt... ludilo

A dani se smrače.

Nit sve tanja.

Nigdje nade

Na nova svitanja.

Nema više zore

Plamenovi će skoro da dogore

I zatvore

Niz trzaja.

BALINT VUKOV (1912. -1987.), rodom je iz Subotice, gdje je završio Pravni fakultet. Balint Vujkov je poznat kao prozaik i sakupljač narodnih pripovijedaka. Međutim, on je u književnost ušao svom širinom vlastitih stvaralačkih mogućnosti. Kao prvi glavni urednik »Bunjevačkog kola« (1933. -1936.), on je istodobno najplodniji suradnik i to pjesmama i pripovijestima. Balint Vujkov svoje je pjesme potpisivao različitim pseudonimima. I Vujkov je počeo s ljubavnom poezijom, koja kao da je predstavljala svojevrni ispit za svakog budućeg pjesnika, ali pjesnik ubrzo proširuje svoje umjetničko obzorje. Balint Vujkov je bio značajna prethodnica mnogim budućim pjesnicima koji se u svom stvaranju obraćaju podunavskim Hrvatima.

Likovni odjel Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« na Bikovu

Posjet tristogodišnjem salašu

Članovi Likovnog odjela

Članovi Likovnog odjela Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« posjetili su salaš na Bikovu, koji je sagrađen prije 300 godina, a toga dana je umjetnicima poslužio kao inspiracija. Taj dan bio je namijenjen za druženje i slikanje. Cijeli dan članovi Likovnog odjela su proveli u prirodi, slikajući i stvarajući nove umjetnine.

U godišnjem planu Likovnog odjela postoji plan posjeta salašima, vikendicama ili drugim zanimljivostima. Točnije domaćinima koji cijene i potpomažu rad ovog odjela. To su uglavnom organizirani jednodnevni izleti, na kojima se članovi družu i stječu iskustva.

OD IDEJE DO STVARNOSTI: Ljudi koji vole umjetnost žele pomoći umjetnicima na taj način da im pruže mjesto gdje mogu raditi, kako je rekao

predsjednik Likovnog odjela *Josip Horvat*. Tako je bilo i ovoga puta. Domaćica ovog salaša *Marta Jaramazović* izrazila je želju da se tu održi likovna kolonija, te da ostane uspomena na ovaj salaš. Ova ideja se rodila još početkom ove godine, no, sad je realizirana. To je na neki način edukacija članova likovnog odjela. Likovni odjel ima svoj ustaljeni raspored događanja. Naime, prve srijede u mjesecu članovi ovog odjela se sastaju u Galeriji dr. Vinko Perčić, gdje imaju radni sastanak. No, svake subote se sastaju i mladi, budući umjetnici i tu se na neki način osposobljavaju. S njima rade gosp. *Pajo Kečenić* i mr. *Ante Rudinski*. Mladim ljudima je pružena šansa da svoju maštu i ideje ostvare i pretvore je u stvarnost.

POVIJEST KOJA TRAJE: O salašu, koji ima dugu povijest, govorila nam je domaćica *Marta Jaramazović* i njena kćerka *Ana Jaramazović*. Salaš je sagrađen krajem 18. stoljeća, a gradio ga je *Marko Jaramazović*. Drugi vlasnik salaša je bio *Nikola Jaramazović*, Markov sin, zatim njegov sin *Josip Jaramazović* te Josipov sin *Nikola Jaramazović*. Nikolin sin je bio *Pere Jaramazović*, a njegova kćerka *Ana Jaramazović* ima kćerku *Margaretu Jaramazović*, a ona malu *Anu Jaramazović*. Tako

da je na ovom salašu do sada bilo osam koljena. Svi nose prezime *Jaramazović* i po tome je ovaj salaš i poznat. U narodu je poznat kao *Jaramazov salaš*. Na salašu već osam godina, od kada je umro *Pere Jaramazović*, više nitko ne živi, no, na salaš svi rado dolaze i tu se okupljaju. S obzirom da salaš ima dugu tradiciju, kako su nam rekly *Ana* i *Marta Jaramazović*, dok su one žive, salaš se neće rušiti. *Marta Jaramazović* nam je ispričala kako je ona došla na ovaj salaš 1959. godine, kada se vjenčala sa sada pokojnim *Perom Jaramazovićem*. Oni imaju tri kćerke *Anu*, *Miru* i *Loziku* i sina *Blaška*. Pa kako je rekla *Marta Jaramazović*, nada se da će netko voditi brigu i o ovom salašu. »Trideset sedam godina svog najljepšeg života sam provela ovdje na ovom salašu i uvijek kad dođem u mislima su mi najljepše uspomene s ovog salaša«, napomenula je vlasnica *Marta*.

Stari salaš

Nekima su se na ovom salašu probudile drage uspomene, a nekima ideje. Slikari su vrijedno radili i napravili mnoštvo slika. Kako nam je rekao predsjednik ovog odjela, pred njima je i jedan veliki događaj – likovna kolonija »Bunarić 2004«. Pripreme oko organiziranja ove kolonije su već započele, imenovan je odbor, određen je termin u okviru »Dužijance 2004.«, u mjesecu kolovozu. Ova kolonije će biti održana na salašu gosp. *Paje Đuraševića*. Očekuju se i gosti iz Hrvatske, Mađarske, te gosti iz Bosne i Hercegovine. Ova kolonija će imati međunarodni karakter.

Ž. C.

G. Prčić Vujnović, V. Aladžić, M. Grlica, »Gradotvorci: subotički stambeni objekti od baroka do moderne – Városteremtők: Szabadkai lokóépületek barokktól modernizmusig, I.«, Subotica: Szabadka, 2004.

Arhitektonsko naslijeđe Subotice

Pojam grada definiraju više međusobno isprepletenih mjerila: djelatnosti u kojima je zaposlena većina stanovnika, kulturni sadržaji, fizička veličina naselja, brojnost stanovnika itd. Premda već odavna postoji »mit« o Subotici kao najvećem europskom selu (drugim riječima: da ona nije pravi grad, no nije ni selo – ali, da je ipak bliže ovome drugom), mnogi dijele subotičke povijesti govore suprotno: dovoljno je sjetiti se tramvaja, kina ili vrtića, koji su se na teritoriju današnje države prvi puta pojavili u upravo u ovom gradu na sjeveru Bačke. U prilog urbanim karakteristikama Subotice svjedoči i njezina arhitektura. Upravo ovaj segment gradske povijesti predmet je u netom objavljenoga prvog toma dvojezične (srpsko-mađarske) knjige »Gradotvorci – Városteremtők«, čiji su autori subotičke arhitekture Gordana Prčić Vujnović i Viktorija Aladžić te subotički povjesničar Mirko Grlica.

ŠETNJA SUBOTIČKIM ULICAMA: »Gradotvorci« su prikaz povijesti 70 poznatih subotičkih kuća: od njihove izgradnje pa do današnjega dana, uz genealogijske i životopisne eksplikacije vezane za vlasnike objekata. Knjiga je zamišljena kao šetnja središnjim subotičkim ulicama: nakon uvodne riječi, autori su na zemljovidu gradskoga središta označili zamišljenu putanju šetnje duž koje su brojevima označene kuće o kojima je riječ u knjizi. Odabir objekata autori su temeljili na značenju i ljepoti objekta ili, pak, na osobitim arhitektonskim rješenjima. Grafički, knjiga podsjeća na djela izašla iz subotičke »radiionice« Boška Krstića, ali se od njih razlikuje po tome što su središte knjige tekstualni a ne slikovni prilozi, a sami tekstovi nisu publicističke već stručne naravi (na momente su čak i znanstveni). Obim pripremljenoga materijala uvjetovao je da ovom prigodom bude objavljen tek dio istraživanja, dok će preostali obrađeni objekti biti objavljeni u drugoj knjizi. Tekst »Gradotvorca« pisan je u dva stupca: u jednom stupcu je srpski, a u drugom mađarski, s time da se srpski i mađarski prilozi alternativno smjenjuju kao prvi kod svake od opisanih kuća. Kada je riječ o stu-

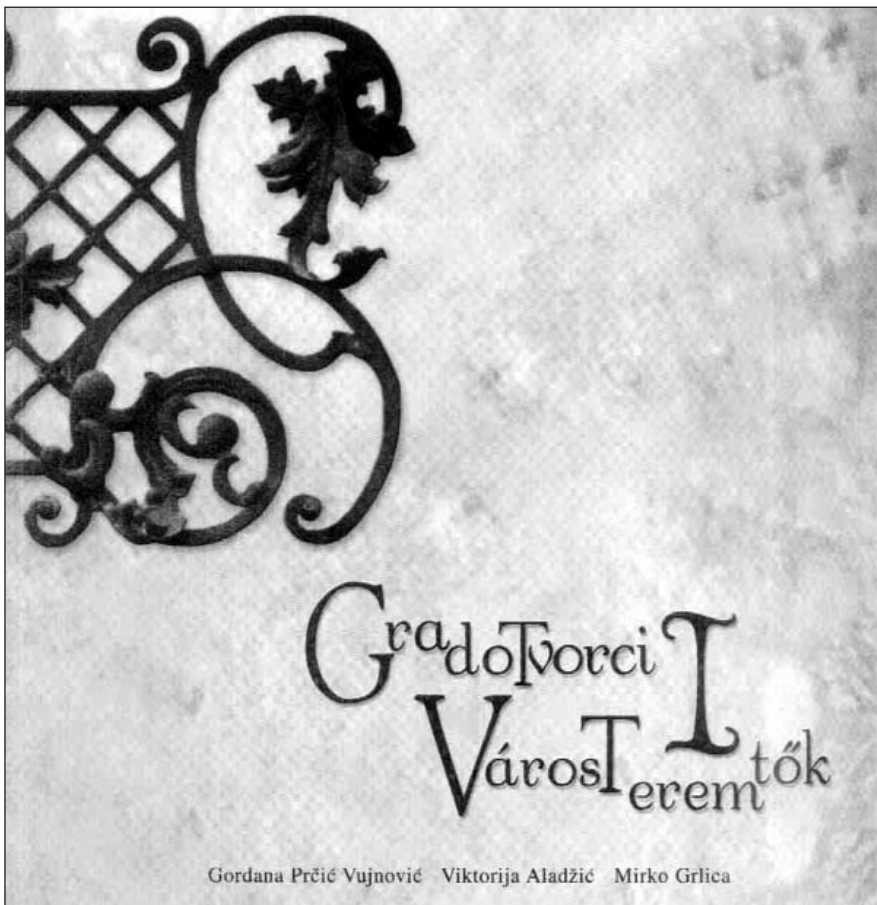
bačnom tekstu, zanimljivost dizajna predstavlja njegova različita forma, koja ovisi o tome je li objekt o kojemu je riječ izgrađen u stilu moderne, secesije, eklektike ili baroka. Tekstualni dio je redovito praćen fotografijama kuća i njihovih vlasnika te skicama katastarskih čestica.

BUNJEVAČKA IMENA: Kao i uvijek kada je riječ o povijesti Subotice, njezin neizostavni dio čine i bunjevačka imena. Tako su, među ostalima, obrađene i najamne palače *Mate Vojnića* mlađeg (1845. -1930.), odvjetnika i dogradonačelnika, inače oca *Dezidera Vojnića*, župnika župe sv. Terezije Avilske, *Alojzija Poljakovića* (oko 1827.-1903.), profesora crtanja u subotičkoj gimnaziji, *Laze Mamužića* (1847.-1916.), najznamenitijeg subotičkog gradonačelnika, *dr. Josipa Antunovića* (1851. -1942.), upravnika subotičke bolnice i političara, *Stipana Peić Tukuljca* (1861.-?), glavnog gradskoga računovođe, te *Dezidera Bilišića*, trgovca, zatim poro-

dična kuća *Vojnića* od Bajše, jedne od najvećih bunjevačkih plemićkih porodica, te kuće *Grge Mukića* (1811. -1868.), zemljoposjednika, *Mate Vojnića* starijeg (1842. -1892.), zemljoposjednika i gradskog odbornika, i *Dure Vilova* (? -1863.), subotičkog senatora. Naravno, osim imena osoba po kojima su ove subotičke kuće dobile svoje neslužbene nazive, mnoga druga bunjevačka imena spominju se kod promjena vlasnika objekata, ženidbenih veza itd. Neizostavno je i ime *Titusa Mačkovića* (1851. -1919.), najznamenitijega subotičkog arhitekta, čije se ime spominje »provlači« kroz veliki dio knjige.

»Gradotvorci« su zanimljiva zbirka priča o subotičkim zgradama, koje ne prestaju fascinirati posjetitelje, što osobito važi za objekte iz gradskoga središta. No, ne samo radi toga, već napose zbog svoje stručne i grafičke kvalitete, »Gradotvorci« su knjiga koju bi svaki zaljubljenik u Suboticu morao imati u svojoj knjižnici.

S. Bačić

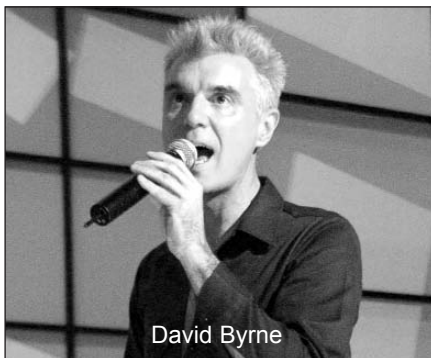
Glazbena gostovanja

Planetarno popularne zvijezde u Hrvatskoj

Ovog ljeta u Zagrebu možemo očekivati sve samo ne dosadu, pogotovo što se glazbenih gostovanja tice. Naime, u periodu od sljedeća dva mjeseca, u Zagrebu i okolici najavljene su planetarno popularne zvijezde, koje u Hrvatsku navraćaju uglavnom predstavljajući svoje najnovije albume. Među prvima, klub Močvara će 2. VI. ugostiti njemačku punk grupu Die Toten Hosen, dok se u Tvornici 5. VII. očekuje bivši član grupe Talking Heads, pjevač **David Byrne** koji dolazi promovirati svoj posljednji album »Grown Backwards«. Nedaleko od Zagreba, točnije na dva stadiona grada Velike Gorice očekuju se čak četiri spektakla.

Pink

David Byrne

U sklopu »Ožujsko Open Air« festivala od 23. do 27. VI. očekuju se dvije svjetske rock senzacije – **Lenny Kravitz** 23. VI. i **Metallica** 27. VI. Lenny Kravitz dolazi radi promocije novog albuma *Baptism*, a karte se još uvijek mogu nabaviti i to po cijeni od 275 kn. Legendarni rock bend **Metallica** za svoj nastup obećava pravi spektakl, a to pokazuje i cijena ulaznice od 330 kn. U srpnju, također u Velikoj Gorici, očekuju se još dva velika imena. Američka pop zvijezda **Pink** 18. VII. dolazi u Hrvatsku promovirati svoj novi album »Try this«, te uz ulaznicu po cijeni od 220 kn možete uživati u hitovima poput nedavnog singla »God is a DJ«. Posljednji u

ovom slavnom nizu nalazi se poznati glazbenik **Santana**, koji dolazi po treći put u Hrvatsku i to ovaj put 20. VII.

Dakle, nakon ovih impresivnih imena, svakako se može reći da se ovog ljeta u Zagrebu očekuje niz spektakla koje se svakako isplati posjetiti.

P. Poldrugač

Lenny Kravitz

Šumski – »Ronoci« / Zvuk Močvare, 2003.

Jedan od najupornijih i najoriginalnijih hrvatskih alternativnih bendova, koji je nerijetko nazivan i kulturnim, objavio je novi, četvrti album, vjerovatno najbolji u njihovoj trinaestogodišnjoj karijeri.

Šumski je bend koji je uvijek bilo nemoguće žanrovski definirati (prošli su put od eksperimentalnog minimalizma do inovativnih pop pjesama), ali koji uvijek iznenađuje svježinom svojih vibracija. Album »Ronoci« kompaktno je i zrelo djelo nastalo kao vrlo sretan spoj originalne glazbe, zanimljivih aranžmana te odlične produkcije i dizajna. Pokušavajući opisati deset novih pjesama, možemo spomenuti samo neke stilove koji se uz prepoznatljiv »šumski« zvuk provlače kroz album (post rock, new wave, psihodelija, pop, itd.), dok tekstovi pjesama donose intiman, osoban ugođaj, uz neizbježne maštovite igre riječi i asocijacija (vidjeti gore u citatu). Audio osnovicu čine tri klasična rok

glazbala. Bubanj donosi tvrd, čvrst i moderniziran ritam s primjesama efikasne dub i rege ritmike, gitara se kreće u rasponu od rasplnutih psihoaktivnih delaya regea i psihodelije, do tipične new wave žustre i mekše isprekidanosti, dok distorzičan i čvrst bas odlično odgovara komuniciranju kroz cijelu glazbu.

Šumski je nastavio tradicionalnu suradnju na studijskim snimanjima s drugim muzičarima sličnog senzibiliteta,

pa tako na albumu gostuju: *Hrvoje Nikšić* (Kukuriku Street, Tena Novak), *Sven Pavlović* (Uzrujan, Sumo), *Igor Pavlica* (Haustor, Jinx, Cul De Sac), *Jakša Krietić* (Jinx, Darko Rundek Bend, Ihtis) i *Stanko Kovačić* (Stampe do, Šo! Mazgoon). Povjerenje je, kao i na prijetnom albumu »Baba spava«, dato sve popularnijem studiju Kozmo, a produkciju potpisuju *Bojan Kotzmuth* i sama skupina Šumski. Izuzetan omot (koji se kao i svi dosadašnji albumi sastoji od ilustracija) je djelo dizajnera *Darka Kujundžića* i jednog od najoriginalnijih hrvatskih likovnih umjetnika *Igora Hofbauera*, inače zaslužnog i za poznati vizualni identitet zagrebačkog kluba Močvara.

Ukoliko ste voljni duboko »zaroniti« u kvalitetnu autorsku glazbu, Šumski i njihova ploča »Ronoci« odlično su sredstvo u tome...

D. B. P.

HRCKOVA SVEZNALICA

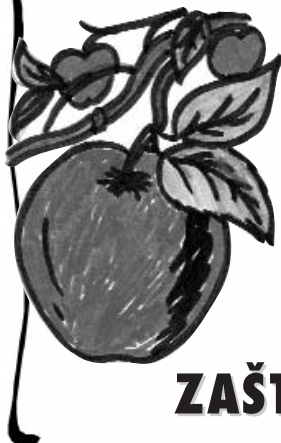
ZAŠTO SE MJESEC SKRIVA IZA OBLAKA?

Mjesec je veoma daleko od Zemlje, mnogo dalje nego što su oblaci. Zato se ne može reći da se Mjesec skriva iza oblaka, nego da oblaci zaklanjaju Mjesec i skrivaju od naših pogleda. Kada oblaci prođu, ponovno ugledamo Mjesec, skoro na istom mjestu.

ZAŠTO VOĆE MIJENJA BOJU KAD SAZRIJEVA?

Sazrijevanje voća je kemijski proces. U zelenoj voćki preovlađuje Sklorofil koji daje zelenu boju voću i lišću. On postupno nestaje kako voćka sazrijeva, a umjesto njega preovlađuju drugi pigmenti (boje) koje nastaju uslijed povećanja količine šećera u voću.

ZAŠTO KOPRIVA PEČE?

Lišće koprive je prekriveno dlačicama u kojima se nalazi mravlja kiselina uz još neke sastojke. Čim dotaknemo koprivu, kiselina izaziva bol i svrab na koži. Pojave se i mali mjehurići, jer je kiselina jaka. Kada se osuši, kopriva više ne peče, jer kiselina iz nje ispari.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

DAČKI BISERI

- Čas prirode i društva – nastavna jedinica o obitelji i obiteljskim vezama:
Pitanje učiteljice: »Tko je stric?«
Učenik: »Tatin brat.«
Učiteljica: »A, tko može biti strina?«
Učenik: »Ja bih da budete vi.« (upućeno učiteljici)

- Na satu vjerske nastave:
Pitanje vjeroučitelja:
»Koji je prvi grijeh?«
Odgovor učenika:
»Južni grijeh.« (istočni grijeh)

Bisere prikupila učiteljica iz OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu
Stanislava Stantić Prčić

HRCKOVE ZGODE

Crta i piše: Zoltan Sič

ODRASLI PONEKAD
POSTAVLJAJU
SUVIŠNA PITANJA.

NA PRIMJER, SVI VIDITE
DA SAM PAO IGRAJUĆI
NOGOMET I PODERAO
NOVE HLAČE.

HRCKO! ŠTO SI UČINIO
S HLAČAMA?

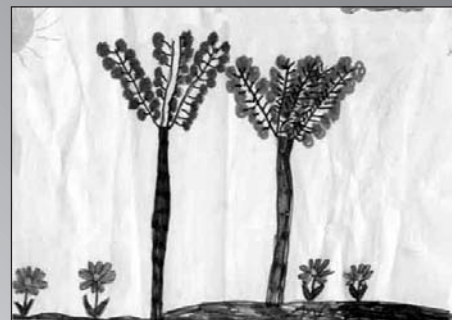

Martina Vujković Lamić, I. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Tanja Gurinović, I. b
OŠ »Matija Gubec«, Gornji Tavankut

Neven Šomođvarac
OŠ »22. oktobar«, Bački Monoštor

Andrija Mamužić, 6 godina
Dječji vrtić u Donjem Tavankutu

Darijan Bačić, III. c
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

HRVATSKI JEZIK S ELEMENTIMA NACIONALNE KULTURE

Voljela bih ići na satove hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Hrvatski jezik je sličan jeziku koji govorim. Lako je prepoznati riječi, ako znaš hrvatski. Voljela bih da na hrvatskom učimo razne brojalice. Voljela bih da crtamo i pjevamo. Željela bih da za domaću zadaću sastavljamo pjesmice.

Natalija Prčić, III. c, OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

DOBROTA JE LIJEPA

Dobrota je lijepa!
Dobrota je ljubav!
Dobrota je Sunce!
Dobrota je sreća!
Dobrota je mir!
Dobrota je radost!
Dobrota je kada slušaš starije!
Dobrota je veselje!
Dobrota je kada nekom pomogneš kad' mu je teško!
Dobrota je sve najljepše na svijetu!

Kristina Vojnić Purčar, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

NEŠTO O SEBI

Zovem se Dragana. Idem u II/a razred. Nisam sebična i čuvam svoje i tuđe stvari. Najviše me veseli kada moj odjel mene opisuje. U obitelji sam malo nevaljala, ali kada dođe Mario, jako se veselimo. Također me veseli kada imamo likovno. Dosađuje mi Ivan. Od mene pravi budalu. Ne poštiva me jer sam mu dosadna. Kažem mu da me nije briga za njega. On je jako ljubomoran na mene. Uvijek govori da ne pripadam ovom odjelu. Kao da sam mu obični i stari robot. Dobro mi »ide« hrvatski. U čitanci ima mnogo lijepih tekstova, bajki i priča. Zato sam ih pročitala prije nego što smo ih obrađivali na satu.

Dragana Orčić, II. a, OŠ »Matija Gubec«, Tavankut

DRAGI POZNANIK

Moj dragi poznanik se zove Zoran i ima četrdeset i dvije godine. Iako je mršav, meni se on sviđa. Volim njegovu čupavu, kratku i kovrčavu kosu. Uvijek je sretan. To se vidi po njegovim očima. Puno se igram s njim, samo kada ima vremena, jer on radi. On nosi uniformu koja je prljava, ali je posao odličan. On radi na farmi, ali ne radi kod krava, već u mješaoni.

Zorana sam izabrala za dragog poznanika, iako je on i više od toga.

Dijana Savić, IV., OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

I. Pronađi par brojeva koji stoje u istom odnosu kao prvi, podvučeni par:

516----165
888----993
230----267
701----380
223----232
344----434

Zadatak pripremio: Dujo Runje

II. Upiši u kvadrate brojeve od 1 do 10, tako da zbroj okomito i vodoravno bude 15:

4	9	2
	5	
		6

Zadatak pripremio: Zdenko Samaržija

III. Naučimo glavne gradove:

V. BRITANIJA: L N N

ŠPANJOLSKA: M D R

NJEMAČKA: B R I N

POLJSKA: V A Š V

ČEŠKA: P G

Strahovi s kojima živimo

Fobije

Piše: Dražen Prčić

Čovjek, kako to gordo zvuči!

Najsavršeniji živući stvor planeta Zemlje, unatoč svojoj fizičko-mentalnoj nadmoći spram ostatka faune s kojom dijeli mjesto u svemiru, u dubinama vlastitog duhovnog kozmosa često je rob bezbroja sitnih strahova, koji, ukoliko se otmu kontroli razuma, mogu prerasti u ozbiljne psiho poremećaje. Fobije. Gledajući sve popularnije kvizove, često možemo naići na pitanja čiji se odgovor krije u znanstvenom nazivu pojedine od njih. Ukoliko se odlučite prijaviti za neki od njih, evo nekoliko karakterističnih pojašnjenja koja vam mogu korisno poslužiti ne samo u zabavnim emisijama koje se igraju za veliki novac, već i u stvarnom životu, ukoliko primijetite da se previše bojite neke pojave, osobe, bića ili bilo čega već!

Acrophobia – strah od visine
 Aerophobia – letenje
 Agoraphobia – otvoreni prostor, javna mjesta
 Ailurophobia – mačke
 Amaxophobia – vozila, vožnja
 Arachnophobia – pauzi
 Astraphobia – munje
 Batrachophobia – žabe
 Brontophobia – grmljavina
 Claustrophobia – zatvoreni prostor
 Clinophobia – odlazak u krevet
 Cynophobia – psi
 Entomophobia – insekti
 Genophobia – seks
 Gephyrophobia – prelazak mostova
 Hematophobia – krv
 Monophobia – biti sam
 Numerophobia – brojevi
 Nyctophobia – tama, mrak
 Oculophobia – masa, mnoštvo
 Ophidiophobia – zmije
 Ornithophobia – ptice
 Phasmophobia – duhovi
 Pyrophobia – vatra
 Siderodromophobia – vlakovi
 Thanatophobia – smrt
 Trichophobia – kosa
 Triskaidekaphobia – broj 13
 Trypanophobia – injekcije
 Xenophobia – stranci
 Zoophobia – životinje

RIJEČ STRUČNJAKA: Psihijatri dijele ljudske strahove (fobije) u tri osnovne kategorije. U prvu spadaju jednostavne fobije od karakterističnih objekata ili situacija, poput primjerice straha od životinja, visine i sl. Druga kategorija obuhvaća tzv. agoraphobiju (strah od otvorenog prostora i situacije koje iz tog straha proizilaze), dok trećoj skupini strahova pripadaju društvene fobije, koje se očituju pretjerano izraženim strahom ustrane osobe od izruglivanja u javnosti. Prema urađenim znanstvenim istraživanjima između 5-10 osoba od 100 ispitanika pati od neke veće ili manje fobije, a interesantno je da mnoge od njih vuku svoje korijene u genetskom obiteljskom nasljeđu. U liječenje osoba »oboljelih« od izraženih strahova često se vodi radikalnim mjerama direktnog suočavanja s izvorom samog straha u cilju prevladavanja opsesije njime. Suvremena medicina uznapredovala je proizvodnjom antidepresiv lijekova, koji su se pokazali izrazito djelotvornim u borbi protiv fobija. ■

Istočni i Zapadni Berlin – iz prošlosti u budućnost i nazad

Balast na grbači

Odmah da kažem – to što smo slušali i čitali o Istočnom Berlinu, koliko god crno bilo, u stvarnosti je bilo još crnje, a kontrast u odnosu na zapadni dio grada bio je neopisiv

Piše: Zvonimir Perušić

Kada sam u studenome 1989. godine, ponukan rušenjem Berlinskoga zida koje je upravo bilo u tijeku, jedan svoj tekst naslovio s »Posljednja godina velikih brkova«, znao sam da će me shvatiti samo oni koji su svoju želju za putovanjem utolili i na Istoku, a ne samo na uvijek privlačnome Zapadu. »Veliki brkovi«, asocijacija na zna se već koga, najduže su se, naime, zadržali ne u zemlji koja je otimačinu za vlast lansirala kao svjetski proleterski pokret, nego upravo u zemlji koja je pokazala kako jedan izopačeni društveni sustav može beskrajno podijeliti isti narod, i u toj podijeljenosti ga zadržati i godinama nakon propasti toga sustava.

Riječ je, otkrijmo i to, o Istočnoj Njemačkoj, ili Demokratskoj Republici Njemačkoj, kako se ta zemlja tada službeno nazivala, a čiji je glavni grad bio dio Berlina, i to onaj dio koji je nakon Drugoga svjetskog rata ostao pod kontrolom sovjetskih okupacijskih snaga.

TRAKTANJE TRABANATA: Dvije godine prije rušenja zida, vjerojatno najbizarniji simbol ljudske gluposti (mada je tu konkurencija oduvijek bila prilično jaka), s dvojicom drugova odvezli smo se vlakom do Berlina. Iz čista mira, s jednim jedinim

razlogom: u Istočnom Berlinu vidjeti očima ono o čemu smo do tada samo slušali i čitali, a onda prijeći u Zapadni Berlin i utvrditi je li kontrast odista baš toliki kao što se priča. I, odmah da kažem – to što smo slušali i čitali o Istočnom Berlinu, koliko god crno bilo, u stvarnosti je bilo još crnje, a kontrast u odnosu na zapadni dio grada bio je neopisiv.

Iz vlaka smo izašli rano ujutro, nije bilo ni 6 sati, a sivim, zapuštenim i sumornim ulicama već su bauljali isto tako sivi, sumorni i zapušteni ljudi, šutke žureći na radna mjesta na kojima se, vrlo vjerojatno, ništa korisno nije radilo sve do kraja radnog vremena. Traktanje trabanata i ponekog wartburga bilo je jedino što se na ulicama moglo čuti, a smrad njihovih ispuhnih plinova, kao rezultat dogorijevanja mješavine benzina i ulja, nije se mogao izbjeći.

Cinilo nam se da smo ušli u grad iz nekog od filmova snimljenih u vrijeme Humphreya Bogarta, iako je bilo ljeto 1987. godine. Niti jedna fasada na zgrada nije bila oličena, niti jedan izlog nije bio uređen, niti jedna reklama na prodavaonicama nije privlačila kupce, ništa od onoga na što nas je naviklo potrošačko društvo u kojem smo djelomično odrasli, a kojem smo bjesomučno težili.

NEOPISIVI KONTRAST: Drugi dio našega »pothvata« odlučili smo ostvariti podzemnom željeznicom namijenjenom isključivo za strance, koja ispod zida iz Istočnog vodi u Zapadni Berlin, preko nekoliko kontrolnih policijskih, vojnih i carinskih punktova. Na tim je punktovima svaki putnik svakoga puta pokazivao putovnicu, istresao sadržaj putnih torbi, nosio dokumenta na dodatne provjere. Fotografija iz putovnice bezbroj se puta analitički

uspoređivala s originalom ispred šaltera, dok su cijelu proceduru pratila voštana lica uniformiranih i dugim cijevima naoružanih istočnonjemačkih vojnika.

Samo putovanje iz Istočnog u Zapadni Berlin trajalo je dvadesetak minuta, nakon kojih putnik u prvi mah ne može doći k sebi. Blještavilo, sjaj, kolorit, promet, ljudi, život... Možda je pretjerano reći da je to prijelaz iz srednjeg vijeka u novi, ali svakaako je razlika tada bila neopisivo velika.

Povratak je bio kao i svako vraćanje u prošlost. Isti oni vojnici, policajci, carinici, revnosno tragajući za antisocijalističkim propagandnim sadržajem, bezbroj kontrola i opet – sivilo. Tri gladna studenta, naviknuta na pljeskavicu i pivo s nogu, uzalud su tražila mogućnost da se zasite. Obišavši nekoliko kvartova, nigdje nisu naišli niti na jedno mjesto gdje bi se prodavala brza, pa makar i spora hrana. Jedini restoran koji je radio u krugu od nekoliko kilometara oko centra, a bilo je pet sati poslijepodne, bio je onaj kolodvorski. A, ispred njega – red od tridesetak ljudi. Kako dvoje ili troje sitih iz restorana izađe, tako vratar dvoje ili troje gladnih pripusti unutra. Ako izađu dvoje, ne mogu ući troje. Ako izađu dvoje s jednog stola i jedan s drugog, sljedećih troje ne mogu zajedno, koliko god to htjeli, nego odvojeno, kako se mjesta upražnjavaju. O kvaliteti hrane i usluge, ovoga puta nećemo.

Realsocijalizam, nametnut među Nijemce pruskoga podrijetla, već je odavno prošlost, ali su posljedice još uvijek očite. Ujedinjenjem Nijemaca stvoren je samo okvir za izjednačavanje svih Nijemaca u daljnjoj perspektivi. Za sada, istočni su još uvijek neželjeni balast na grbači zapadnih, a auslenderi su i dalje omiljeniji od njih. I još dugo će tako i ostati. ■

Timna Tičić, jedina hrvatska tenisačica na »Palić Openu 2004«

Došla bih ponovno na Palić

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Mlada i perspektivna tenisačica Riječanka *Timna Tičić*, rođena 28. travnja 1986. godine u Zagrebu, jedina je predstavnik hrvatskog tenisa na međunarodnom WTA turniru »Palić Open 2004« koji se igra za nagradni fond od 10.000 \$. Poslije odrađenog treninga (ponedjeljak), dan prije nastupa u prvom kolu glavnog turnira, u kojem je igrala s trećom nositeljicom Austrijankom Weihs, pristala je predstaviti se čitateljima »Hrvatske riječi«.

► **Teniska javnost će, zasigurno, biti u budućnosti upoznata s tenisačicom Timnom Tičić, ali kako biste se sada, još uvijek posve nepoznati predstavili našem čitateljskom auditoriju?**

U travnju sam napunila osamnaest godina, tenisom se bavim odmalena, a poslije solidnih uspjeha tijekom juniorskih godina, sada se natječem isključivo na profesionalnim turnirima kakav je i »Palić Open«. Od većih uspjeha iz »prošlosti« izdvojila bih plasman u glavni ždrijež junior Australian Opena, prva mjesta u obje kategorije (14 i

16 godina) na turniru »Alpe Adria« u talijanskom Bibioneu, osvojeni Masters do 15 godina, te četvrtfinale WTA (10.000 \$) u Mostaru.

► **To je teniska strana Vašeg života, a kakva je ona druga izvan sporta?**

Redovito pohađam Salezijansku gimnaziju u Rijeci, gdje živim i treniram u TK »Kvarner«. Obožavam životinje i imam nekoliko kućnih ljubimaca, prije svih za morca i dva psa, a kao hobi bih mogla izdvojiti amatersko bavljenje glumom.

► **U izobilju brojnih sličnih turnira, koji se prema aktualnom WTA kalendaru igraju na raznim destinacijama, otkud je izbor pao baš na Palić?**

Prije svega dominirala su dva razloga prilikom odluke o nastupu baš na Paliću. Prvo u pitanju je WTA 10.000\$ i mogućnost osvajanja novih bodova, a potom i geografska blizina. Na koncu, zašto ne?

► **Nakon par dana kakvi su dojmovi?**

Izuzetni. Palić je prekrasan, jezero, šuma i tereni, sve je lijepo. Organizacija je super. Bila sam i u Subotici, prošetala centrom,

posebno me se dojmila fontana.

► **Što očekujete od turnira?**

O tome radije ne bih. Ne volim pričati unaprijed.

► **Kuda dalje poslije Palića?**

Prema prijavljenim turnirima sljedeći je u Podgorici, a potom idem u Bibione (Italija).

► **S obzirom da ste na početku profesionalne karijere koju biste hrvatsku i svjetsku tenisačicu izdvojili prema vašem igračkom feelingu?**

Od hrvatskih igračica to bi bila prije svih *Karolina Šprem*, a svjetska broj jedan za mene je *Serena Williams* s obzirom kako i sama gajim napadački, ofenzivni tenis.

► **Meč s dosad najbolje plasiranom igračicom sa svjetske ranking ljestvice?**

U Biogradu sam igrala jedan posve otvoreni meč protiv igračice koja je tada bila oko 300. mjesta.

► **Uz želje za što bolji plasman na Palić Openu, na koncu neizbježno pitanje. Hoćete li doći ponovno?**

Ukoliko i na godinu bude turnira dolazim sigurno opet. ■

Sportske vijesti

Nogomet

Hrvatska bez pobjede

Mladi nogometaši Hrvatske nisu se proslavili na Europskom prvenstvu za igrače do 21 godine (U-21) zabilježivši dva poraza, protiv SiCG (2:3) i Italije (0:1), uz samo jedan neodlučni susret protiv Bjelorusije (1:1). Neuspješni put u Njemačku završio se na posljednjem mjestu skupine A, uz nadu kako će ovaj blijedi rezultat brzo pasti u zaborav.

SiCG u polufinalu

Za razliku od svojih vršnjaka iz Hrvatske mladi nogometaši SiCG plasirali su se u polufinale Eura U-21 izborivši se za dvije prijesudne pobjede Hrvatska (3:2) i Bjelorusija (2:1), uz poraz od Italije (1:2). Momčad Vladimira Petrovića igrat će polufinalni susret u subotu 5. lipnja protiv prvoplasirane momčadi iz skupine B.

Rukomet

Ivano Balić najbolji rukometaš godine

Hrvatski reprezentativac Ivano Balić zvanično je proglašen najboljim rukometašem za proteklu 2003. godinu. U izboru časopisa World Handball magazine i svjetske federacije (IHF). Balić je superiorno osvojio prvo mjesto prikupivši čak 58,75 posto glasova.

Tenis

Tičić u drugom kolu

Jedina hrvatska tenisačica u glavnom ždrijebu WTA turnira »Palić Open 2004« koji se igra za nagradni fond od 10.000\$, Riječanka Timna Tičić deklasirala je u prvom kolu Austrijanku Weihs sa 6:2, 6:1, dok će joj u drugom kolu protivnica biti domaća igračica Branka Bojović koja je bila bolja od Dunje Antunović sa 6:3, 6:3.

Vaterpolo

Treće europsko mjesto za Primorje

Vaterpolisti Primorja osvojili su treće mjesto na Final Fouru igranom u Budimpešti pobijedom nad ruskim Šturmom 2002 (9:7), dok su u polufinalu istog natjecanja tijesno poraženi sa (6:7) od strane domaće momčadi Honveda koja je na koncu i osvojila pehar trijumfom nad Jadranom (7:6).

Formula 1

6. pobjeda za Schumachera

Nijemac Michael Schumacher nadmoćno je pobijedio na VN Njemačke vozeći na stazi u Nürburgringu u vremenu od 1:32:35,101. Drugo mjesto i dvostruku pobjedu momčadi Ferrarija donio je Brazilac Rubens Barrichello (+17.989), dok se na treću poziciju plasirao Talijan Trulli (+22.533). U generalnom plasmanu Schumi je uvjerljivo prvi s 60 bodova, a slijede ga Barrichello 46, Button 38, Trulli 36, Alonso 25 i drugi. Sljedeća utrka Formule 1 vozi se 13. lipnja Za VN Kanade.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Birtaško – kartaške huncutarije

• Antun Tuna Vidaković zvani Artković se zdravo volio kartati u »Bačka« bifeu, al »kibice« nije mogu istrpit kao ni mnogi kartaši koji tvrde da »kibic« nije čovik, a još koji drima el čita stare novine sa šešiom na glavi el stoji i gleda dvoje karte, taj ni toliko! Tuna je imao običaj da tom zdravom rukom »nadruga« bočicu »Subočanke«, pa kao slučajno otpusti palac i ispoliva dobro kibica otpozadi!

Jedared se karto prid Božić, a pučku što je kupio na peci ostavio u garderobi u saćuri. Karto se sa Čvarkom, čika Jašom i Šunkom, skoro do ponoći, ispolivo jedno dva kibica kako je rečeno, kao nepoćudna, i krene kući, a ostio da je pučka dosta teška! Dobra je, ženska je, biće za Božić ila samo da se dobro ispeče, misli on u sebi i ode posljednjim autobusom kući. Kad sutradan probudi ga žena, od bisnih Prčićevih, a oženio se pod stare dane, pa je svašta trpio, – Jal, Tuna šta si ti kupio?

– Pa pučku, a šta bi drugo!

- Kupio si ti vraga, eno dvi ciglje u saćuri, a pučka ti odletila digod!

Lupi se po čelu Tuna Vidaković – A još mi je bio sumnjiv onaj drugi »kibic« što sam ga polio, a nije Uskrsni ponediljak! Dobro kaže doktor Čvarak da ubit kibica nije težak krivični delikt!

• U prastaraj kavani »Tri šešira« pokraj fijakerske stanice na Franjevačkom trgu dva dana su diskutirali o važnim stvarima p. Va-

zul i učitelj Čikica, uz pedesetak špricera dnevno! Povremeno im je kelner donio i malo crnog luka i narizane šunke, mesnate, da prizolagaje! Teme su bile manje više filozofske od starih Grka do Kanta i Marxa i u cjelini se nisu slagali, dakako!

Budući su subota i nedjelja prošli, u ponedjeljak ujutro jedan kelner koji je džedžio cijelu noć nad gospodom usudi se priupitati – Žele li gospoda još nešta?

Slušaj derane, reče debeli Vazul, od cca 150 kg, dok je Čikica bio oko pedesetak skupa sa leptir mašnom i krutom kragnom, želimo da navučesh te debele vanjske firange od pliša, jer nam zdravo ide sunce u oči! I donesi jednu sodu od dvi litre prija nego krenemo u svit!

• Na Ženskom se kartali u ljetnje predveče veteran g. Begečki, Luka Kukriš, g. Rudi Lakatoš i fabrikant sode Skala Lalika. Odjednom zagrmu iz vedra neba. Sprema se ljetni pljusak!

Malo tvrdi na ušima g. Be-

gečki, uznemireno reče:

Šta je sad, opet dolaze Rusi starim kanjiškim putom kroz Kis homok sa »kaćušom«, ovo neće dobro bit, jer nema više partizana da ih dočekaju! Ajde Kukriš dili po jednu, »gangster« se tako igra bez »žolika«, a za Ruse me baš briga, sad imam mađarsku putovnicu!

Pribilježio: Milivoj Prčić

Recept

Slavonska riblja čorba

Specijalitet slavonske kuhinje

Sastojci:

Za 4 osobe:

50 dag šarana, 50 dag soma

20 dag luka, 1 mrkva, 1 korijen celera, 5 zrna papra

1 žličica mljevene crvene paprike, 10 dag rajčice, 1 dl bijelog vina

1 dl kiselog vrhnja, 1 vezica peršina, 1 lovorov list, ulje i sol

Opis:

Na zagrijanom ulju popržiti sitno isjeckani luk, mrkvu i celer narezane na kolutiće. Ribu očistiti, oprati i posušiti. Razrezati je na krupnije komade, dodati povrću i popržiti. Dodati lovorov list, papar i posoliti. Oguljenu rajčicu narezati na tanke kriške i dodati ribi. (Ako se želi pikantnija riblja čorba, dodati jednu sitno narezanu ljutu papričicu.) Pirjati desetak minuta, potom dodati mljevenu papriku. Zaliti vodom i kuhati još dvadesetak minuta. Pri kraju uliti vino, prokuhati nekoliko minuta i skinuti s vatre. Umiješati vrhnje i posipati sitno isjeckanim peršinom.

Ilustrirao: Attila Szalai

SASTAVIO: VICA ŠUBAT	UREDNIK I VODITELJ "LATINICE" (NA SLICI)	PLEM- KINJA	IZDVAJA- NJE OD PROSJEČ- NOSTI	GRAD U BOKI KOTOR- SKOJ	SATNICA (LAT.)	RAVNA POVRŠINA, RAVNINA	POTOPLJENI OTOK NA DUNAVU	OKRUGLA BAKTERIJA								
KRETANJE U KOŠARCI BEZ VODENJA LOPTE																
OBEĆANA BAJO- SLOVNA ZEMLJA																
PRODU- ŽETAK																
KORAK NAPRIJED								MINERAL								
ANTI-KVAR																
ALBANSKI NOVAC				"JOD" NAPUHNU- TOST		"LUTECIJ" VRSTA CRKVENIH MOLITVI										
PJEVAČ HRŽICA					KRUTO STANJE VODE VODITELJ "UPITNIKA" MARIN											
GORJETI BEZ PLAMENA							"AMPER" PILOTI, ZRAKO- PLOVCI									
JOŠ NEOBJAVLJENE KNJIGE								GRADITELJ ARKE (IZ BIBLIJE)	OLEG VIDOV	ŽENSKO IME	PISAC HUNTER	MRMO- RENJE, ZAGOR	GIPKOST, RASTEZ- LJIVOST	"NATIONAL DEFENCE CORPS"	"OLIMPIJ- SKE IGRE"	
"NOGO- METNI KLUB"			IZBALAN- SIRANO NAJAVLJI- VANJE													
SKLADAO JE "ČETIRI GODIŠNJA DOBA" PROSLAVLJENI SPLITSKI KOŠARKAŠ I TRENER, PETAR																
"ŠVEDSKA"		STARA GRČKA POKRAJINA KOJA KOJA JE DOJILA ZEUSA						GARANT NAREZ NA VIJUKU								PJEVA "MILO MOJE", MIROSLAV
MARELICA							NAFLA- VINA BIJELO- GORIČNO DRVO							SLOVO S KVAČICOM POGOD- BENI VEZNIK		
STRANO MUŠKO IME (LJUBO)					GLUMAC HAWKE KARDIO- SPRAVA U FITNESSU						MANJI RT DOLAZAK JEDNIH UMJESTO DRUGIH					
MJESTO BLAŽENIH U VJERO- VANJU ST. SLAVENA				"SUMPOR" "SREDNJA SIHUČNA SPREMA"		SJEVERNI JELEN PRAŽITELJI SPANJOL- SKE						IVAN U DALMAT. ZAGORI SKLADAT. COPLAND				
PRAVI I PRODAJE SLASTICE										MAČAK, MAČAN RUSKA NOVINSKA AGENCIJA						
IGOR TUDOR			MUŠKO IME VLADAR- SKA TITULA U MONCOLA											"KISIK" "RIBONUK- LEINSKI ACID"		
VRŠNI STRUČNJAK U NEKOM PODRUČJU									STRAHO- VLADA							SREDIŠTE VRTNJE
ZAGREBAČKI ČASOPIS ZA MLADE									"ZUID AFRICA"							
REDATE- LJICA KODAR				"ERIDA- NUS" SUPROTNJI VEZNIK				OČARAVA- JUČE "TONA"								
SPANJOL- OTOČJE PRED ZAP. OBALOM AFRIKE							VELIKA RUSKA PUTNIČKA KOČIJA									

PETAK 4.6.2004.

HRT 1	HTV 1	HRT 2	HTV 2
07.00 – Vijesti 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska 09.05 – Čudesne pustolovine kapetana Cousteaua 09.30 – Zvučnjak 09.50 – Patuljkove priče, crtani film 10.00 – Jezični petak 10.50 – Engleski jezik 11.00 – Hugo, TV igra 11.25 – Gusarski otoci, serija za djecu i mlade 11.55 – Burzovno izvješće (R) 12.00 – Podnevni dnevnik 12.15 – Bioproгноza (R) 12.16 – TV kalendar 12.35 – Istinska ljubav, serija (12) 13.25 – Glazbena TV 14.05 – Res publica 14.50 – Jezični petak 15.40 – Engleski jezik 16.00 – Maska, crtana serija 16.30 – Trenutak spoznaje 17.00 – Hrvatska danas 17.20 – Među nama 17.55 – Čelični stisak 18.45 – HR kod, glazbena emisija 19.30 – Dnevnik 20.05 – Zlatni vrč, dramska serija 20.45 – Coca-Cola Music Stars 21.45 – Coca-Cola Music Power 21.55 – Meridijan 16 22.25 – Sport danas 22.40 – Buđenje mrtvih 00.20 – Otkupnina, film 01.50 – Ugriz u zoru, film 03.25 – Uzburkane vode, film		07.00 – TV vodič 09.30 – Sjednica Hrvatskog sabora 14.00 – Deep Space 9 14.45 – Vijesti za gluhe 14.50 – TV kalendar (R) 15.00 – Sjednica Hrvatskog sabora 17.20 – Inspektor Rex 4. 18.10 – Panorama 18.40 – Košarka PH 20.20 – TV Bingo Show 21.05 – Spašavanje vojnika Ryana, film 	
		01.20 – Deep Space 9 02.05 – Čelični stisak dokumentarna serija (R) 02.50 – Inspektor Rex 4., serija (R)	

SUBOTA 5.6.2004.

HRT 1	HTV 1	HRT 2	HTV 2
08.05 – Crtani film 08.25 – Dr. Vidra 08.35 – Moj dragi planet 08.40 – Upomoć, ja sam dječak film 10.15 – Mala TV potraga 11.15 – Glazbena TV – TOP 10 12.00 – Podnevni dnevnik 12.20 – Duhovni izazovi 12.35 – Prizma, multinacionalni magazin (55') 13.35 – Slavonski Brod 14.35 – Vijesti 14.40 – Reporteri 15.40 – Ujak Vanja 17.00 – Briljanteen 17.50 – Zlatni vrč, dramska serija 18.30 – HTV prikazuje (20') 18.55 – Po ure torture 19.30 – Dnevnik 20.05 – Nešto posve osobno, film 22.10 – Večeras s Joškom Lokasom 23.00 – Vijesti 23.15 – Sport danas 23.35 – Queenska logika, film 01.25 – Tihi spavač, film 03.10 – Plymouth, flm 04.45 – Nešto posve osobno, film 06.45 – Iz riznica hrvatskih muzeja		06.25 – Istinska ljubav, serija 09.20 – TV raspored 09.25 – Među nama (R) 09.55 – Opera matineja: Mojsije 12.35 – Kruške i jabuke 13.05 – Coca-Cola Music Stars 14.10 – Deep Space 9 (6.) 14.55 – Rukomet Hrvatska – Bugarska 16.30 – Crtani film 16.55 – Prijateljska nogometna utakmica: Danska – Hrvatska prijenos 	
		18.55 – Korijen 19.30 – Glazbena TV – TOP 10 20.15 – Treći kamenčić od Sunca 20.45 – Šibenik: Radijski festival 23.15 – Tenis Roland Garros – finale 00.45 – Deep Space 9 (6.) 01.30 – Deep Space 9 (6.) 02.15 – Deep Space 9 (6.) 03.00 – Po ure torture (R)	

nova	NOVA TV
07.00 The Best of Nova TV 08.00 NOVA KIDS TV 10.30 Jackpot, kviz 11.00 Moja voljena, serija 11.50 Između ljubavi i mržnje, serija 13.00 Suočenje, igrani film 14.40 Pustolovine Sidney Fox, serija 15.30 Kralj Queensa, serija 16.05 Stara prodavaonica rijetkosti, serija 17.00 Moja voljena, serija 18.00 Između ljubavi i mržnje,	19.00 24 sata na Novoj TV 19.30 Supercure, crtani film 20.00 OBN SuperNova Folk Talents 22.00 Lude 70-e, serija 22.30 Prjave male tajne, igrani film 00.15 OBN SuperNova Folk Talents 02.10 Lude 70-e, serija 02.40 Prjave male tajne, igrani film 04.20 Glazba

nova	NOVA TV
07.00 The Best of Nova TV 07.35 TV prodaja 08.00 NOVA KIDS TV 11.05 Final fight 12.15 Futurama, serija 12.45 Oliver's Twist, kulinarski show 13.20 Prjave male tajne igrani film 15.00 Rally magazin – Grčka 15.35 Eng. Nog. Liga – golovi 16.30 Pipi ne želi odrasti,	igrani film 18.00 Smallville, serija 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme i sport 19.30 Scooby doo, crtani film 20.00 Hrvatski Idol, show 22.00 Kung fu nogomet, igrani film 00.15 South Park, serija 00.50 Hrvatski Idol, show 02.40 Kung fu nogomet, igrani film 04.35 South Park, serija 05.10 Glazba

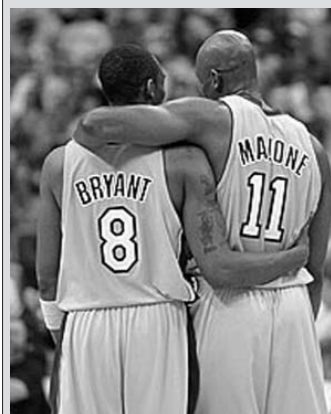
NEDJELJA 6. 6. 2004.

HRT 1	HTV 1	HRT 2	HTV 2
07.00 - Vijesti		07.00 - TV vodič	
07.05 - Crni gusar		09.40 - TV kalendar	
07.30 - Čudotvorka, film		09.50 - Obiteljski vrtuljak	
09.05 - Dizalica (zadnja)		10.25 - Kruške i jabuke	
10.05 - Ružno pače, crtana serija		11.00 - Križevci: Grkokatolička liturgija	
10.30 - Nemogući Niko, crtana serija		12.30 - Biblija	
10.40 - Zaplešimo zajedno		12.50 - Odbojka Hrvatska - Češka	
10.55 - Videokiosk		15.00 - Tenis Roland Garros	
12.15 - TV kalendar			
12.30 - Plodovi zemlje			
13.20 - Mir i dobro			
14.00 - Nedjeljom u 2			
15.10 - TV izložba			
15.25 - Zamka za turiste, film			
17.00 - Od pet do sedam			
19.00 - Cocco Bill, crtana serija			
19.30 - Dnevnik			
20.05 - Tko želi biti milijunaš?			
21.15 - g'lamur:kafé			
22.20 - Vijesti			
22.40 - Konje ubijaju, zar ne?, film			
00.35 - Jeruzalemska priča, film			
02.05 - Zamka za roditelje, film			
03.35 - Od pet do sedam			
05.35 - Amerika - život prirode			
06.05 - Dokumentarna serija			

PONEDJELJAK 7. 6. 2004.

HRT 1	HTV 1	HRT 2	HTV 2
07.00 - Vijesti		07.00 - TV vodič	
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska		10.00 - Reprizni sportski program	
09.05 - Leteći medvjedići		11.30 - Hit do hita: Slavonski Brod	
09.30 - Mali veliki svijet		12.40 - Zadnji metro, film	
09.50 - Charly i Mimo		14.45 - Deep Space 9 (6.)	
10.00 - Učilica		15.30 - Vijesti za gluhe	
10.10 - Predškolski odgoj i razredna nastava		15.40 - TV kalendar (R)	
11.00 - Hugo, TV igra		15.50 - Košarka NBA liga	
11.25 - Gusarski otoci, serija			
12.15 - TV kalendar			
12.35 - Istinska ljubav, serija			
13.25 - Glazbena TV			
14.00 - Vijesti			
14.05 - Res publica			
14.50 - Učilica (R)			
15.00 - Predškolski odgoj i razredna nastava			
15.50 - Vijesti			
16.00 - Mali veliki svijet			
16.25 - Obnova i baština			
17.00 - Hrvatska danas			
17.20 - Risovo putovanje			
17.55 - Hrvati s ciriškog jezera			
18.30 - Najslabija karika, kviz			
19.30 - Dnevnik			
20.10 - Latinica: Najbolje u Latinici			
22.00 - Meridijan 16			
22.30 - Sport danas			
23.35 - Dobro ugođena večer			
00.50 - Stroszek, film			
02.35 - Zadnji metro, film			
04.40 - Latinica: Najbolje u Latinici			
06.35 - Dokumentarna emisija			

16.40 - Istinska ljubav
17.25 - Zlatna krila 3.
18.10 - Panorama
18.50 - Prijatelji 8.
19.15 - Upitnik, kviz
19.30 - Glazbena TV
20.05 - Antonia, serija
21.45 - Ekipa za očevid 3.
22.35 - Top Gun, film
00.35 - Deep Space 9
01.20 - Prijatelji 8.
01.45 - Zlatna krila 3.
02.30 - Alias, serija
03.15 - Ekipa za očevid 3.

NOVA TV

07.00 The Best of Nova TV	kulinarski show
07.55 Hypo Ski report	19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme i sport
08.00 NOVA KIDS TV	19.30 Scooby doo, crtani film
10.45 Pustolovine Sidney Fox serija	20.00 Story SuperNova Multi Talents – live
11.40 Futurama, serija	22.00 Red Carpet, zabavna emisija
12.10 South Park, serija	23.20 Story SuperNova Multi Talents, show
12.40 Kung fu nogomet, igrani film	01.25 Lovac na krokodile, dok film
14.40 Top speed, emisija o automobilima	02.20 Red Carpet, zabavna emisija
15.15 Hrvatski idol, show	03.35 Glazba
17.25 Lovac na krokodile, dok. Film	
18.15 Oliver's Twist,	

NOVA TV

7.00 The Best of Nova TV	17.00 Moja voljena, serija
08.00 NOVA KIDS TV	18.00 Između ljubavi i mržnje serija
10.30 Memory	19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme i sport
10.55 Moja voljena, serija	19.30 Yu-Gi-Oh, crtani film
11.45 Između ljubavi i mržnje, serija	20.00 Ally McBeal, serija
12.35 Story SuperNova Multi Talents, show	21.00 Adaptacija, igrani film
14.30 Red Carpet, zabavna emisija	23.15 Dva metra pod zemljom, serija
15.30 Malcolm u sredini, serija	00.10 Ally McBeal, serija
16.05 Stara prodavaonica rijetkosti, serija	01.05 Adaptacija, igrani film
	03.15 Glazba

UTORAK 8. 6. 2004.

HRT 1	HTV 1	HRT 2	HTV 2
07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.05 - Cy, kiber djevojka 09.30 - Ruke, ručice 09.45 - Brum 10.00 - Učilica 11.00 - Hugo, TV igra 11.25 - Gusarski otoci 12.00 - Podnevni dnevnik 12.35 - Istinska ljubav 13.25 - Glazbena TV 14.05 - Res publica 14.50 - Učilica (R) 15.00 - Prirodoslovlje (R) 15.50 - Vijesti 16.00 - Hrvatska kulturna baština 16.30 - Govorimo o zdravlju 17.00 - Hrvatska danas 17.15 - Živjeti zdravlje 17.25 - Filipinski kakadu, dokumentarni film 17.55 - Direkt 18.30 - Najslabija karika, kviz 19.30 - Dnevnik 20.05 - Globalno sijelo 20.40 - Forum 22.00 - Meridijan 16 22.30 - Sport danas 22.40 - Zadnja luka Amsterdam, dokumentarna emisija 23.10 - KULT. - emisija o kulturi 00.15 - Ponoćni art-express 00.25 - Susjedova žena, film 02.15 - Opasna ljubav, film 03.50 - g'lamur:kafé (R) 04.50 - Globalno sijelo		07.00 - TV vodič 09.30 - TV raspored 09.35 - Hrvati s ciriškog jezera 10.05 - Obnova i baština 10.35 - Dobro ugođena večer 11.45 - Latinica 13.30 - Susjedova žena, film 15.20 - Deep Space 9, serija 16.05 - Vijesti za gluhe 16.15 - TV kalendar 16.30 - Istinska ljubav 17.20 - U odvjetničkom krugu 5. 18.10 - Panorama 18.50 - Prijatelji 8. 19.15 - Upitnik, kviz 19.30 - Glazbena TV (R) 20.05 - Frasier 7. 20.30 - Nikita, film (12)	 <p>THE HIT OF PARIS AND LONDON HAS COME TO AMERICA.</p> <p>la femme NIKITA</p> <p>22.30 - Oči širom zatvorene, film 01.10 - Deep Space 9 (6.), 01.55 - Prijatelji 8. 02.20 - U odvjetničkom krugu 5. 03.10 - Frasier 7.</p>

SRIJEDA 9. 6. 2004.

HRT 1	HTV 1	HRT 2	HTV 2
06.55 - TV raspored 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.05 - Tristan i Izolda 09.30 - Kokice 09.50 - Charly i Mimo 10.00 - Učilica 10.10 - Likovna i glazbena umjetnost, književnost 11.00 - Hugo, TV igra 11.25 - Gusarski otoci, serija za djecu i mlade 12.00 - Podnevni dnevnik 12.16 - TV kalendar 12.35 - Istinska ljubav 13.25 - Glazbena TV 14.00 - Vijesti 14.05 - Res publica 14.50 - Učilica 15.00 - Likovna i glazbena umjetnost, književnost 16.00 - Kućni ljubimci 16.30 - Svijet poduzetništva 17.00 - Hrvatska danas 17.20 - Opstanak: Život s jazavcima 17.55 - Rijeka: More 18.30 - Najslabija karika, kviz 19.30 - Dnevnik 20.05 - Brisani prostor 21.00 - Saša, dokumentarna emisija 21.30 - Pola ure kulture 22.05 - Meridijan 16 22.35 - Sport danas 22.45 - Internacional 00.20 - Na rubu znanosti 01.25 - Ponoćni art-express 01.35 - Napokon nedjelja, film 03.25 - Dani groma, film 05.10 - Brisani prostor 06.00 - Pola ure kulture 06.30 - Iz riznica hrvatskih muzeja 06.40 - Svijet poduzetni		07.00 - TV vodič 09.30 - Reprizni domaći program 11.45 - Napokon nedjelja, film 13.35 - Tamo gdje legende žive 14.05 - Deep Space 9 14.50 - Vijesti za gluhe 15.00 - TV kalendar (R) 15.10 - Walker, teksaški rendžer 4. 15.55 - Rukomet - finale Kupa Hrvatske	 <p>18.10 - Panorama 18.50 - Prijatelji 8. 19.15 - Upitnik, kviz 19.30 - Glazbena TV (R) 20.05 - Svi gradonačelnikovi ljudi 20.35 - Foyleov rat, serija 22.20 - Dani groma 00.10 - Deep Space 9 (6.) 00.55 - Prijatelji 8. 01.20 - Walker, teksaški rendžer 4. 02.05 - Svi gradonačelnikovi ljudi</p>

nova**NOVA TV**

07.00 The Best of Nova TV 07.35 TV prodaja 08.00 NOVA KIDS TV 10.30 Memory 10.55 Moja voljena, serija 11.45 Između ljubavi i mržnje, serija 12.35 Adaptacija, igrani film 14.40 Ally McBeal, serija 15.30 Svi vole Raymonda, serija 16.05 Stara prodavaonica rijetkosti, serija 17.00 Moja voljena, serija 18.00 Između ljubavi i mržnje, serija	19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme i sport 19.30 Yu-Gi-Oh, crtana serija 20.00 Ali G Show, serija 20.40 Na rubu zakona, serija 21.40 Shaka Zulu, serija 22.40 Modelle 23.45 Dva metra pod zemljom, serija 00.45 Ali G Show, serija 01.20 Na rubu zakona, serija 02.15 Shaka Zulu, serija 03.00 Modelle 04.00 Glazba
---	--

nova**NOVA TV**

07.00 The Best of Nova TV 07.35 TV prodaja 08.00 NOVA KIDS TV 10.30 Memory 10.50 Moja voljena, serija 11.40 Između ljubavi i mržnje, serija 12.30 TV prodaja 12.55 Igrani film 14.40 Na rubu zakona, serija 15.30 Da, draga, serija 16.05 Stara prodavaonica rijetkosti, serija 17.00 Moja voljena, serija 18.00 Između ljubavi i mržnje, serija 19.00 24 sata na Novoj Tv	19.30 Yu-Gi-Oh, crtana serija 20.00 Dharma i Greg, serija 20.30 Hrvatski goli kuhar, kulinarski show 21.00 Leteći start, zabavna emisija 22.00 Ukradeno ljeto, igrani film 23.50 Dva metra pod zemljom, serija 00.40 Dharma i Greg, serija 01.10 Hrvatski goli kuhar kulinarski show 01.45 Leteći start, zabavna emisija 02.35 Ukradeno ljeto, igrani film 04.35 Glazba
---	---

ČETVRTAK 10. 6. 2004.

HRT 1 HTV 1

07.00 - Vijesti
 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Majstor Munja
 09.30 - Športerica
 09.45 - Cipelice litalice (R)
 10.00 - Učilica
 10.10 - Povijest i zemljopis
 11.00 - Hugo, TV igra
 11.25 - Gusarski otoci
 12.00 - Podnevni dnevnik
 12.16 - TV kalendar
 12.35 - Istinska ljubav
 13.25 - Glazbena TV
 14.00 - Vijesti
 14.05 - Mravi, film
 15.25 - Crtani film
 15.50 - Vijesti
 16.00 - Tamo gdje legende žive
 16.30 - Budućnost Zemlje
 17.00 - Hrvatska danas
 17.15 - Dobre priče
 18.10 - Savršeni svijet
 18.45 - Poslovni klub
 19.30 - Dnevnik
 20.05 - Tko želi biti milijunaš?
 21.05 - Znakovi vremena
 22.00 - Meridijan 16
 22.25 - Bioproгноza
 22.30 - Sport danas
 22.40 - Crno-bijelo u boji
 23.35 - Vrijeme je za jazz
 00.45 - Eine öffentliche Afäre, film
 02.15 - Anđeli na terenu, film
 03.45 - Savršeni svijet (R)
 04.15 - Znakovi vremena (R)
 05.05 - Poslovni klub (R)
 05.35 - Budućnost Zemlje, emisija
 06.05 - Crno-bijelo u boji

HRT 2 HTV 2

07.00 - TV vodič
 09.50 - Asteriks i Cleopatra, film

11.00 - Đurđevac: Sveta misa - Tijelovo, prijenos
 13.00 - Anđeli na terenu, film
 14.30 - Deep Space 9 (6.), serija
 15.20 - Istinska ljubav, serija (12)
 16.05 - Vijesti za gluhe
 16.15 - TV kalendar (R)
 16.30 - U odvjjetničkom krugu 5., serija
 17.20 - U odvjjetničkom krugu 5., serija
 18.10 - Panorama
 18.50 - Prijatelji 8.
 19.15 - Upitnik, kviz
 19.30 - Glazbena TV (R)
 20.05 - Sutkinja Amy 3., serija (12)
 20.55 - Nijemi svjedok, serija (12)
 21.50 - Nemoguća misija
 23.40 - Deep Space 9 (6.), serija
 00.25 - Prijatelji 8.,
 00.50 - Sutkinja Amy 3., serija (12)
 01.35 - Nijemi svjedok, serija

nova

NOVA TV

07.00 The Best of Nova Tv
 07.35 TV prodaja
 08.00 NOVA KIDS TV
 10.30 Memory
 11.00 Moja voljena, serija
 11.50 Između ljubavi i mržnje, serija
 13.00 Ukradeno ljeto, igrani film
 14.40 Leteći start, zabavna emisija
 15.30 Dharma i Greg, serija
 16.05 Merlin, serija
 17.00 Moja vojena, serija
 18.00 Između ljubavi i mržnje, serija

19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme i sport
 19.30 Supercure, crtani film
 20.00 Kralj Queensa, serija
 20.30 Drugo lice
 Petar Vlahov show
 21.30 Očajnički potez, igrani film
 23.20 Dva metra pod zemljom, serija
 00.10 Kralj Queensa, serija
 00.40 Drugo lice
 Petar Vlahov show
 01.45 Igrani film
 03.30 Glazba

FILMSKI HIT TJEDNA

ČETVRTAK, 10.06.2004. TV nova

SONIČNI UDARAC

Film je osvojio nagradu na festivalu Worldfest Houston.

(Sonic Impact), 1999., SAD, akcija

Redatelj: Rodney McDonald

glume: James Russo, Ice-T, Michael Harris, Sam Anderson, J. Kenneth Campbell, Mel Harris

FBI-ev operativac Nick Halton (James Russo) već je godinama na tragu opasnog kriminalca Jeremyja Barretta (Mel Harris). Nakon što ga konačno ulovi, predaje ga pod nadzor agenta Taje (Ice T) kako bi ga avionom prebacio u New York na suđenje gdje će Jeremy najvjerojatnije dobiti doživotnu kaznu. Usprkos mjerama

opreza, putnički avion boeing 747 ima tehničkih problema. Jeremy iskoristava novonastalu situaciju, uzima putnicu kao taoca i preuzima zapovjedništvo nad avionom. Halton sjeda u helikopter i ubacuje se u avion kroz rupu u kokpitu, nastalu tijekom obračuna u avionu. Ono što ga očekuje jest nadmoć njegovog protivnika. Ipak, Halton koristi sve svoje sposobnosti kako bi Jeremyja konačno priveo pravdi.

HRT DRUGI PROGRAM UTORAK, 8.6.2004. 22.30

ŠIROM
ZATVORENE OČI

(EYES WIDE SHUT, 1999.)

Drama s elementima trilera. Bogati liječnik Bill Harford (T. Cruise) sa svojom ženom Alice (N. Kidman) odlazi na božićnu zabavu k pacijentu i prijatelju Victoru Ziegleru (S. Pollack). Nakon zabave na kojoj su se oboje upustili u flert, Alice otkriva Billu da ju je nedavno snažno privukao nepoznati muškarac i da je zbog njega bila spremna riskirati brak. Šokiran i ljubomorani, Bill se pokušava zbog žene zamišljene nevjere osvetiti stvarnom pustolovinom i u svome lutanju New Yorkom nailazi na društvo koja tajno organizira orgije...

Drama s elementima trilera »Oči širom zatvorene« posljednji je film slavnoga Stanleya Kubricka (Doktor Strangelove, 2001.: Odiseja u svemiru, Paklena naranča). Scenarij su napisali Kubrick i Frederic Raphael, prema priči Arthura Schnitzlera »Traumnovelle«, koja je nastala pod utjecajem Freudove teorije o nesvjesnom. Umjesto u Beču početkom 20. stoljeća, kako je to bilo u noveli, radnja filma događa se u New Yorku 1990-ih, a glavne uloge povjerenu su hollywoodskim zvijezdama Tomu Cruiseu i Nicole Kidman. Film je izazvao mnogo pozornosti još u vrijeme dok je bio sniman, a sam Kubrick smatrao ga je svojim najboljim filmom. Uz pohvale američkih kritičara, koji su posebno isticali vizualnu savršenost filma, Kubrick je osvojio nagradu filmske kritike na festivalu u Veneciji te nagradu francuskih filmskih kritičara za najbolji strani film.

Uloge: Tom Cruise, Nicole Kidman, Sydney Pollack, Marie Richardson, Rade Šerbedžija

PRENIJETO

Beogradski tisak o sporazumu o sukcesiji

Iako je bit Sporazuma o sukcesiji zemalja bivše SFRJ, koji treba stupiti na snagu 3. lipnja, više usmjerena ka rješavanju raspodjele državne imovine i nekih državnih obaveza koje su postojale u nekadašnjoj zajedničkoj državi, taj dokument bi trebao mnogo donijeti i građanima, budući da su njime zaštićena sva »stečena prava«, jer se u njemu nalazi i temelj za ostvarivanje vlasničkih, ugovornih, intelektualnih i stanarskih prava građana bivše SFRJ, piše u utorak beogradski tisak.

»Pružena im je, zapravo, mogućnost da se pozivaju na odredbe u Sporazumu, pa i pred Europskim sudom za ljudska prava u Strassbourgu«, konstatirala je beogradska »Politika« u tekstu kojega o Sporazumu objavljuje u nastavcima od nedjelje.

»Vruća tema u Hrvatskoj već baca sjenku na optimizam«, konstatira taj list, prenoseći izjavu zastupnika SDSS-a u Hrvatskom Saboru *Milorada Pupovca* da je »zabrinjavajuća rasprava u Saboru o vraćanju stanarskih prava predratnim stanarima, koja je suprotna Sporazumu o sukcesiji, iako se tim Sporazumom Hrvatska obavezala na priznanje stanarskih prava onima koji su ih imali na teritoriju Hrvatske u vrijeme dok je ona bila u sastavu SFRJ«.

Tema vraćanja stanarskih prava prevladavajuća je u srbijanskim medijima uoči stupanja Sporazuma, kojega je posljednja ratificirala Hrvatska, na snagu. Nekadašnji direktor (sad nepostojeće) Savezne direkcije za imovinu *Dragomir Popov* izjavio je novosadskom »Dnevniku« od utorka da se, po gruboj računici, vrijednost imovine fizičkih osoba – a riječ je uglavnom o vikendicama, poljoprivrednom zemljištu, imanjima i drugoj imovini, procjenjuje na najmanje 300 do 400 milijuna dolara, a imovinom su obuhvaćena i stanarska prava, koja se procjenjuju na vrijednost od oko tri do četiri milijarde dolara.

Procjene broja stanova, prema Popovu, variraju ovisno od institucije koja je prikupljala podatke, od 25 do 60 tisuća stanova: »Naša nešto realnija procjena je da je riječ o oko 30 tisuća stanarskih prava. Ako bi se izvela neka računica, uz pretpostavku da je prosječna veličina stana oko 50 četvornih metara i uz cijenu od 1500 DEM po četvornom metru, to je vrijednost od oko 2,2 milijarde dolara«, stav je Popova.

Predstavnici nevladinih organizacija ocjenjuju da nije jasno kako će se primijeniti Sporazum o sukcesiji na problem vraćanja stanarskih prava izbjeglim Srbima. »Pozitivno pravo RH ne poznaje više stanarsko pravo, već najam, odnosno zakup stana. Prema hrvatskim propisima, ne postoji pravna mogućnost privatizacije stanova u korist onih koji su ta prava imali na dan 31. prosinca 1990. godine. Pri tome je važno istaknuti da je tijekom 1992. i 1993. godine većini nositelja stanarskog prava, koji nisu u stanu živjeli šest mjeseci, sudskim putem otkazano pravo stanovanja i da su te stanove već otkupile neke druge osobe«, kaže *Šime Bjelanović*, pravnik Srpskog demokratskog foruma »Dnevnika«.

Mišljenja da Sporazum o sukcesiji vraća stanarsko pravo ili pravo na otkup stana, po Bjelanoviću, nije objektivno: »Nije moguće dati precizan odgovor ni na pitanje o 'pravima koja sudska praksa na ovim prostorima poznaje', a pogotovo ne o onima o kojima pravna teorija nije dala svoje mišljenje. Sudska praksa još nije imala priliku da odlučuje u skladu sa Sporazumom o sukcesiji. Kratki odgovor po pitanjima Sporazuma o sukcesiji, prema tome, ne može biti pravni odgovor«, naglašava Bjelanović.

(HINA)

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica

Put Jovana Mikića 12

Tel: 024/55-22-00

Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku

- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku

- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku**19,00 h**

- Najava programa

- Večernji dnevnik

- Agencijske vijesti iz zemlje

- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

»Iz života naših predaka«

(ponedjeljkom)

»Sportski vremeplov«

(ponedjeljkom)

»Razgovor s povodom« (utorkom)

»Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)

Vjerska emisija (petkom)

20,00 h

»Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)

»Iz hrvatske povijesti« (utorkom)

»Putokazi« (srijedom)

»Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h

- Vijesti dana

- Pripovijetka Balinta Vujkova

- Hitovi hrvatskih izvođača

- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

- Pula, Poreč, Opatija, Crikvenica, Rabac, Lovran, Novi Vinodolski, Medulin...

Iz ponude:

- Hotel "Amfora" u Rapcu - polupansion za 2 osobe u prosjeku 60 eura po danu

- Apartman u Rovinju za 4 osobe u prosjeku 58 eura po danu

Autobusni prijevoz do odredišta - 30 eura povratna karta

Za više informacija javite se na : 024/ 568-243

Čekamo Vas

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu